

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

OVER BEVOEGDHEID EN RECHTSTATUUT

Op mijn beurt wensch ik de herhaaldelijk betwiste vraag te beantwoorden of, ja dan neen, de organieke wet van 1926 op de Werkrechtseraden, uitsluitend een wet is van rechterlijke inrichting, rechtspleging en bevoegdheid, teeneemaal verschillend van eene statuutwet.

Het is de meening o.m. van Mr. L. Van den Bussche, zooals blijkt uit het artikel in het « Rechtskundig Weekblad » van 29 December 1935 verschenen, en van Mr. Van Oekel, nummer van 13 dezer, die beiden het stelsel verworpen door het Verbrekingshof gehuldigd.

Men wil, tusschen de organieke wet eenerzijds, de wet van 10 Maart 1900 op het arbeidskontraakt en die van 7 Oogst 1922 op het dienstkontraakt, anderzijds, een afgrond zien, alsof er in onze wetgeving en procedure nog geen afgronden genoeg waren.

Die afgrond is zuiver denkbeeldig. En zoo tusschen beiden geen « wettelijke brug » ligt, zal de overbrugging geschieden door eene rede-neering, waarvan de slotsom is dat hier tusschen het begrip « bevoegdheid » en « staat » van zekere personen, een nauwe, alhoewel stilzwijgende band bestaat. Met andere woorden beide soorten van wetten volledigen elkander.

Daar zijn twee afzonderlijke gebieden, schrijft Mr. Van den Bussche in het R. W. van 29 December 1935 (kol. 563) : het contractueel recht in de wetten van 1900 en 1922, de rechterlijke inrichting en de bevoegdheid van 1910 en 1926. Het ware m.i. juist te zeggen, dat deze verschillende en verschillende wetten behooren tot

twee afzonderlijke afdeelingen of vakken van een gemeenschappelijk gebied, het gebied der burgerlijke « arbeidswetgeving », d. i. van de wetgeving dier soort welke niet onder de strafwetten begrepen worden, zooals de wet op de betaling der loonen b.v.

Er was eene wet noodig om de wederzijdse rechten en plichten van werkgever en werknemer te bepalen door het contractueel recht. Daarin werd voorzien : wetten van 1900 en 1922. Doch vermits de bekrachtiging of sanctie voor de overtreding dier wetten door eene rechtbank moet uitgesproken worden en men zulks aan de bevoegdheid der gewone rechtsmacht onttrekken wilde, moest logischerwijze de contractuele wetgeving volledigd worden door eene herziening der wet op de inrichting, de bevoegdheid en de rechtspleging der afzonderlijke rechtsmacht.

Men mag het grondig verschil niet uit het oog verliezen tusschen een algemeene en eene bijzondere wet op de rechterlijke bevoegdheid.

De algemeene wet op de bevoegdheid gewaagt van « aanleggers » (art. 26), van « verweerders » (art. 39) en noemt eenige soorten van partijen, ook nog in het algemeen b.v. aangestelden of « factoren » en bedienden van handelaars, « beheerders » en « vennoten » (art. 12), doch zonder ooit eenige bepaling van die termen te geven.

Integendeel, de organieke wet op de werkrechtseraden zegt wie bediende en wie werkmans is, door eene duidelijke omschrijving en

verder noemt zij eene reeks werknemers die, hetzij als bedienden, hetzij als werklieden moeten worden beschouwd. De wet treedt natuurlijk niet — en gezien de bepalingen van artikels 2 en 3 — in bijzonderheden van het statuut der betrokkenen, maar verklaart uitdrukkelijk b.v., dat een huisbewaarder werkmans is en een muzikant bediende. Daaruit volgt dat de eerste zijn geschil zal aanhangig maken bij de Kamer van Werklieden, terwijl de tweede « be-rechtbaar » zal zijn door de Kamer van Bedienden.

De bepaling door den wetgever gegeven leidt nog naar eene andere gevolgtrekking. De huisbewaarder, omdat hij werkmans betiteld wordt, zal onder toepassing der wet op het arbeidskontrakt vallen; de muzikant onder deze der wet op het dienstkontrakt.

De bepaling van bediende staat niet in de wet op het dienstkontrakt, noch in het algemeen, noch in het bijzonder. Waarom niet? Omdat de wetgever de moeilijkheden ingezien heeft eener juiste bepaling van dit begrip? Mogelijk, doch zulks was nutteloos: er bestond reeds de wet van 1910, die eene algemeene bepaling had gegeven en aan zekere soorten van werknemers die benaming toegekend.

De wet van 1900 op het arbeidskontrakt zegt ook niet wat door werkmans moet verstaan worden, alleen rangschikt zij de meestersgasten onder de werklieden. Die leemte is door de wetten van 1910 en 1926 aangevuld geworden.

Laten wij het geval van den muzikant hernemen. De organieke wet beslist, dat hij bediende is. Er was vroeger twijfel over dit

punt: de vroegere wet van 1910 had hem verzwegen.

Is het eenige gevolg dier wettelijke beslissing dat zijn geschil door zijne gelijken door de Kamer van Bedienden zal dienen berecht? Om die vraag op te lossen dient er eene andere gesteld te worden. Welke is de zending dier Kamer? Het arbeidskontrakt op dien persoon toe te passen? Zeker neen. Daar de onderscheiden bevoegdheid der Kamers niet van openbare orde is, ware de Kamer van Bedienden, zoo de onbevoegdheid door partijen niet opgeworpen, bevoegd om desgevallend de wet aan te wenden.

Stellig is het echter, dat hoofdzakelijk die Kamer geroepen is de wet op het dienstkontrakt toe te passen, op het geval der partij wier statuut datgene is van bediende.

Wat is nu het statuut van den werknemer in het algemeen? Zijne rechtsverhouding tegenover zijnen werkgever, zooals zij omschreven is in de wetten op het arbeidskontrakt en op het dienstkontrakt. Wanneer eene wet beslist, dat een muzikant bediende is, beteekent zulks ontegensprekelijk niet slechts, dat zijn geschil tot de bevoegdheid behoort der Kamer van Bedienden, maar tevens dat hij daar zich beroepen mag of liever moet op de wet van 7 Oogst 1922. Beide gevolgtrekkingen zijn onafscheidbaar van elkander, zooals ik in eene vorige studie heb uiteengezet (R. W. van 2 Mei 1932), steunende op de rechtspraak van het Hof van Verbreking.

Het rechtstatuut der beide soorten van werknemers is bijgevolg degelijk in de organieke wet begrepen.

ED. VLIETINCK.

Burgerlijk getuigenverhoor. — Betreurenswaardige innovaties.

I.

Vele wijzigingen door koninklijke besluiten en wetten aangebracht aan ons Codex van burgerlijke rechtspleging geven aanleiding tot gegronde kritiek; wij hoeven het te herhalen, met het doel verbeteringen te bekomen.

Wij hebben reeds met een zekeren nadruk aangedrongen op het ongehoord feit dat een pleiter uitgaven moet doen om een gelijkvormig afschrift te bekomen van zijn eigen stukken die onder de minuten ter griffie weerhouden worden, en namelijk telkens hij beroep aantekent en ook telkens een voorloopig voorbereidend of tusschen-vonniss wordt verleend, indien hij een eindvonnis wil bekomen.

Dienen eveneens aangeklaagd de fiscale over-

drijvingen, namelijk in zake onderhoudspensioenen, schadevergoedingen toegekend zoowel door de burgerlijke rechtbanken als door de strafrechtbanken (aan de burgerlijke partij), voorbereidende of tusschenvonnissen en alle akten van rechters die, naar alle billijkheid, van alle recht, op de minuut geheven, zouden moeten ontslagen zijn. De groote vermeerdering der gedingkosten, door deze laatste fiscale wijzigingen teweeggebracht, heeft alle rechtsonderhoo-rigen ontmoedigd. Zij aarzelen zich tot het gerecht te wenden, om recht te bekomen. Wij zullen er nog op terugkomen.

Wij willen alleenlijk voor 't oogenblik de aandacht der lezers vestigen op zekere ondoeltreffende, ja

zelfs nadeelige innovaties in de rechtspleging ingebracht wat aangaat de getuigenverhooren.

't Is ongetwijfeld door de rechtspraak, of beoefening van het recht dat men aangebrachte wijzigingen het best beoordeelt: de rechtserfaring toont onbetwistbaar hun waarde aan. Welnu alwie aan rechtspraak doet, moet bekennen dat de afschaffing van de oude artikels 257-258 en 259 van het wetboek van burgerlijke rechtspleging nadeelige gevolgen gehad heeft op de leiding der gedingen.

De wetgever van 1876 had gewis zeer wijs gehandeld wanneer hij een termijn had vastgesteld voor het openen van het burgerlijk getuigenverhoor, ter griffie. De termijn was weliswaar te klein, doch het beginsel was goed. Deze termijn was van acht dagen vanaf de beteekening van het tusschenvonnis aan den pleitbezorger of aan de partij of ter harer woonst, en dit op straffe van nietigheid. Deze nietigheid was nochtans niet van openbare orde; zij moest dus opgeworpen worden. (Verbr. 1 Juni 1878; Pas. I, 277 en nota).

Het nieuwe stelsel, in voege gebracht den 30 Maart 1936, heeft allen termijn afgeschaft. Men wilde de rechtspleging in zake getuigenverhooren «verbeteren» en van een zoogezegd «overdreven formalisme» onthlooten. De bepalingen betreffende de termijnen om het getuigenverhoor te beginnen «bleken eerder kwellend te zijn dan nuttig»: aldus de memorie van toelichting. Zij werden dienvolgens eenvoudigweg afgeschaft.

Hieruit volgt dat in de praktijk, zoowel het rechtstreeksch getuigenverhoor als het tegenverhoor mag geopend worden naar het goedgevoelen (of soms slechtdunken) van de eischende en verwerende partij, op ieder oogenblik en zonder uiterlijken termijn. Uitgaande van dit beginsel moet men aannemen dat tot aan het sluiten der debatten eischer of verweerder het verhoor mag doen openen.

Het thans geldend stelsel van volkomen vrijheid heeft eigenaardige gevolgen gehad: de eischeres in echtscheiding die bij een voorloopig vonnis, een onderhoudspensioen verkregen heeft met de toelating om de door haar aangevoerde feiten te bewijzen, zal heel dikwijls, namelijk, telkens het onderhoudspensioen voor haar het bijzonderste te bereiken doel was, trachten de betaling van dit pensioen zoo lang mogelijk te doen duren en, om dit doel te bereiken, het getuigenverhoor niet openen; de pleitbezorger van den verweerder zal telkens genoodzaakt zijn, soms na maanden vertraging, de zaak terug voor de rechtbank aan te brengen om verval te bekomen van het recht van eischeres, de aangevoerde feiten te bewijzen, met afwijzing van den eisch. Vertragingen en nieuwe kosten zullen er de noodzakelijke gevolgen van zijn. De rechtbank zal daarbij om over de vraag van verval naar billijkheid te vonnissen, vele beschouwingen die de echtgenoot kan doen gelden ter harer verontschuldiging, moeten in acht nemen en beoordeelen; b.v. dat zij de woonplaats van zekere getuigen moest opzoeken of nog dat zekere getuigen ziek zijn, of tijdelijk in den vreemde verblijven, dat hun komst verwacht wordt voor binnenkort, enz., enz., redenen

die slechts voorwendsels kunnen zijn om het geding maanden lang te doen aanslepen.

Het gebeurt thans ook dat de verweerder zijn tegenverhoor begint, als wanneer de eischer zijn verhoor nog niet begonnen heeft. De verweerder blijft immers officieel in de volstreekte onwetendheid van de voorzetting der rechtspleging van wege den eischer en vice versa. De verweerder zal de zaak terug voor de rechtbank moeten aanbrengen om eischer tot de opening van zijn verhoor te dwingen en er een einde mede te maken.

Eindelijk, last but not least, het staat vrij aan verweerder zijn verhoor te openen langen tijd nadat het rechtstreeksch getuigenverhoor plaats gegrepen heeft, en wel tot vóór de sluiting der debatten, in principie. Hij mag tot op dit oogenblik aan den rechter commissaris (die van niets afweet) vaststelling van dag en uur aanvragen, om zijn tegenverhoor te houden. Uit dit recht waarvan er groot misbruik kan gemaakt worden, spruiten groote vertragingen in de eindbeslissing, tot nadeel van een der gedingvoerende partijen. Telkens zal men deze listige handelingen tot vertraging moeten trachten te ontmaskeren en te verijdelen. Hoe eenvoudig nochtans ware het niet geweest den termijn van acht dagen op veertien dagen of een maand te brengen?

Het formalisme (termijn voor de opening van het getuigenverhoor) dat de wetgever van 1936 heeft willen afschaffen, had een groot nut, namelijk partijen te verplichten een beslissing te nemen na uitspraak van het tusschenvonnis, hetwelk ieder partij mocht laten beteekenen, ten einde den strikten termijn te doen loopen.

II.

Volgens het nieuwe stelsel mogen de rechters de getuigen ter terechtzitting onderhooren. Die vorm van getuigenverhoor is volkomen onbruikbaar: de terechtzittingen zouden aldus op overdreven wijze overlast zijn; ook wordt die vorm in de praktijk omzeggens nooit bijgetreden. Deze wetsbepaling is dus zonder nut.

III.

De getuigen mogen op enkel verzoek der partijen zich vrijwillig bij het verhoor aanmelden zonder dagvaarding (nieuw art. 260). Is deze nieuwigheid wel practisch? Wij meenen hierop ontkennend te moeten antwoorden: wij hebben immers reeds zoo veel moeite om de getuigen op dagvaarding te doen komen... Daarbij, verschijnen zij niet op enkel verzoek, dan zal men ze toch nadien moeten dagvaarden, vandaar uitstel van het verhoor, dus vertraging.

Deze drie nieuwe beschikkingen zijn dus of ondoelmatig of zelfs nadeelig; zij zijn in alle geval betreurenswaardig.

Op dit gebied ook, ware een wijziging, met het oog op de werkelijke alledaagsche rechtspraak, allernoodzakelijkst.

A. RODENBACH, lic. pleitb..

RECHTSPRAAK

120

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer. — 19 December 1936.

Voorzitter : Graaf de Lichtervelde.

Raadsheeren: MM. Van Laethem en De Beus.

Advocaat-Generaal : M. Van Durme.

Pl.: Mrs Van Gestel, Collin en Van den Bossche.

WET VAN 4 OOGST 1930. — ART. 44. — GEZINS-VERGOEDINGEN.

De Koning behoort voor alle wijziging in de patronale bijdragen zoowel vaste als schommelende, voorafgaandelijk de commissie van gezinsvergoedingen te raadplegen.

Het Koninklijk Besluit van 1 Juli 1935, is nietig, omdat deze commissie niet voorafgaandelijk werd geraadpleegd.

O. M. en Speciale Verrekenkas voor Diamantbewerkers t/ Taeyaerts.

Gehoord de betichte in zijne middelen van verdediging ontwikkeld door Mr Collin, advocaat en door Mr Van Gestel, advocaat;

Aangezien de beroepen regelmatig zijn en tijdig ingediend worden ;

Aangezien luidens artikel 4 van het Koninklijk Besluit van 22 November 1932 en overeenkomstig met de wet van 4 Oogst 1930, betichte van rechtswege aangesloten is aan de bijzondere kas voor gezinsvergoedingen door ditzelfde besluit opgericht ten bate van de arbeiders der diamantnijverheid ;

Aangezien art. 10 van voormeld K. B. uitdrukkelijk aanstipt dat de leden der kas gehouden zijn tot de hun door of krachtens de wet van 4-8-1930 opgelegde verplichtingen ;

Aangezien inzonderheid artikel 13 aan ieder lid voorschrijft ten allen tijde ter beschikking te stellen van den beheerraad der kas of van zijne afgevaardigden de bescheiden ter verrechtvaardiging van de verklaringen op grond van dewelke zijne bijdragen worden bepaald ;

Aangezien het vaststaat dat beklaagde aan deze verplichting opzettelijk te kort bleef en namelijk weigert aan de bijzondere verrekenkas bekend te maken de loonen door hem uitbetaald, en dit alhoewel zulks hem opgelegd is geworden bij toepassing van het Koninklijk Besluit van 1 Juli 1935 ;

Dat diensvolgens de Beheerraad den naam van betichte ter kennis van den Minister van Arbeid, Nijverheid en Maatschappelijke Voorzorg diende te brengen (art. 8 K. B. van 22 November 1932) om dezen in gelegenheid te stellen het toezicht in 't hoofdstuk II der wet van 4-8-1930 voorgeschreven uit te oefenen ;

Aangezien dit toezicht geschiedt door tusschenkomst der ambtenaren door den Koning aangeduid om over de uitvoering der wet te waken (art. 60) en die ten dien einde, i.e. ter voldoening hunner

taak, aan ieder lid der speciale kas waarover gehandeld inlichtingen, mogen vragen en mededeeling van alle lijsten, registers, losse bladen, boeken of stukken, die met vrucht zouden kunnen nagezien worden (art. 61, al. 2 en 3).

Overigens dient opgemerkt te worden dat art. 59 op uitdrukkelijke wijze den Koning de macht verleent om, met een doel van toezicht, verplichtingen op te leggen aan de onderworpen werkgevers ;

Aangezien beklaagde beweert dat het Koninklijk Besluit van 1 Juli 1935 in strijd is met art. 44 der wet van 4 Oogst 1930 en daaruit de nietigheid der rechtspleging afleidt ;

Aangezien luidens art. 1 van dit Koninklijk Besluit, de vaste bijdrage verschuldigd door de werkgevers der diamantnijverheid voortaan vervangen wordt door eene bijdrage berekend naar het bedrag der loonen aan ieder der arbeiders uitbetaald ;

Aangezien het buiten twijfel staat, dat indien die wijziging voor zekere werkgevers eene verlaaging kan uitmaken, zij echter voor de andere eene verhooging der bijdragen meebrengt ;

Dat aldus te recht betichte aanstipt dat alhoewel al. 1 van art. 44 wet van 4-8-1930, den Koning het recht toekent de bijdragen der werkgevers te verhoogen, zulks slechts kan geschieden na raadpleging der commissie voor gezinsvergoedingen ;

Dat diensvolgens de verandering opgenomen in art. 1 K. B. 1 Juli 1935 bij toepassing van art. 44 tweede lid (wet van 4-8-1930) moet bepaald en vastgesteld worden in dezelfde voorwaarden als deze voorzien in alinea 1 van ditzelfde artikel ; dat zulks trouwens uit den tekst zelve van voormeld alinea 2 blijkt, alwaar het voegwoord « ook » voorkomt en duidelijk aanwijst dat de formaliteiten in alinea 1 bepaald evenwel dienen vervuld in geval het eene beslissing geldt welke op alinea 2 van dit artikel 44 steunt ;

Aangezien het vaststaat dat geene raadpleging der commissie voor gezinsvergoedingen het Kon. Besluit van 1 Juli 1935 voorafging en dat aldus de onwettelijkheid van dit besluit bewezen is ;

Om deze beweegredenen,

Het Hof, ontvangt de beroepen ; weglatende art. 1382 Burgerlijk Wetboek, art. 65, wet 4-8-1930-40-85, strafwetboek, wet 24-1-24 ;

Gezien art. 24 der wet van 15 Juni 1935 ;

Gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, alsook art. 211 van het strafvorderingswetboek, aangeduid ter zitting door den Heer Voorzitter ;

Spreekt betichte vrij zonder kosten en uitspraak doende over den eisch der burgerlijke partij verklaart zich onbevoegd.

Verwijst deze partij tot de kosten van eersten aanleg en tot de beroepskosten beloopende in het geheel 5 fr. 05 + 57,12 fr.

121

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN
(Beroep)

8e Kamer (bis). — 5 November 1936.

Voorzitter : M. Jageneau.

Rechters : MM. Van der Mensbrugghe en Ausloos.

Pleiters : Mrs Van der Haegen en Fred. Struyf.

HUUROVEREENKOMST. — NIET NALEVEN DOOR EIGENAAR VAN ZEKERE KONTRAKTUEELE VERPLICHTINGEN. — GEEN SCHADE HIERUIT VOORTVLOEIEND. — THEORETISCHE FOUT. — GEEN SANCTIE (ARTIKELS 1722 en 1741 B. W.).

Het niet eerbiedigen van zekere verplichtingen voorzien door het huurkontraht kan, indien hieruit geen schade voortspruit voor den huurder, enkel een theoretische fout uitmaken die noch de verbreking van het kontraht, noch het toekennen van eenige vergoeding aan den huurder wettigt.

Herkens t/ Mutuelle Immobilière.

De Vrederechter van het 2e Kanton te Antwerpen (Mr De Preter, plaatsvervangend Rechter) had op 20-8-1936 volgend vonnis geveld :

Aangezien de eisch strekt de huurovereenkomst tusschen partijen gesloten in dato 8 Juni 1931 verbroken te hooren verklaren binnen den tijd door ons te bepalen, alsook om verweerster te hooren veroordeelen om aan aanlegger te betalen de som van 5000 Fr. ten titel van schadevergoeding, samen met verwijzing van verweerster in de kosten des gedinges en verklaring van voorloopige uitvoerbaarheid van het te vellen vonnis;

Aangezien ter staving zijner vraag aanlegger verhoogt dat hij ingevolge eene mededeeling van verweerster, van 22 April 1936, op 4 Mei 1936 aan dezelve liet weten dat hij minstens tien dagen op voorhand wenschte verwittigd te worden van het plaatsen der warmwaterleiding in zijne vertrekken;

Dat niettegenstaande deze gestelde voorwaarde verweerster op 23 Juli 1936 in zijne vertrekken binnendrong om de voorgenomen werken uit te voeren;

Aangezien verweerster de materialiteit dezer feiten niet betwist maar hare houding wil verschoonen met aan te voeren: 1° dat zij gemachtigd was ingevolge art. 26 van de gesloten huurovereenkomst, in geval van noodzakelijkheid en bij aandurende afwezigheid van aanlegger in dezes vertrekken te treden en 2° dat zij het rustige genot van aanlegger's huur geenszins gestoord heeft, maar in zijn voordeel gehandeld en daarbij alle mogelijke controolvoorzorg genomen heeft;

Overwegende evenwel dat art. 26 van de gesloten huurovereenkomst ter zake niet kan ingeroepen worden, omdat de gestelde voorwaarden voor hare toepassing ontbraken, vermits noch aanlegger als langdurig afwezig kon aanzien worden, noch eenige noodzakelijkheid bestond om zonder verwijl in aanlegger's vertrekken te dringen;

Overwegende daarenboven dat tegenover de besliste houding van aanlegger, welke volstrekt 10 dagen op voorhand wilde verwittigd worden, het verweerster niet hooren mocht, aanlegger's belangen naar eigen goeddunken te dienen en onder een toezicht dat aanlegger zich zelve voorbehouden had;

Aangezien aanlegger terecht doet gelden dat hij

aldus gestoord werd in zijn genot en deze storing hem zoo zwaar is dat hij, ingevolge het gemis aan veiligheid en vertrouwen aldus door verweerster veroorzaakt, elk verder huurgenot onmogelijk acht;

Aangezien verweerster dan ook, met te handelen zooals zij gedaan heeft, te kort gekomen is aan hare kontraktueele en wettelijke verplichtingen om aan aanlegger het vreedzame genot der verhuuring te verschaffen;

Aangezien deze genots-storing misschien wel door aanlegger, in hare omvang en gevolgen overdreven wordt, maar dat er geene rede is om haar elke sanctie te ontzeggen, des te meer dat verweerster in de kwestieuze huurovereenkomst meerdere sanctie's tegenover aanlegger voorziet voor heel wat geringere plichtverzuimen of gewone vrijheidsbeperkingen;

Overwegende dat de ter zake gevorderde sanctie ons dan ook niet te streng voorkomt en we logischerwijze in eene huurovereenkomst het niet-nakomen van wettelijke verplichtingen in dezelfde mate moeten beteugelen als het ontgaan van kontraktueele bepalingen;

Aangezien de vraag tot huurverbreking dan ook gegrond is;

Aangezien wat de schadevergoeding betreft, aanlegger niet bewijst eene materieele schade geleden te hebben en de door hem geleden moreele schade billijk mag geraamd worden op het hierna bepaald bedrag.

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter, geven akte aan verweerster dat zij het geding schat op 72.000 Fr.; verklaren de vraag gegrond en zeggen voor recht dat de huurovereenkomst tusschen partijen gesloten in dato 8 Juni 1931 verbroken is ten laste van verweerster en ten voordeele van aanlegger en dat de gevolgen ervan van kracht zullen zijn eene maand nadat het huidige vonnis kracht van gewijsde zal hebben;

Veroordeelen verweerster om aan aanlegger te betalen ten titel van schadevergoeding de som van 500 Frank;

Geven akte aan aanlegger van zijn voorbehoud om welke andere schade te vorderen, materieele of moreele, welke hem buiten de thans gekende, zou kunnen berokkend zijn.

VONNIS OP BEROEP

Aangezien zoo beroepster onbetwistbaar een theoretische fout beging met in het verhuurde appartement binnen te dringen zonder de toelating of medewerking van den huurder af te wachten, deze fout in de omstandigheden waarin ze gepleegd werd en waarover partijen accoord zijn, niet kan aanzien worden als een duurzame of blijvende genotsstoring; ring;

Aangezien nochtans de eerste rechter zijn veroordeeling steunt op de bewering van beroepene als zou de handeling van den eigenaar voortaan elk huurgenot onmogelijk maken;

Aangezien deze gevolgtrekking niet kan aangenomen worden;

Aangezien luidens art. 1722 van het Burgerlijk wetboek voor het geval van gedeeltelijke vernietiging van het verhuurde, de vermindering van huur of verbreking van huurceel kan toegestaan worden, doch dat er ter zake geen sprake is van vernietiging;

Aangezien daarenboven beroepene geen schade

bewijst voortspruitende uit het feit van de eigenares, en dat van den anderen kant, reeds vroeger deze laatste de huur verminderd heeft, alhoewel zij er niet toe verplicht was ;

Aangezien er dus geen aanleiding bestond om beroepster een zoo zware sanctie op te leggen voor een feit welk, alhoewel niet regelmatig, toch het genot van huur niet ernstig heeft belemmerd of verhinderd en welk aangewend werd niet met het doel te schaden, doch in het algemeen belang der medehuurdsters ;

Om deze redenen

De rechtbank :

Alle andere of tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende, aanvaardt het beroep ;

Verklaart het gegrond, vernietigt het besteden vonnis en wijzigende, doende wat de eerste Rechter had dienen te doen ;

Wijst beroepene af van zijn eisch en verwijst hem tot de kosten van beide gedingen.

122

BURGERLIJKE RECHTBANK TE MECHELEN
zetelende in Handelszaken

30 November 1936.

Voorzitter zetelende in kortgeding : M. Meulemans.
Pleiters : Mrs Delwaide en Strijckers (Antwerpen).

ONEERLIJKE MEDEDINGING. — HANDELINGEN OPGEHOUDEN VOOR DE DAGVAARDING. — VRAAG TOT OPHOUDING ONGEGROND. — VOORZITTER ZETELLENDE IN KORTGEDING ONBEVOEGD.

RECLAME IN PROGRAMMABOEKJE VAN FEESTOPSCHRIFTEN OP STAND IN TENTOONSTELLING. — HANDELINGEN EINDIGENDE MET FEEST OP TENTOONSTELLING.

De vraag strekkende tot het bekomen van een bevel tot ophouden van handelingen van ongeoorloofde mededinging (K. B. 23 December 1934) is ongegrond wanneer de aangetijgde handelingen opgehouden hebben vóór de inleidende dagvaarding. In zulk geval is de Voorzitter, zetelende in kortgeding, onbevoegd, en moet de zaak ten gronde aanhangig gemaakt worden voor de Handelsrechtbank.

Het plaatsen van reclame in een programmaboekje van een feest, of van opschriften op een stand in eene tentoonstelling, zijn handelingen die eindigen met het feest of de tentoonstelling.

Radio Centrale Antwerpen t/ P. Willoque.

Gezien de inleidende dagvaarding van 19 October 1936 ;

Aangezien het bevel tot verbod gevraagd in de inleidende dagvaarding, een gewichtige maatregel is, niet alleen ten opzichte van de benaming der handelingen die dezen maatregel wettigen, maar insgelijks omdat hij een begin van uitvoering uitmaakt van de strafrechtspleging de betaling van een boet met zich brengende en bij hervalling, de veroordeeling tot gevangenisstraf ;

Aangezien het ons behoort volgens de beschikkingen van het nieuw koninklijk besluit van 23 December 1934, te oordeelen of de aan verweerder aangetijgde handelingen tegenstrijdig zijn met de eerlijke gebruiken in zake handel en in bevestigend geval het ophouden daarvan te bevelen ;

Aangezien vooraf moet onderzocht worden of de handelingen, waarvan het ophouden gevraagd wordt, thans nog gesteld worden ;

Dat onbetwistbaar onze rechtsmacht geen bevoegdheid zou hebben om te oordeelen indien deze handelingen opgehouden hebben vóór de dagvaarding ; dat in dit geval de partij die het slachtoffer geweest is van handelingen van oneerlijke mededinging, desgevallend haar verhaal kan doen gelden voor de gewone rechtsmacht ;

Aangezien verweerder de hem aangetijgde feiten niet ontkent, maar aanvoert dat deze opgehouden hebben vóór de dagvaarding en dat zij in ieder geval niet gaan buiten de geoorloofde beoordeeling in zake handelsmededinging ;

Dat het voldoende is de dagvaarding te lezen om vast te stellen dat de handeling uit de maand Augustus 1936, namelijk het verschijnen op een programmaboekje te Lier, van een reclame, een handeling is die met het feest zelf, waarvoor het programmaboekje gebruikt werd, eindigde ;

Dat zulks hetzelfde is betreffende een artikel verschenen in het blad « De Zoeker » van 25 September 1936 ;

Dat zulks weer hetzelfde is met de gewraakte opschriften op een stand van verweerder in een tentoonstelling gehouden te Lier van 11 tot 18 October 1936 ;

Aangezien niet beweerd kan worden dat verwarving bestaat tusschen de benaming van de inrichting van eiscleres, genaamd « Radio Centrale, naamloze vennootschap te Antwerpen, Vrijheidstraat, 12 » en deze van verweerder genaamd « Radiodienst Lier », met bijvoeging « bestuurder Paul Willoqué, Kolveniersvest, 2, Lier », waarvan de naam trouwens gedeponceerd is sinds 20 October 1933 ;

Aangezien voor zooveel als noodig in aanmerking dient genomen dat het niet bewezen is dat verweerder thans nog daden zou stellen die op duidelijke wijze oneerlijk zouden zijn en de toepassing van het koninklijk besluit van 23 December 1934 rechtvaardigen ;

Dat uit hetgeen vooraftaat volgt dat de vraag ongegrond is ;

Om deze redenen :

Wij, Emile Meulemans, Voorzitter der Rechtbank van eersten aanleg te Mechelen, zetelende in kortgeding in handelszaken, bijgestaan door L. Van Hemelryck, griffier, zeggen eiscleres ongegrond in haar vraag ; wijzen ze af van haar vordering en veroordeelen haar tot de kosten.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

123

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE
zetelend in graad van hooger beroep

11 December 1936.

Voorzitter : M. G. Soenen.

Rechters : MM. P. Kervyn en L. Fraeyes de Veubeke.
Pl. : Mrs G. Morissens (Brussel) en P. Ghyssaert.

VERKEER. — VOORSTEEKEN. — WEGAANSLUITING. — TOTALE VERANTWOORDELIJKHEID VOOR HET ONGEVAL TEN LASTE VAN DEN VOORSTEEKER BIJ EEN WEGAANSLUITING.

Wie een zwenking maakt naar links om een wegaansluiting te nemen, verspert den weg niet aan den achter hem komende weggebruiker die wil voorstee- ken bij de aansluiting.

Guillo Ulivi t/ G. Rondelez en N. V. «Mekanieke Steen- bakkerij van Oudenburg».

Overwegend dat er spruit uit de behandeling der zaak dat beroeper Ulivi op 25 Maart 1935 op de baan Oostende-Brugge een autocamion met steenen geladen en toebehoorend aan de beroepene «Meka- nieke Steenbakkerij» heeft willen voorsteeke, in de dichte nabijheid van een aansluiting, namelijk de steenweg naar Clemskerke-Dorp;

Overwegend dat volgens de voorschriften der verordeningen op het verkeer, het aan beroeper niet toegelaten was een voertuig voorbij te steken op een aansluiting — art. 36 4° van het koninklijk besluit van 1 Februari 1934; dat hij bovendien op die plaats de uiterste rechterzijde van den rijweg moest houden; art. 29 4° van zelfde koninklijk be- sluit; dat eindelijk, alvorens een weggebruiker voor te steken, hij zich moest vergewissen dat de baan op zijn linkerzijde vrij was; art. 35 van zelfde ko- ninklijk besluit, en voortdurend meester moest blij- ven van zijn snelheid om zijn voertuig tot stilstand te kunnen brengen voor een hindernis; artikel 42 van zelfde Koninklijk besluit;

Overwegend dat beroeper in gebreke is gebleven aan die voorschriften te voldoen; dat de baan op zijn linkerzijde niet vrij was vermits er daar een aansluiting bestond; dat hij moest voorzien dat de doorrijdende de aansluiting zou kunnen nemen heb- ben; dat hij dus verantwoordelijk moet gesteld wor- den voor de schadelijke gevolgen van het ongeval;

Overwegend dat beroeper tevergeefs artikel 57 2° van hooger vermeld koninklijk besluit ten laste van beroepenen inroept;

Dat de handelingen van beroepenen niet onder het bereik van artikel 57 2° vallen; dat de auto die links afwijkt om een wegaansluiting te nemen den weg niet afsnijdt voor deze die volgt, maar wel integendeel de baan voor deze laatste vrij maakt; (Zie arrest van het Hof van Verbreking van 7 Juli 1936);

Overwegend dat er ook tevergeefs wordt beweerd dat beroepene een fout kon begaan hebben met de baan af te snijden voor een achterkomend voertuig dat hij in zijn achteruitkijkspiegel opgemerkt had of moest opmerken; dat het inderdaad bewezen is dat

beroepene zijn richtingssein heeft uitgestoken; dat hij gerechtigd was te denken dat beroeper de voor- schriften der verordening op het verkeer zou ge- volgd en de uiterste rechterzijde der baan genomen of gehouden hebben;

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle andere beslitselen als onge- grond verwerpend, gelet op artikels 2, 34, 36, 37, 40, 41 en 64 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, aanvaardt het beroep, en, rechtdoende, doet te niet het bestreden vonnis, ver- klaart beroeper ongegrond in zijn eisch, en, wijzende op de tegenvordering van beroepenen, verwijst Ulivi tot de betaling aan de N. V. «Mekanieke Steenbak- kerij te Oudenburg» eener schadeloosstelling van 702 frank met de rechterlijke intresten; verwijst beroeper Ulivi tot de kosten van eersten aanleg en beroep.

Zie in tegenovergestelden zin vonnis van de correctio- neele rechtbank van Brugge van 24 October 1936, «Rechts- kundig Weekblad» N° 84/1936.

124

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

20 November 1936.

Voorzitter : M. Van Ginderachter.

Bijzitters : MM. Matthys en Verougstraete.

Pleiters : Mrs De Cleene en Van Hoeck.

HYPOTHECAIRE LEENING. — BETALING AAN TUSSCHENPERSOON, HOOFDELIJK MEDESCHUL- DENAAR. — GELDIGHEID.

Wanneer een contract van hypotheekleening aangegaan werd door een tusschenpersoon die zich hoofdelijk medeschuldenaar verklaard heeft en die er over waken zal dat de betalingen van den hoofdschulde- naar geschieden door zijn tusschenkomst en met zijn schriftelijke toestemming en zullen dienen tot her- vorming van het ontleende kapitaal, is de hoofdschul- denaar van zijn schuld bevrijd indien hij de ontleende som aan den tusschenpersoon terugbetaalde. Daar het mandaat door de schuldeischers werd bepaald zal de twijfel, waartoe het aanleiding geeft bij den hoofd- schuldenaar, in het voordeel van dezen hoofdschul- denaar moeten opgelost worden.

Van der Herten t/ Van der Linden.

Gehoord partijen in hunne middelen en beslitselen;

Gezien de stukken;

Overwegende dat aanleggers aan de Rechtbank vragen te zeggen voor recht : dat de betalingen door eischers aan de vennootschap P. Weyn en Co gedaan geldig zijn tegenover verweerder, daar deze vennootschap ontvangen heeft als mandataris van den geldschietter; dat dienvolgens de proceduur, strekkende tot het verkoopen bij dadelijke uitwin- ning van het in hypotheek gegeven eigendom van allen grond is ontbloot om reden dat de schuld niet eischbaar is, daar de vervallen termijnen betaald zijn en dat in alle geval deze proceduur dient ge-

schorst te worden tot na het vaststellen van het nog verschuldigde saldo, voor betaling van hetwelk uitstel wordt gevorderd;

Overwegende dat bij akte verleden voor notaris Van Goey, i. d. 20 April 1931, eischers solidair met de vennootschap in eenvoudig kommandiet «P. Weyn en Co» van Vanderlinden eene som van 45.000 frank door hypotheek op aanleggers goed gewaarborgd, hebben ontleend;

Overwegende dat deze akte bedingt: «de geldschietster Vanderlinden geeft aan de vennootschap P. Weyn en Co onherroepelijk macht te zorgen dat de ontleeners nauwkeurig hunne verplichtingen vervullen; tegen hen alle maatregelen te treffen welke deze vennootschap noodig zal oordeelen om de belangen van den geldschietster te vrijwaren; welk onbetaald mandaat de vennootschap P. Weyn en Co aanvaardt en zal uitvoeren»;

Overwegende dat de ontleeners verplicht zijn: «geene enkele betaling te doen tenzij uitsluitelijk door bemiddeling dezer vennootschap»; alsook «eene jaarlijksche annuïteit van 8450 frank te betalen, ten einde het ontleend kapitaal te hervormen en zoo dezes teruggave aan de geldschietsters te verzekeren»; dat er verder is bedongen: «al de betalingen moeten gebeuren tegen kwijtschrift te Antwerpen der vennootschap P. Weyn en Co»;

Overwegende dat aldus de mandataris gemachtigd was aan eischers kwijtschriften af te leveren, kwijtschriften die in rechte van den lastgever zelf uitgaan; dat, verders, aan iemand het uitsluitelijk recht toekennen voor rekening van een ander sommen te ontvangen en hem tevens het recht ontzeggen geldig kwijtschrift van deze betalingen af te leveren, tegenstrijdige bedingen zijn welke met den aard van het mandaat niet strooken;

Overwegende dat, weliswaar, Vanderlinden staande houdt dat de annuïteiten niet ontvangen zijn geweest voor zijne rekening, maar wel voor deze der ontleeners daar deze sommen op hun naam op de spaarkas der vennootschap «P. Weyn en Co» werden gestort;

Maar overwegende dat de ontleeners verplicht waren deze annuïteiten te betalen uitsluitelijk aan deze vennootschap en ze op de spaarkas der maatschappij te laten plaats, dit in belang en tot vrijwaring van den geldschietster;

Overwegende dat, als wanneer de lastgever het mandaat bepaalt, derwijze dat er plaats grijpt tot twijfel en zoo de persoon die met den mandataris heeft gehandeld in dwaling werd gesteld, deze twijfel ten voordeele van dezen laatste moet worden opgelost; dat in onderhavig geval de echtgenooten Van der Herten in de meening moesten verkeerden dat de annuïteiten die ze verplicht waren uitsluitelijk aan de vennootschap P. Weyn en Co te storten, kwijtend waren tegenover den geldschietster, daar volgens de bepalingen der overeenkomst, die betalingen zelfs niet rechtstreeks aan verweerder mochten gedaan worden;

Overwegende dat, vooraleer te beslissen aangaande de eischbaarheid van het saldo en den ge-

vorderden uitstel, het bedrag en de data der betaalde annuïteiten dienen vastgesteld te worden;

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle tegenstrijdige besluitselen verwerpende, verleent akte aan verweerder van zijne schatting van het geding in elk zijner deelen en tegenover elke partij op meer dan 15000 frank;

Zegt voor recht dat de betalingen door tusschenkomst der vennootschap P. Weyn en Co gedaan, geldig en kwijtend zijn tegenover verweerder Van der Linden;

Stelt aan als deskundige den heer Coopmans, met opdracht, in een geschreven en met redenen omkleed verslag, onder eed bevestigd, de afrekening tusschen partijen en de data der betalingen vast te stellen;

Verstaat dat de deskundige zijn verslag ter griffie dezer Rechtbank zal nederleggen;

Zegt dat de procedure tot dadelijke uitwinning voorloopig zal geschorst zijn;

Kosten voorbehouden; verzendt de zaak naar de algemeene rol

125

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1e Kamer. — 25 November 1936

Voorzitter: M. de Bersaques.

Rechters: MM. Thienpont en Belpaire.

Pleiters: Mrs. G. De Smet en Dobbelaere.

SCHEIDING VAN GOEDEREN. — I. BETEEKENIS DER WOORDEN HUWELIJKSGOED EN TERUGNEMING. — II. RECHTSGROND. — GEVAAR VOOR HUWELIJKSGOEDEREN EN TERUGNEMINGEN DER ECHTGENOOTE. — OORZAAK VAN DIT GEVAAR. — III. SCHULDEISCHERS. — RECHT TOT VERZET. — BEPERKING.

I. Het woord «huwelijksgoed» dient in artikel 1443 B. W. in zeer breedten zin opgevat te worden. Het omvat niet alleen de eigenlijke inbrengsten van de vrouw en de opbrengst van haar beroep of handel, maar ook de waarschijnlijke nalatenschappen die haar kunnen toekomen. Door «terugnemingen» dient verstaan te worden niet alleen de rechten die de vrouw thans tegen de gemeenschap kan doen gelden, maar ook haar aandeel in de gemeenschap.

II. Op grond van artikel 1443 B. W. bestaat de rechtsgrond voor de scheiding van goederen in het gevaar waarin het huwelijksgoed en de terugnemingen der vrouw gebracht worden, welke ook de oorzaak daarvan weze. Deze oorzaak kan geheel vreemd zijn aan den man.

III. De schuldeischers, die zich tegen de uitspraak van de scheiding van goederen verzetten, moeten bewijzen dat de eisch tot scheiding van goederen met bedreiglijke benadeeling van hunne rechten is geschied.

De Praet t/ Vermeulen en Volksdeposietkas.

Gehoord de partijen in hun middelen en besluiten;

Aangezien verweerder Vermeulen alhoewel be-

hoorlijk gedagvaard geen pleitbezorger heeft gesteld ;

Aangezien het blijkt uit de door eischeres aan de rechtbank voorgelegde bescheiden dat hare vordering tot scheiding van goederen gegrond is ;

Dat, namelijk, het huwelijksgoed van eischeres in gevaar is gebracht en de wanorde der zaken van verweerder doet vreezen dat zijne goederen niet zullen volstaan om de rechten en terugnemingen van eischeres te voldoen ;

Aangezien de tusschenkomst der Naamlooze Venootschap «Volksdepositokas» in bovengemelde vordering tot scheiding van goederen ontvankelijk is ;

Dat deze tusschenkomst echter als niet gegrond voorkomt ;

Aangezien de tusschenkomende partij ten onrechte beweert dat de vordering tot scheiding van goederen moet worden afgewezen om reden eischeres het bewijs niet levert dat zij met een huwelijksgoed werd begiftigd, inbrengsten deed in de gemeenschap of gebeurlijk terugnemingen zal te doen hebben ;

Dat immers «huwelijksgoed» dient verstaan in zeer breedten zin en begrijpt, niet alleen de eigenlijke inbrengsten der vrouw en de opbrengst van haar beroep of handel maar ook de waarschijnlijke nalatenschappen welke haar kunnen te beurt vallen ;

Dat door terugnemingen dient verstaan, niet alleen de rechten die de vrouw thans tegen de gemeenschap bezit, maar ook haar aandeel in deze gemeenschap (Rép. prat. dr. belge V° contract de mariage N° 617 ; Gunzburg, huwelijkskontraakt, eerste uitgave, n° 140) ;

Aangezien de tusschenkomende partij eveneens ten onrechte beweert dat eischeres het bewijs moet leveren dat de financiële moeilijkheden waarin verweerder verkeert te wijten zijn aan zijn slecht beheer ;

Dat naar luid van artikel 1443 van het Burgerlijk Wetboek de rechtsgrond der scheiding van goederen bestaat in het gevaar waarin het huwelijksgoed en de terugnemingen der vrouw, in den zin zooals hierboven bepaald, gebracht worden wat ook de oorzaak daarvan zij ;

Dat deze oorzaak geheel vreemd kan zijn aan den man ; (Rép. prat. dr. b. nis 618 en 619) ;

Aangezien, eindelijk, dat, om in hare vordering te slagen de tusschenkomende partij het bewijs moet leveren dat de eisch tot scheiding van goederen met bedrieglijke benadeeling harer rechten is geschied (Rép. prat. dr. b. id. N° 624) ;

Dat de tusschenkomende partij niet eens dit bedrog inroept ;

Om deze rederen :

De Rechtbank :

Alle andere of meerdere besluiten als niet gegrond van de hand wijzend, verleent verstek tegen verweerder ;

Aanvaardt de tusschenkomst der N. V. «Volksdepositokas» en beslissende bij een en zelfde vonnis, over den hoofdeisch en over den eisch tot tusschen-

komst, beveelt de scheiding van goederen tusschen eischer en gedaagde, haren echtgenoot ;

Zegt dat zij het vrije beheer der goederen zal nemen door haar in het huwelijk gebracht, van deze welke haar gedurende het huwelijk zijn te goed gekomen en van deze welke haar nog in het vervolg zullen toekomen ;

Beveelt dat er zal worden overgegaan tot de vaststelling en de vereffening van de terugnemingen der partijen, en, indien eischeres de gemeenschap aanvaardt, tot de vereffening en verdeling van deze laatste, door Meester Fobe, notaris te Gent, en dit in bijzijn van gedaagde of deze behoorlijk geroepen ;

Stelt aan als rechter-kommissaris den heer rechter Belpaire op wiens verslag de rechtbank zal beslissen over de betwistingen welke zich gedurende de verrichtingen van vereffening en verdeling zouden kunnen voordoen ;

Verwerpt den eisch tot tusschenkomst als ongegrond ;

Verwijst verweerder in de kosten, behalve deze der tusschenkomst welke ten laste der Naamlooze Venootschap «Volksdepositokas» zijn.

126

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE ANTWERPEN

9e Kamer. — 20 November 1936.

Voorzitter : M. Malgaud.

Rechters : MM. Shilling en Sanö.

HUISZOEKING. — ONSCHENDBAARHEID VAN WOONST. — BESCHERMING VAN DEN PERSOON NIET VAN EIGEDNOM. — WET VAN 29 AUGUSTUS 1919.

Artikel 12 van de wet van 29 Augustus 1919 laat een uitzondering toe aan het principie van de onschendbaarheid van de woonst. De onschendbaarheid van den woonst beschermt niet den eigendom of de werkelijke woonst, maar wel den persoon. De weigering van dienst kan bijgevolg slechts bestaan voor zooveel zij gepleegd werd door den persoon of den zaakgelastigde van den persoon tegen wien de toelating tot huiszoeking door den Vrederechter werd toegestaan.

O. M. en Beheer van Geldwezen t/ De Ceuster.

Aangezien het blijkt uit de bestanddeelen der zaak.

1° Dat door de Rijkswacht van Antwerpen aan den heer Vrederechter van het tweede kanton Antwerpen, de toelating gevraagd en van hem verkregen werd eene huiszoeking te doen in het huis en aanhoorigheden gelegen te Antwerpen, Stijfseelrui, n. 51, en betrokken door Geers Florent, en bijgevolg slechts ten zijnen laste ;

2° Dat de heerberg gelegen Stijfseelrui 51, uitgebaat wordt door De Ceuster Philomena, echtgenote Geers ;

Aangezien art. 12, der wet van 29 Oogst 1919, eene uitzondering toelaat aan het grondbegin der

onschendbaarheid van woonst; dat de onschendbaarheid van woonst niet de eigendom of de werkelijke woonst maar wel den persoon beschermt.

Aangezien bijgevolg de weigering van dienst slechts kan bestaan voor zooveel zij gepleegd werd door den persoon of de zaakgelastigden van den persoon tegen wien de toelating van huiszoeking door den Vrederechter toegestaan werd;

Aangezien geen toelating van huiszoeking werd toegestaan tegen betichte; dat zij ook geen zaakgelastigde is van haar man, vermits zij de zaak op eigen naam uitbaat;

Aangezien bijgevolg de verbalisanten krachtens eene toelating van huiszoeking ten laste van Geers, geen huiszoeking mochten uitvoeren ten laste van betichte;

Aangezien te vergeefs het beheer van geldwezen inroept dat de toelating van huiszoeking slechts kon gevraagd worden tegen den man der uitbaatster, vermits hij, als hoofd der gemeenschap het recht zou hebben de onschendbaarheid zijner woonst te vrijwaren;

Dat inderdaad de man, doordien dat hij zijne toestemming gegeven heeft aan zijne echtgenoot, om handel te drijven en herberg te houden, hierdoor ook de noodige toelating verstrekt heeft voor al de gevolgen hiervan en namelijk de verplichting toegang te verleen aan de vertegenwoordigers van het Beheer van Geldwezen;

Aangezien de misdrijven van persoonlijke aard zijn en de vaststelling ervan slechts kan geschieden voor zooveel pleegvormen ten opzichte van den betichte zelf wettelijk vervuld zijn.

Om deze redenen: Spreekt betichte vrij.

127

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE BRUGGE

2 Mei 1935.

Voorzitter: M. Soenen.

Rechters: MM. de Wolque en Deschrevel.

Op. Min.: M. Matthys, substituut.

Pleiter: Mre Varendonck.

BANKBREUK. — VONNIS VAN FAILLIET-VERKLARING. — GEEN INVLOED OP STRAFGEBIED. — GEHUWDE VROUW. — GEEN VENNOOT VAN HAAR ECHTGENOOT.

Een vonnis der rechtbank van koophandel heeft geen kracht van gewijsde jegens de Correctioneele Rechtbank voor wat de staat van faling betreft.

Een gehuwde vrouw, gemeen van goederen, kan niet aanzien worden als vennoot van haar man en derhalve ook niet in faling worden verklaard.

Op. Min. t/ Verstichel en Van Damme.

Voor wat Van Damme Madeleine betreft:

Aangezien de vonnissen der Handelsrechtbank

geen kracht van gewijsde hebben jegens de Correctioneele Rechtbank, voor wat den staat van faling betreft; (zie Pand. Belges V° Banqueroute, nrs. 173 tot 183, en Nypels en Servais, T. III, art. 489, bl. 574);

Aangezien de tweede betichte Van Damme Madeleine, vrouw Verstichel, ten onrechte in faling verklaard is geweest;

Aangezien er blijkt uit het bundel dat zij geen vennoot was van haren man, maar wel een aangestelde persoon;

Dat de tweede betichte, vrouw van den eerste, en gemeen van goederen, geen vennoot van haar man kon zijn;

Dat de feiten der betichting niet bewezen zijn voor wat de tweede betichte Van Damme Madeleine betreft.

Om deze redenen, en gezien artikelen 489, 60 van het Strafwetboek, 374, 4° en 6°, 583, 472 der wet van 18 April 1851; 194 van het wetboek van rechtspleging in strafzaken, welke door den heer Voorzitter aangeduid zijn geworden:

De Rechtbank, bij toepassing van bovenberoepene wetsbepalingen verwijst: Verstichel Julianus, hoofdens de enkele bankbreuk zooals beschreven onder nr. 1 hiervoren, tot eene gevangzitting van twee maanden;

en tot de helft der gedingkosten, begroot in het geheel op 215,79 frank;

Spreekt hem vrij voor de bedriegelijke bankbreuk;

Spreekt Van Damme Madeleine vrij zonder kosten.

NOTA. — De rechtsleer en de rechtspraak nemen algemeen aan dat de faillietverklaring, uitgesproken door de rechtbank van koophandel, niet bindend is voor den strafrechter indien deze te vonnissen heeft nopens een betichting welke bepaaldelijk haar oorsprong vindt in den staat van het faillissement.

Het failliet uitgesproken door de rechtbank van koophandel bindt den strafrechter niet, en deze is niet gehouden de beslissing van de rechtbank van koophandel bij te treden. Er kan te dezer zake geen toepassing gemaakt worden van het princip van de kracht van gewijsde, er bestaat immers geen identiteit noch van partijen, noch van oorzaak, noch van voorwerp.

Overigens is de strafrechter in beginsel nooit gebonden door eene in burgerlijke zaken gevelde beslissing; en de bewijzen welke verworven zijn in een burgerlijke procedure kunnen in strafzaken niet als bewijs gelden. (Hoffman II bl. 131).

De strafrechter zal dus op soevereine wijze beslissen nopens het bestaan der wettelijke voorwaarden van het faillissement. Indien de strafrechter aanneemt dat er geen faillissement bestaat vervalt ipso facto alle vervolging uit hoofde van enkele of van bedriegelijke bankbreuk. (Zie Fredericq III, nr 1643; Hoffman II, bl. 321; B. Verbr. 1 Oct. 1880, I, 292; Beroepshof Luik, 24 Juni 1911, P. P. 1913-1228; id. 30 December 1913, Pas. 1914, II, 127; Rechtb. Brussel, 20 Juni 1906, Pand. Per. 1906, nr 1357; Nypels et Servais, art. 489, bl. 574).

In zake betrof het een gehuwde vrouw wier faillietverklaring, ten onrechte, door de rechtbank van koophandel te Brugge uitgesproken werd. Zij had niet tijdig haar verhaal doen gelden tegen dit vonnis, hetwelk aldus, op burgerlijk gebied, kracht van gewijsde verkregen had.

Het bleek echter dat zij niet als openbare koopvrouw kon beschouwd worden, daar zij geen eigen handel had gedreven, wel gescheiden van dien van haar echtgenoot. Dit werd door den strafrechter aangenomen op vervolging ingesteld door het openbaar ministerie uit hoofde van enkele en bedriegelijke bankbreuk.

G. V.

128

VREDEGERECHT TE HOOGLEDE

18 Februari 1936.

Vrederechter : M. R. De Vlieger.

Pleiters : Mrs. Roose, Demeyere en Lommez.

BEZITSVORDERING. — PACHTOVEREENKOMST. — UITTREDENDE PACHTER. — RECHT OM BOOMEN EN STRUIKGEWASSEN WEG TE NEMEN NA BEEINDIGING DER PACT.

Eene bezitsvordering, hetzij in herstelling (réinté-grande), hetzij tot handhaving (complainte), kan niet worden ingewilligd bij gebrek aan geweldpleging feitelijkheden of bezit lijk voorgeschreven door art. 4 der wet van 25 Maart 1876.

Een pachter die na beëindiging der pachtovereenkomst boomen en struikgewassen, hem toebehoorend, wegneemt, begaat daarmee niet noodzakelijk eene feitelijkheid. De pachtersrechten inderdaad zijn niet uitgeput met het verstrijken van de conventionele pachttermijn. De wet van 7 Maart 1929 en de plaatselijke gebruiken en gewoonten regelen de wederzijdsche rechten en plichten der partijen.

Eene bezitsvordering is derhalve niet ontvankelijk.

Thienpondt en Cons. t/ Callewaert en Cons.

Aangezien de vraag steunt op het rechtsbezit van onroerende goederen, dewelke wordt ingespannen tot herstel in het bezit van die goederen, dewelke zonder recht of reden zouden zijn weggehaald geweest door de verweerster, wanneer al hare rechten van uittredende pachters waren vereffend;

Aangezien in 't beoordeelen van het onderhavig geschil, hoofdzakelijk dient rekening gehouden te worden, van de bepalingen der wet van 7 Maart 1929, alsmede van de gebruiken en gewoonten der streek die de rechten en plichten der in geschil zijnde partijen regelen;

Aangezien, wel is waar, lijk de eischers het staande houden, de mondelinge pachtovereenkomst ter zake over het algemeen genomen, eindigde met 30 September van verleden jaar, maar daarom waren alle pachtersrechten niet uitgeput op voormelde dagteekening (Zie : Bail à Ferme, par Gourdet et Closon, nr 42, P. 56; Ons Pachtrecht, door Van Dievoet, blad 85, nrs 115, 116, 117; J. J. P. 1928, p. 128, Civ. Tribunal de Dinant, 16 December 1927; J. J. P. 1926, P. 216, Civ. Nivelles, 7 October 1925);

Aangezien volgens de bestaande gebruiken in het Kanton Hooglede, de landerijen eener hoeve vrijkomen met het scheeren en weeren der eerste vruchten, zoodat de aankomende pachter, na het vlas, de rogge, tarwe en haver, reeds in Juli en Oogst mag het blootkomende land bewerken en bezaaien, wanneer de uittredende pachter, na den vervalldag van 30 September, nog de suikerijen en suikerbeeten inoogst, zijn boomen en struikgewassen verplant met den aanvang van den Winter, daar deze vruchten en planten niet vroeger kunnen geoogst of verplant worden;

Aangezien, krachtens artikel 9 § 1 van gemelde wet van 7 Maart 1929 de pachter recht heeft te

planten, voor zooverre dit met de bestemming van het goed overeenstemt, hetgeen gewis niet kan ontkend worden aan de teelt van entwat stekelbezie-struiken en dergelijke, ten aanzien van dewelke de huurders een roerend recht verkregen (Laurent; Vol. V; nrs 419, 420);

Aangezien, naar luid de bepalingen van hierdrie maanden na de opzegging zijn wil niet heeft voren genoemde wet, wanneer de eigenaar uiterlijk betekend aan de pachter, de beplantingen te behouden, hetgeen niet werd gedaan, zoo mag de pachter, de beplantingen die hem toebehooren wegnemen;

Aangezien een eigenaar, zijn recht van aankleef kan doen gelden opzichtsens een derde bezithouder, onder hen bestaat immers geen rechtsverband; maar dergelijk recht ontbreekt totaal ten opzichte van een huurder, die met recht beplantingen mag doen, daar in zulkdanig geval, alle betwisting dient opgelost te worden, volgens de bestaande pachtovereenkomst, (Laurent, Principes de Droit civil; Vol. XXV, bl. 200, N° 178);

Aangezien in die omstandigheden, een vordering tot herstelling in 't bezit (réinté-grande) of tot handhaving in 't bezit (complainte) voorzien bij artikel 4 der wet van 25 Maart 1876, niet kan ingewilligd worden, bij gebrek aan geweldpleging, feitelijkheden, of het bezit lijk 't wordt vereischt door genoemde wetsbepalingen;

Immers de rechten der in geschil zijnde partijen zijn van overeenkomstelijken aard, en worden geregeld door hun akkoord; indien eene der partijen aan hare verbintenis mocht te kort blijven, vermag de andere, krachtens hun kontrakt, de te kort blijvende partij dwingen tot de uitvoering harer plichten, niet bij middel van een vordering strekkende tot bescherming van een beweerd bezit, maar door een persoonlijke vordering, die strekt tot uitvoering van 't pachtkontrakt (J. J. P. 1930 nr 10, blad 332, art. 5 en 4, wet 25 Maart 1876; J. J. P., 1929, P. 243; Civ. Courtrai, 24 mai 1929);

Aangezien de eischers hunne vraag te goeder trouw kunnen hebben ingeleid, in welke omstandigheden, deze niet noodzakelijk als tergend en roekeloos voorkomt, zoodat de tegenvordering tot het bekomen van schadevergoeding niet dient ingewilligd te worden;

Om deze redenen, Wij, vrederecht, tegensprakelijk wijzende alle verdere middelen en besluitselen verwerpende, verklaren de vraag der eischers niet ontvankelijk, en de tegenvordering der verweerster ongegrond;

Verwijzen de eischers tot de kosten des gedinges;

* * *

Dit vonnis werd bevestigd door :

BURGERLIJKE RECHTBANK TE YPER

1e Kamer. — 7 October 1936.

Voorzitter : M. Matton.

Rechters : HH. Van de Vliedt en Lefebvre.

Pleiters : Mrs. P. Roose en Lommez.

Aangezien, te recht, het bestreden vonnis de vordering, door beroepers tegen de in beroep gedaagden ingesteld, onontvankelijk heeft verklaard;

Immers, zooals de eerste rechter het breedvoerig in een met redenen omkleed vonnis vaststelt, heeft de betwisting tusschen partijen bestaande, enkel als voorwerp, zekere pachters rechten, die de eerste geïntimeerde als aftredende pachtster het recht zou gehad hebben tegen Thienpont, haar eigenaar uit te oefenen, daar dus in casu het hier gaat om een geschil *van overeenkomstelijken aard*, is het dus te recht dat de eerste rechter de vordering tot herstel in het bezit (réintégrande) door beroepers, tegen de afgetreden pachtster ingeleid als onontvankelijk heeft van de hand gewezen;

Gezien artikelen twee, vier en dertig, zes en dertig, zeven en dertig, veertig, een en veertig en acht en zestig der wet van vijftien Juni negentien honderd vijf en dertig;

Om deze redenen:

De rechtbank, wijzend op tegenspraak en in hooger beroep tusschen partijen, alle verdere of tegenstrijdige besluiten afwijzend, aanvaardt het beroep, en er op beslissend, bevestigt het bestreden vonnis en veroordelt, beroepers tot de gedingskosten van beide aanleggen.

129

VREDEGERECHT TE KRUISHOUTEM

9 October 1936.

Vrederechter: M. C. Faïnaert.

Pl.: Mrs H. Claus en Edg. Van Dessel.

VERJARING. — INBREUK OP VERKEERSREGLEMENT. — BURGERLIJKE VORDERING.

Wanneer het schadeverwekkend feit, dat tot grondslag dient van den eisch, het gevolg is eener overtreding op het verkeersreglement, dan verjaart de burgerlijke vordering na een jaar, te rekenen vanaf den dag dat de overtreding werd begaan, bij ontstentenis van andere vervolgingsdaad die de verjaring kon stuiten.

R. Van der Donckt t/ A. Coolsaet.

Gezien de stukken en namelijk het inleidend exploit van twee en twintigsten Augusti 1900 zes en dertig, geboekt;

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;

Aangezien de eisch strekt verweerder te zien en hooren verwijzen, om redenen in het dagvaardingsexploot uiteengezet, aan eischer te betalen de som van duizend vier honderd negen en twintig frank veertig centiemen, met de rechterlijke instellingen en de kosten des gedings;

Aangezien verweerder de gegrondheid van den eisch ten stelligste betwist en, daarenboven vooreerst, doet gelden dat er ter zake verjaring is ingetreden;

Aangezien het diensvolgens behoort de uitzon-

dering van onontvankelijkheid, om reden van verjaring, in eerste orde te onderzoeken;

Aangezien het schadeverwekkend feit, dat tot grondslag dient van den eisch, het gevolg is eener overtreding van artikelen 42 en 55 van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1934;

Aangezien, overigens, het door eischer zelve aldus in het dagvaardingsexploot wordt voorgesteld;

Aangezien artikel 7 der Wet van 1 Augusti 1899 bepaalt dat de openbare en de burgerlijke vervolging, welke spruit uit een overtreding der wetten en reglementen op de politie van het verkeer, verjaard zijn na een jaar, te rekenen van den dag dat de overtreding werd begaan.

Aangezien er uit het inleidend exploit blijkt dat de aanrijding tusschen de voertuigen van partijen plaats greep den 31 Mei 1935 en de eischer zijn tegenwoordigen eisch slechts heeft ingeleid bij exploit van 22en Augusti laatst;

Aangezien het ter zake niet bewezen wordt dat er tusschen die twee datums eenige andere vervolgingsdaad werd ingesteld, welke de verjaring kon stuiten;

Aangezien er tusschen die twee datums, meer dan een jaar verlopen zijnde, de verjaring is ingetreden en de eisch bijgevolg niet meer onontvankelijk is;

Aangezien het, in die voorwaarden, overbodig is den eisch ten gronde te onderzoeken;

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter, tegensprekelijk rechtdoende in eersten aanleg, alle andere besluiten als overbodig of als ongegrond verwerpende, verklaren den eisch onontvankelijk en wijzen hem als dusdanig af en verwijzen eischer tot de kosten des gedings, beloopende tot acht en tachtig franken vijf en zeventig centiemen, daarin niet begrepen de betekening dezes en het registratierecht, zoo noodig.

Nota. — Eischer had zich in zijn dagvaarding ook gesteund op art. 1382 B. W., impliciet werd dus ook geconcludeerd dat het niet voldoende is art. 1382 in te roepen wanneer de feiten een inbreuk op het verkeersreglement kunnen uitmaken en er geen andere fout ten laste kan gelegd worden.

Zie ook: Vrederechter Berchem, 9 October 1934, R. W. 13 Januari 1935 nr 17 en Rechtskundig Tijdschrift 1932, nr 6, de verjaring inzake van vervoer en verkeersmiddelen, bl. 572 nr 7.

Edg. V. D.

INGEZONDEN BIJDAGEN

DE KONINKLIJKE RECHTER

De nationaal-socialistische omwenteling in Duitschland, die voor eerste gevolg had de grondige wijziging van het nationaal recht, deed de benaming «koninklijke rechter» ontstaan, welke door velen volstrekt verkeerd begrepen werd, in dien zin, dat er de meening uit ging ontstaan als zou de rechter niet meer gebonden zijn aan eenig geschreven recht en hij recht zoude mogen doen, zoo niet naar eigen goeddunken, dan toch naar eigen gevoel en overtuiging, zonder bindende grondbeginselen.

Zoover ging deze opvatting wel eens, dat men ging

denken of spreken van rechters bij Gods genade, vrij niet alleen van alle geschreven recht, maar van alle welkdanig recht, zoodat het haast niet meer vandoen zou geweest zijn om nog recht te spreken in naam van het Duitsche volk, waarbij voorzeker de zoo nationaal-socialistische stelling ten gronde ging, dat volkeren niet alleen aan wetten gebonden zijn, maar aan eigene wetten, d.i. wetten naar eigen aard en zeden en die ze nooit ongestraft laten varen. Anderen weer onthielden liefst de woordelijke beteekenis en dachten in de eerste plaats aan eene vermeerdering van macht en waarde, zonder overigens naar den dieperen zin van het woord te vragen, noch dien zin aan te voelen en te begrijpen. Dit moge dan het gevolg geweest zijn van eene beroepsmisvorming, die zoowel in Duitschland als elders heerscht en die meer dan wat ook van aard is eene grondige wijziging van denken en oordeelen tegen te gaan, zooniet onmogelijk te maken.

De benaming « koninklijke rechter » is voorzeker niet nieuw, ze werd wel reeds in een dichterlijken zin gebruikt, maar we vinden ze evenzeer bij eenige volkeren als beantwoordende aan eene bestaande werkelijkheid of de juiste notie van een bestaand recht dekkende.

Bij een volk werd recht gesproken in naam der godheid en kon het daarom ook onder gegeven omstandigheden als een machtig middel gelden om de weerbaarheid tegen de vijanden op te zweepen en te schragen. Bij een ander volk zou de rechter het recht uit de ruwe levensopvatting van boeren en soldaten putten, aldus het volk het imperium schenkend.

Een koninklijke rechter heeft Duitschland niet gekend, immers de dorpsrechter bij de Germanen dacht niet aan een Duitsch Rijk en de rechters over aanzienlijke gebieden waren slechts de helpers der vorsten, die de hun over een bepaald gebied toegekende rechtsmacht niet anders wisten te gebruiken dan om het volk onder de knie te houden en langzaam maar zeker het rijk te ondermijnen tot het nog slechts de schaduw van een macht was.

De invoering van het Romeinsche recht kon geen ander nut hebben dan den laatsten wil tot het in stand brengen en houden van een nationaal geheel, berustend op wat uit eigen aard en zeden ontstaan was, te dooden.

Thans wil Duitschland zijn volk tot een nieuw volk maken en tracht het, wat een reuzenwerk is, zijne wetgeving als eerste en hoofdzakelijk hulpmiddel te doen dienen. De nieuwe mensch moet het leven anders leeren zien, er ontstaan nieuwe waarden en oude waarden vervallen, de ziel zelf moet nieuw worden om die waarden te begrijpen en te schatten, en de nieuwe wet zal slechts in zooverre door het volk voor rechtvaardig en wenschelijk gehouden worden. Zal de nieuwe wet het rechtvaardigheidsgevoel der massa wijzigen en aldus een hulpmiddel worden, of zal de wet volgen en slechts dan haar sociaal doel bereiken wanneer de heropvoeding der massa een voltrokken feit zal zijn?

En zoo blijft er dan van de zending van den vroegere rechter niets anders over dan dat hij nog steeds geroepen is om recht te doen, maar het is niet meer zooals vroeger eene zending van enkel eerlijkheid en trouw, vlijt en orde, stiptheid en rechtskennis. De nieuwe rechter is volgens de nationaal-socialistische opvatting in de eerste plaats in den dienst der natie, niet van het gekristalliseerd recht.

De hoogste wet is het levensrecht der natie en elke daad wordt in de eerste plaats gewogen naar hare gevolgen in verband met dit levensrecht.

De rechter kent het leven, hij weegt de daad, ziet den dader en beslist op staanden voet. De nieuwe rech-

ter is als de arts, die wonden geneest, hij vergeeft wat kan vergeven worden, voedt op wat nog voor opvoeding vatbaar is en neemt uit de gemeenschap onbarmhartig weg wat niet meer te genezen is.

De nieuwe rechter heeft te waken over de volksvrede, hij waakt over het gemeengoed en geeft elk het zijne. De nieuwe rechter waakt over lijf en ziel van het volk, hij vormt het en brengt het in staat om op aarde zijn goeden strijd te strijden voor zijn leven, voor zijne eer en voor de rechtvaardigheid.

Dat is de koninklijke rechter.

Wat vooraf gaat is zowat de ministerieele verklaring van hoe de huidige Deutsche rechter zijn ambt dient op te vatten en we moeten bekennen, dat er veel redelijks in voorhanden is. Vooral op boetstraffelijk gebied schijnt het niet roekeloos om er eenig goed van te verwachten, immers de rechtspraak, die er uit zal voortvloeien, zal, zonder bepaald onrechtvaardig te zijn — in streng juridieken zin — dikwijls dichter bij het volksrechtsbegrip staan en daarom ook sociaal nuttiger. Bij het nader overwegen van deze juridieke opvatting gaat men zich toch afvragen, of ons recht inderdaad gelijken tred gehouden heeft met de bijzondere ontwikkeling van ons volk en onze bijzondere sociale noodzakelijkheden. En zijn we ten slotte met met deze ontwikkeling, die van ons recht, niet ver trokken van eene ons vreemde opvatting, van eene ons vreemde waardenschattting? Want we behoeven ons toch in geen geval te ontduiken, dat er geen eenklank bestaat tusschen onze rechtspraak en het volksrechtsbegrip? Of dit gebrek aan eenklank nu te wijten is aan het onbegrip van het volk of aan zijn weerzin om voor recht te houden wat voor recht uitgesproken wordt, weze het dan ook de pijnlijke toepassing van een geschreven wet.

Eindelijk zullen wij dit thema niet los laten zonder er op te wijzen, dat de Deutsche wetgeving — en het Deutsche rechtsleven — een bredere plaats inruimt aan de sociale wetgeving, die ten slotte bij ons in hare gegevens, rechtsleer en rechtspraak betrekkelijk stiefdochterlijk behandeld wordt. Men denke b.v. aan het fiscaal recht, waarvan de studie voornamelijk bij de interpretatie van bestaande wetten blijft, zonder de minste belangstelling voor het onderzoek naar de waarde der grondbeginselen.

De geschreven wet vervangt moraal niet en rechtskennis evenmin de rechtswetenschap.

N. J. SCHOPP,
Advokaat, Hasselt.

WETGEVING

WET van 31 December 1936, betreffende de vervroegde terugbetaling der geldleeningen.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.
De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. De woorden « tot 1 Januari 1937 », welke voorkomen in artikel 1 van het koninklijk besluit n° 7 van 22 Augustus 1934, zooals dit werd gewijzigd bij koninklijk besluit n° 256 van 12 Maart 1936, betreffende de vervroegde terugbetaling der geldleeningen, worden door de woorden « tot 1 Juli 1937 » vervangen.

Art. 2. Deze wet wordt van kracht den dag waarop zij in het Staatsblad is bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, den 31 December 1936.

WET van 31 December 1936, tot aanvulling van de wet op de militie, de werving en de dienstverplichtingen.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. In de wetten op de militie, de werving en de dienstverplichtingen, wordt een artikel 79bis ingevoegd, luidende :

« Met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden, onverminderd de toepassing van strengere straffen, wordt gestraft, hij die, door giften, bezoldigingen, beloften, bedreigingen, misbruik van gezag of van macht, mannen aanwerft, dienstverbintenissen van mannen uitlokt of afneemt ten behoeve van een vreemd leger of een vreemde troepenmacht.

» Door den Minister van Landsverdediging kunnen afwijkingen van de bij de vorige alinea verordende verbodsbepaling toegestaan worden ».

Art. 2. Deze wet wordt van kracht den dag waarop zij in den «Moniteur» bekendgemaakt wordt.

Gegeven te Brussel, den 31 December 1936.

WETSVORSTEL betreffende het Statuut der Referendarissen bij de Rechtbanken van Koophandel.

TOELICHTING

Mevrouwen, Mijne Heeren,

Op het oogenblik zelf dat wij de beslissing genomen hadden met enkele onzer achtbare collegas van den Senaat — waaronder, en dit is op zichzelf niet zonder beteekenis, drie oud-stafhouders — een wetsontwerp neer te leggen over een reeds lang gewenschte hervorming onzer rechtbanken van koophandel, hebben wij kennis gekregen van een studie, onlangs verschenen in het tijdschrift «La Jurisprudence commerciale des Flandres».

Deze studie beantwoordt in elk opzicht en op volmaakte wijze aan datgene, wat de onderteekenaars van het wetsvoorstel zouden willen zeggen ten titel van toelichting van hun initiatief.

Het weze ons dan ook toegelaten, zonder meer, deze studie hierna over te drukken. Beter dan gelijk welk betoog zal zij de leden der wetgevende Kamers ervan overtuigen, dat de voorgestelde hervorming niet alleen als wenschelijk, maar als noodzakelijk voorkomt.

Wij zijn den hoogstaanden en geleerden magistraat, die deze studie schreef, ten zeerste dankbaar omdat hij onze taak in ruime mate heeft vergemakkelijkt.

Nota van den heer J. de Necker, referendaris bij de Rechtbank van Koophandel te Kortrijk over de herinrichting van de rechtbanken van koophandel en het statuut der referendarissen.

Sedert lang staat het vraagstuk van de herinrichting der rechtbanken van koophandel aan de orde van den dag en thans nog is het niets meer dan een hoofdstuk van een grootsch complex : de herinrichting en de samenschakeling onzer verschillende rechtscolleges.

Herhaaldelijk inderdaad werd de wensch uitgedrukt dat alle zouden afhangen van het Ministerie van Justitie en dat de verschillende rechtscolleges, die niet zijn samengesteld uit beroepsmagistraten, zooals de werkrechtscolleges en de krijgscolleges, op het voorbeeld van de werkrechtscolleges en op den onder-

zoeksraad voor de zeevaart, zouden worden voorgezeten door een beroepsmagistraat, door den Koning benoemd. Aldus zou een zelfde beginsel van toepassing zijn op de samenstelling der verschillende buitengewone rechtscolleges en wel de rechtscolleges door een college samengesteld uit personen, die geen beoefenaars van het recht zijn, en voorgezeten door een technicus van het recht, die daarvan het bestendig bestanddeel zou uitmaken, en de continuïteit van de rechtspraak zou kunnen vrijwaren.

Dit beginsel toegepast op de werkrechtscolleges, krijgscolleges, rechtbanken van koophandel, zou een der essentiële voorrechten van den Staat volledig vrijwaren : dit eener goede rechtscolleges, en zou in sommige gevallen van toepassing kunnen zijn op de correctionele rechtbank waar de toevoeging van bijzitters onder de burgers gekozen — gebruik dat in andere landen bestaat — deze rechtbanken zou toelaten kennis te nemen van misdrijven die thans aan het Hof van Assisen worden onderworpen en waarvan dit alsdan zou kunnen worden ontlast. De toepassing van dit beginsel zou aan onze rechterlijke inrichting een verband, een samenhang en een harmonie geven, die gunstig zouden afsteken bij haar tegenwoordig gemis van samenhang en haar veelvuldig uitzicht. Wat betreft de rechtbanken van koophandel, is een hervorming in de structuur en de inrichting sedert lang aan de orde van den dag.

Uitstekende auteurs hebben terecht de bestendige tegenstrijdigheid tusschen het feit en het recht betreurd. Want zoo, in rechten, de vonnissen uitgaan van de handelsrechtscolleges, weet iedereen dat zij in feite worden ingegeven door het juridisch element van de rechtbank, dat ze ook opstelt. Om zich daarvan rekenschap te geven volstaat het de vonnissen der rechtbanken van koophandel, vooral wat de beweegredenen betreft, te vergelijken met de scheidsrechterlijke uitspraken gewezen door sommige collectiviteiten, kamers van vereenigingen met beroepskarakter, waarvan verschillende overigens de noodzakelijkheid van een rechtskundigen bijzitter gevoeld hebben — om daarvan overtuigd te zijn.

De «consules mercatorum», wier bestaan eeuwen oud is, vermits men sporen daarvan aantreft in 1307, en aan wie vervolgens de rechtbanken van koophandel haar oorsprong danken, deden aanvankelijk uitspraak als vrijwillige scheidsrechters tusschen de kooplieden en bezaten geen enkele rechtsbevoegdheid hun door den Staat toegekend.

De zwakheid van dezen laatste, die in vele opdrachten moest voorzien, waaronder, enerzijds, de versteviging van het openbaar gezag door de groote leenheeren ondermijnd, en, anderzijds, de verdediging tegen den buitenlandschen vijand, van voortdurend bedreigde grenzen, alsook het gemis van gecodificeerde wetgeving en de groote rol gespeeld door costuymen en gebruiken, hadden alras den Staat aangezet zich van de zorg der rechtscolleges op de kooplieden zelf te verlaten, door hen in een rechtscollege te vereenigen.

De codificering der wetten, de geleidelijke vervanging door het beschreven recht, costuymen en gebruiken waarvan het veld steeds verminderde wegens het toenemend gezag van den Staat en de veelvuldige wetgevende bedrijvigheid die daarvan het gevolg was, deden stilaan de handelsrechtbanken, uitsluitend uit kooplieden samengesteld, verdwijnen.

Terwijl de rechtspraak der handelsrechters, op een gegeven oogenblik in het grootste gedeelte van Europa bestond, werden de rechtbanken van koophandel, die daarvan het uitvloeisel waren, opgegeven door de

voornaamste Staten waar zij hebben bestaan in hun oorspronkelijken vorm van rechtscolleges uitsluitend samengesteld uit openbare kooplieden. Sommige Staten, als Engeland, hebben geen eigenlijke rechtspraak in handelszaken gekend, ofschoon dit land de voornaamste handelsstaat was; andere landen hebben de bevoegdheid van de rechtbanken van koophandel overgedragen aan de rechtscolleges van gemeen recht; andere nog — en dit is naar onze meening de beste oplossing — hebben met de bevoegdheid in handelszaken gemengde rechtbanken bekleed, samengesteld uit een voorzitter, beroepsmagistraat en jurist, bijgestaan door kooplieden-bijzitters: aldus de handelskamers bij de gewestelijke rechtbanken in Duitschland.

Op te merken valt ook dat de jonge Staten, zooals de Vereenigde Staten van Amerika en Japan, waarvan de industriele en commercieele opbloei van jongen datum is, de behoefte niet hebben gevoeld van handelsrechtbanken uitsluitend uit kooplieden samengesteld.

In België schijnt het wel dat men langzaam gaat naar een hervorming der rechtbanken van koophandel in gemengde rechtbanken, waarbij de referendaris, juridisch en beroepselément van de rechtbank, geroepen is het voorzitterschap waar te nemen met den bijstand van bijzitters-kooplieden. Deze hervorming blijkt gelukkig en ware het des te meer daar een verhooging van het aantal rechters en hun keuze, niet bij verkiezing doch bij voordracht door beroepsorganismen, toelaten zou een lijst van talrijke bijzitters op te maken, zoodat de voorzitter in elke zaak zou bijbestaan worden door technici, wat het tijdroovend en kostbaar beroep op deskundigen zou beperken.

Het is inderdaad wenschelijk dat de voorzitter een ervaren jurist weze, wegens het hoofdzakelijk belang van het recht en de beschreven wet, belang dat meer en meer zal toenemen naarmate dat er meer eenvormige wetten zullen komen — zooals die op den wisselbrief — betreffende de verschillende onderverdelingen van het handelsrecht, dien den internationalen handel beheerschen. De kennis van het recht stampen men niet uit den grond, de voorbereiding van een evolutieve en verlichte rechtspraak is meer en meer een zaak van wetenschap, die de overwegende medewerking van juristen vereischt. De aanwezigheid van bijzitters-kooplieden is bovendien van zulken aard, dat de rechtbank in handelszaken haar soepelheid en gemis van formalisme behoudt en dat haar rechtspraak in nauwe voeling blijft met de behoeften van den handel.

De talrijke achtereenvolgende wetten in verband met de rechtbanken van koophandel in België, strekken alle tot dit einddoel: de rechtbank van koophandel door den referendaris te doen voorzitten. De weerstand tegen deze hervorming gaat niet over beginselen, doch enkel over eigenliefde. Dat stelde de heer Joris vast in zijn verslag over het wetsvoorstel ingediend door den heer Sinzot en dat tengevolge van de Kamerontbinding kwam te vervallen.

Een korte terugblik zal ons de gegrondheid dezer bewering bewijzen.

Artikel 65 der wet van 18 Juni 1869 vergde reeds dat de griffier van de rechtbank van koophandel doctor in de rechten zou zijn, en de Minister rechtvaardigde deze nieuwigheid door te zeggen: « De inrichting van de rechtbanken van koophandel vergt de aanwezigheid van een doctor in de rechten; de griffier in deze rechtbanken verleent zijn medewerking bij het opstellen der vonnissen. » (Vergadering van 18 December 1869, Handelingen, blz. 357.)

Vroeger hadden Mr. Brul, advocaat te Antwerpen, en daarna de heer Smeekens, later voorzitter van de

rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen, voorgesteld de rechtbanken van koophandel door een beroepsmagistraat te doen voorzitten. Deze stelling werd in 1860 met een stevige bewijsvoering overgenomen door den heer Wurth, procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent. In 1864 werd het vraagstuk in de Kamer der Volksvertegenwoordigers, ditmaal door den heer Lelièvre, volksvertegenwoordiger voor Namen, behandeld.

De heer Lelièvre, gesteund door den uitstekenden jurist die de heer Thonissen, hoogleeraar in grondwettelijk recht, was, stelde andermaal voor de rechtbanken van koophandel te doen voorzitten door een beroepsmagistraat, voorstel dat eveneens door den heer Victor Jacobs, volksvertegenwoordiger voor Antwerpen, werd bijgetreden.

Rond hetzelfde tijdstip beoogde een wetsvoorstel de vrederechters bevoegd te maken in handelszaken voor geschillen waarvan de waarde 200 frank niet overschreed. Men weet hoe deze hervorming in onze wetgeving werd ingevoerd bij het koninklijk besluit nr 63, van 13 Januari 1935.

Het voorstel van den heer Lelièvre werd in 1903 overgenomen door de heeren Thibaut c.s. De heer Lamal, advocaat te Charleroi, behandelde breedvoerig het vraagstuk in een monografie, om tot de noodzakelijkheid te besluiten van de herinrichting der rechtbanken van koophandel met een gemengde samenstelling.

In 1893 stelde een wetsvoorstel van den h. Loslever, volksvertegenwoordiger voor Verviers, de bevoegdheid van de rechtbanken van koophandel afhankelijk van de instemming van al de partijen. Deze opvatting, doch omgekeerd, vindt men terug in de wet van 2 April 1932 tot wijziging der wetten op de rechterlijke inrichting en de bevoegdheid, en die in haar artikel 1 de volledige rechtsmacht inricht, aan de rechtbanken van eersten aanleg toegekend.

Op deze verschillende voorstellen werd steeds geantwoord dat de superioriteit van de rechters-kooplieden lag in hun bekendheid met de handelsgebruiken.

Aldus uitgedrukt, hield deze opwerping geen steek. Inderdaad, een klein getal rechters, die de rechtbank uitmaken, is geroepen uitspraak te doen over een afwisselend en aanzienlijk getal zaken, die meestal geen verband houden met hun beroepsbedrijvigheid.

Het voorbeeld der Staten, die de rechtspraak in handelszaken hebben afgeschaft of van dit uitsluitend karakter beroofd, bewijst hoe elke vrees dienaangaande ongegrond is: Inderdaad, zoo de vertrouwde met de gebruiken van hoofdzakelijk belang was, wanneer de gebruiken een ruime plaats innamen en den handel werkelijk beheerschten, zoo is dit thans niet meer het geval nu het gebruik, gelet op de beschreven wet en de meer en meer nauwkeurige bepalingen der contracten, hun veld van toepassing ongemeen ziet beperken, in afwachting dat de veelvuldige eenvormige wetten ze volledig zullen hebben uitgeschakeld.

Deze opwerping evenwel kan den wetgever niet tegenhouden in de noodzakelijke hervorming van de rechtbanken van koophandel, om daarvan rechtbanken te maken voorgezeten door een beroepsmagistraat, op zijn beurt bijgestaan door gespecialiseerde kooplieden, wier beroepskennissen op feitelijke vraagstukken een nuttig licht kunnen werpen.

Wordt het hooger beroep van de vonnissen der rechtbanken van koophandel inderdaad niet aanhangig gemaakt bij Hoven van Beroep uitsluitend uit juristen samengesteld en heeft deze praktijk ooit aanleiding tot opwerpen gegeven?

Is het aan de rechtbanken van eersten aanleg, bij

wie een handelsgeding aanhangig is niet verboden zich van rechtswege onbevoegd te verklaren?

Zijn de vrederechters niet bevoegd in handelszaken?

Heeft aldus de wetgever de opwerping niet weerlegd, die men doet gelden om de zuiver commerciële samenstelling van de rechtbank van koophandel te behouden en haar gemengde samenstelling van de hand te wijzen mits het voorzitterschap aan het juridisch element voor te behouden.

Bij de wet van 11 Mei 1910 werd de griffier-doctor in de rechten, bij de wet van 1869 in de samenstelling van de rechtbank van koophandel ingevoerd, vervangen door een referendaris die het ambt van griffier waarneemt.

Dit is gewis een tweeslachtig ambt. De h. De Lantsheere, Minister van Justitie, gaf toe, tijdens de debatten, dat de griffiers-doctoren in de rechten, bij de rechtbank van koophandel juristenwerk verrichtten en de plaats niet bekleedden die hun toekwam, doch hij voegde daaraan toe dat, aangezien het ontwerp een beperkte strekking had, de wijzigingen toe te brengen aan de rechtbanken van koophandel, later zouden moeten worden onderzocht: «Het ware, zegde hij, een volledige wijziging van het karakter der tegenwoordige rechtbanken van koophandel. Het is thans niet het oogenblik zich met dergelijke hervorming bezig te houden, dit vraagstuk kan later worden onderzocht en besproken».

De wet van 31 Januari 1925, op de referendarissen en de adjunct-referendarissen bij de rechtbanken van koophandel, had voor doel in een nauwkeurigen tekst hun karakter van magistraten te omschrijven — hoedanigheid die de rechtsleer en de rechtspraak hun erkende — en hun het emeritaat te verleenen: het initiatief van dit voorstel komt volksvertegenwoordiger Destrée toe.

Het gemis van elke hervorming, opgevat volgens een algemeen overzicht, heeft voor gevolg gehad een verwarden en tweeslachtigen toestand in het leven te roepen wat betreft de referendarissen der rechtbanken van koophandel.

De referendarissen zijn magistraten. Dat lijdt geen twijfel, ofschoon het verslag aan den Koning, dat aan het koninklijk besluit n° 184 van 7 Juli 1935 voorafgaat, het tegenovergestelde te verstaan schijnt te geven. Inderdaad, wij lezen in het verslag van de Senaatscommissie voor Justitie over het ontwerp, dat de wet van 3 Januari 1925 ging worden: «Juristen geven toe dat de referendarissen de hoedanigheid van magistraat hebben» («Belgique judiciaire, 1920, doctrinaal artikel van raadsheer Morel»). Ook beslecht de wet van 3 Januari 1925 het vraagstuk door een uitdrukkelijken tekst in haar artikel 111, dat in de volgende bewoordingen artikel 177 der wet op de rechterlijke inrichting wijzigt: «De magistraten van de rechterlijke orde, met inbegrip van de referendarissen en de adjunct-referendarissen der handelsrechtbanken beëdigd na 1 Januari 1925, mogen niet als bezoldigde scheidsrechters optreden».

Ziedaar dus de referendarissen, magistraten in de oogen der wet, doch die evenwel, steeds in rechten, geen ambt van magistraat doch wel van griffier vervullen en dit terwijl er wettelijke griffiers bij de rechtbanken van koophandel zijn.

Geen enkele wettekst bepaalt, in rechten, de functie die de referendaris in feiten waarneemt, en die hij overigens zou kunnen weigeren waar te nemen binnen de palen van de meest stipte wettelijkheid.

Al de voorbereidende werken van de verschillende wetten tot wijziging der wetten op de rechterlijke inrichting ten aanzien van de rechtbanken van koop-

handel, vanaf die in verband met de wet van 1869 tot die welke de wet van 1920 hebben verklaard, erkennen dat de referendaris bij de rechtbanken van koophandel een overwegende rol speelt door de vonnissen in te geven en op te stellen: «Al de praktijks van het recht weten — schrijft de h. Sinzot in zijn verslag — dat de referendaris zoo weinig mogelijk griffier is, dat zijn voornaamste opdracht bestaat in de rechters van advies te dienen en zelfs te vonnissen en dat, in sommige rechtbanken, op honderd vonnissen negen en negentig hun werk zijn». «Is het oogenblik niet gekomen, — zegt het verslag verder, — om het recht aan het feit aan te passen en den referendaris die recht spreekt duidelijk te onderscheiden van den griffier die voor den goeden gang der rechtsbedeeling zorgt?»

In feiten dus, spreekt de referendaris recht en stelt hij de vonnissen der rechtbanken van koophandel op. De jongste wetgeving heeft dit feit bekrachtigd, dat in strijd is met de wettelijke fictie.

Op te merken valt inderdaad dat de wet van 15 Juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken, van den referendaris de taalkundige kennis vergt opgelegd aan de beroepsmagistraten met uitzondering van de handelsrechters, de leden der krijgsraden en der werkrechtshouders.

Artikel 43 dezer wet voorziet dat niemand tot de functie van griffier bij een rechtsvollege kan worden benoemd, indien hij het bewijs niet levert van de kennis der taal aan dit college opgelegd. Het bewijs van deze kennis wordt geleverd door overlegging van een studiebewijs, afgeleverd door een onderwijsinrichting onderworpen aan de wet van 24 Juni 1932 houdende de taalregeling in het lager en middelbaar onderwijs.

Artikel 47 voorziet, vanwege de kandidaten voor de verkiezingen der koophandelsrechtbanken, de verklaring dat zij de taal kennen, voorzien bij de wet voor de rechtbank waarvan zij mochten geroepen worden deel uit te maken.

Artikel 43 daarentegen voorziet dat om tot referendaris of adjunct referendaris te worden benoemd, de kandidaten door hun diploma moeten bewijzen dat zij de examens van het doctoraat in de rechten hebben afgelegd in de taal van het rechtscollege waarvan zij geroepen worden deel uit te maken.

Daaruit volgt dat, het feit erkennende, de wetgever van de referendarissen dezelfde proeven van bekwaamheid vergt als die opgelegd aan de overige magistraten en zich niet bepaalt bij wat van de griffiers of de handelsrechters wordt gevergd. Dit is een duidelijk bewijs dat de wetgever bekend is met het feit dat de werkelijke taak van de referendarissen, ondanks de wettelijke fictie, bestaat in recht te spreken en vonnissen op te stellen en hij dus dit feit wil bekrachtigen. Deze opdracht werd tot nog toe door geen enkelen wettelijken tekst aan de referendarissen toevertrouwd.

Het voorstel Sinzot, waarover de h. Joris verslag uitbracht, wilde een stap verder doen op den weg van overeenbrenging van feit en recht in afwachting, — hervorming door den verslaggever in het vooruitzicht gesteld — van de inrichting der handelsrechtbanken, volgens een herhaaldelijk voorgestelde methode, in gemengde rechtbanken, voorgezeten door een beroepsmagistraat, bijgestaan door bijzitters-kooplieden.

Verschillende wetten die de inrichting der rechtbanken van koophandel hebben gewijzigd, zijn te danken aan het parlementair initiatief, andere gingen van de Regeering uit. Allen beoogden de gelijkstelling der functie van referendaris met die der overige magistraten en de verhooging van het prestige hunner functie.

Herhaaldelijk werd hulde gebracht, aan de beroeps-

waarde der referendarissen; er zijn er onder hen die tot de Hoven van Beroep en anderen die tot het Hof van Verbreking zijn opgeklommen.

De verschillende achtereenvolgende wetten hebben slechts fragmentarische hervormingen tot stand gebracht; de onmisbare structuurhervorming van de rechtbanken van koophandel laat nog steeds op zich wachten.

Thans schijnt het oogenblik gekomen om het vraagstuk in zijn geheel op te lossen. Aldus zal dit vreemd verschijnsel van mimicry verdwijnen dat van een magistraat « een waarnemend griffier » maakt, doch die « de facto » voor opdracht heeft recht te spreken.

Deze overeenbrenging van recht en feit zal aan het hoofd van de rechtbank een ervaren jurist stellen die, in samenwerking met de kooplieden, beter in staat zal zijn, in een regime van beschreven recht, de rechtspraak aan te passen aan de sociale behoeften en aan de evolutie der zeden. « Het is de taak van de rechterlijke macht, — schreef Thaller over de evolutie der rechtspraak, — om den gang van het recht te bevorderen, zich in de plaats van het Parlement te stellen en het noodige voorschrift te bekrachtigen (ingeval van stilzwijgen of duisterheid van de wet). Doch het mag dit niet doen dan met de grootste gematigdheid en onder vorm van verklaring, dat wil zeggen op bedekte wijze. Het moet gebruik maken van een redeneering gegrond op het beschreven recht om op scholastische wijze aan de uitgevaardigde bepalingen iets anders te doen zeggen dan wat zij in werkelijkheid bevatten ». Welk rechtscollege, beter dan een rechtbank voorgezeten door een technicus van het recht, die met zwier de taal van het recht hanteert en daaraan een grondige kennis van de wetteksten paart, zal deze taak kunnen vervullen, die een zeer lichte hand vergt, vooral nu de jongste wetgeving van de praktizijns van het recht enkel de kennis van de technische taal vergt door de rechtbank te gebruiken ?

Ook zijn de beste juristen gewonnen voor een hervorming in dien zin van de rechtbanken van koophandel, en onlangs nog drukte de h. Louis Franck, gouverneur der Nationale Bank en onderlegd jurist, zich als volgt uit in het voorwoord van Boekdeel I, van het deel der « Nouvelles », gewijd aan het handelsrecht: « De wet van 11 Mei 1910, die de referendarissen invoert, heeft in dit opzicht ons oud recht benaderd en een lang gevestigde praktijk bekrachtigd. Terecht had deze de noodzakelijkheid van deze medewerking begrepen tusschen de ervaring der handelsrechters en de juridische wetenschap van den referendaris. Zal het uur slaan dat, een stap verder doende, de wetgever aan beroeps-magistraten het voorzitterschap van de rechtbank van koophandel en van haar kamers zal opdragen ? Dit ligt in den wensch van meer dan een ervaren jurist ».

De stafhouder Hennebicq, in het « Journal des Tribunaux », trad herhaaldelijk met zijn gezag deze zienswijze bij.

De weg staat open voor een hervorming van dezen omvang, die wel past binnen het kader der structuurwijzigingen die de Regeering van 's Lands heropbouw op zich heeft genomen. Want is het geen essentieel werk voor een Staat een harmonische werking van het recht te verzekeren, waarvan de bedeling een der voornaamste voorrechten van den Staat is en tevens een zijner hoofdplichten tegenover de burgers ?

* * *

WETSVOORSTEL

Eerste artikel

De hiernavolgende bepalingen worden ingelascht in de wet van 18 Juni 1869 op de rechterlijke inrichting :

Art. 35. — De Rechtbanken van Koophandel worden voorgezeten door een beroepsmagistraat, doctor in de rechten, door den Koning in dezelfde voorwaarden en in dezelfde vormen benoemd als de voorzitter der rechtbank van eersten aanleg, behoudens de uitzondering voorzien bij artikel 38, paragraaf 2.

Art. 36. — Een of meer ondervoorzitters en een of meer rechters referendarissen worden benoemd, waar de behoeften van den dienst zulks vergen.

Het aantal ondervoorzitters is gelijk aan dit der eerste adjunct-referendarissen voorzien bij de wetten en besluiten betreffende de rechterlijke inrichting van kracht op 1 Januari 1937.

De ondervoorzitters worden door den Koning benoemd in de voorwaarden en de vormen vereischt voor de benoeming der ondervoorzitters in de rechtbank van eersten aanleg.

Het aantal rechters-referendarissen is gelijk aan dit der adjunct-referendarissen of bijgevoegde adjunct-referendarissen voorzien bij de wetten en besluiten betreffende de rechterlijke inrichting van kracht op 1 Januari 1937.

De rechters-referendarissen worden door den Koning benoemd; zij moeten voldoen aan de vereischten gesteld voor de benoeming van rechters in de rechtbank van eersten aanleg.

Art. 37. — Plaatsvervangende rechters-referendarissen kunnen worden aangeduid. De vereischten gesteld voor hun benoeming zijn dezelfde als die gesteld voor de benoeming van titelvoerende rechters-referendarissen. Het aantal plaatsvervangende rechters-referendarissen is gelijk aan dit der plaatsvervangende referendarissen voorzien bij de wetten en besluiten van rechterlijke inrichting van kracht op 1 Januari 1937.

Art. 38. — Om zitting te kunnen houden en recht te spreken moet de Rechtbank van koophandel samengesteld zijn uit den voorzitter en twee rechters-kooplieden. Hij wordt bijgestaan door een griffier die de pen voert.

In de Rechtbanken van koophandel waar, vóór het van kracht worden dezer wet, slechts een referendaris in functie was, wordt het voorzitterschap in geval van verhinderd van den titularis waargenomen door den oudsten rechter-koopman in dienst, en de Rechtbank wordt aangevuld door toevoeging van den oudst ingeschreven der advocaten op de terechtzitting aanwezig, bij analogie met artikel 203 der wet van 18 Juni 1869.

Art. 39. — De voorzitter der rechtbank of zijn plaatsvervanger bijgestaan door een griffier houdt de terechtzittingen in kortgeding.

De bijzondere kamer uitspraak doende in zake oneerlijke concurrentie, bij toepassing van het koninklijk besluit van 23 December 1934, zetelt ten getale van drie leden waaronder de voorzitter of zijn plaatsvervanger en twee rechters-kooplieden; voor deze kamer wordt de rechtspleging in kortgeding gevolgd.

Art. 40. — Waar de behoeften van den dienst zulks vergen, kan het bestuur van de diensten voor faillissementen, akkoorden, uitstel van betaling of gecontroleerd beheer door den voorzitter worden toevertrouwd aan een der ondervoorzitters of rechters-referendarissen.

De functies van rechter-commissaris bij de faillissementen of uitstellen van betaling, van rechter afgevaardigde bij de akkoorden of gecontroleerd beheer, of van rechter-commissaris bij de onderzoeksverrichtingen en

de scheidsrechterlijke uitspraken in toezaken kunnen door den voorzitter van de rechtbank worden toevertrouwd aan de rechters-kooplieden.

Art. 41. — Bij elke Rechtbank van koophandel der eerste klasse is er een hoofdgriffier, die door den Koning wordt benoemd en kan worden afgezet. Hij moet ten volle vijf en twintig jaar oud zijn, doctor in de rechten zijn of gedurende vijf jaar de functies hebben waargenomen van griffier, griffier titularis of adjunct-griffier bij een Hof van beroep, een Rechtbank van eersten aanleg of van koophandel, of een vredege recht.

De hoofdgriffier kan worden bijgestaan door een of meer griffiers waarvan de Koning, die hen benoemt en kan afzetten, het aantal bepaalt volgens de behoeften van den dienst.

De Koning benoemt de griffiers, die ten volle een en twintig jaar oud moeten zijn, op twee dubbele lijsten voorgedragen, de eene door den voorzitter, de andere door den griffier van de rechtbank.

De griffiersklerken worden benoemd door de Rechtbank waartoe zij behooren op een drievoudige lijst van kandidaten voorgedragen door den hoofdgriffier. Zij kunnen worden afgezet door de Rechtbank die hen heeft benoemd.

Artikel 2.

De wet van 13 Juni 1924, gewijzigd bij die van 10 April 1934, wordt als volgt gewijzigd :

Art. 1, lid 1. — De rechters-kooplieden in de rechtbanken van koophandel worden bij verkiezing benoemd. Er wordt gestemd voor zooveel rechters als de rechtbank leden-kooplieden telt.

Art. 2, laatste paragraaf. — Na de woorden : «naamloze vennootschappen» de woorden «vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid» in te voegen.

Art. 6. — In plaats van «werkelijk of plaatsvervangend rechter» te lezen : «rechter koopman».

Art. 7, lid 1. — Te lezen : «leden kooplieden».

Lid 2. — In plaats van «werkelijke en plaatsvervangende rechters» te lezen : «rechters kooplieden».

Lid 3. — In plaats van «werkelijk of plaatsvervangend rechter» te lezen «rechter koopman».

Art. 8, lid 1. — Te lezen «De leden kooplieden...».

Art. 9. — Te doen wegvallen.

Artikel 3.

De hierna volgende artikelen van de wet van 18 Juni 1869 op de rechterlijke inrichting worden gewijzigd als volgt :

Art. 54. — Te lezen : «De leden kooplieden...».

Art. 56, lid 1. — Te lezen : «De leden kooplieden...».

Lid 2. — Het woord «werkelijke» te doen wegvallen. Den laatsten volzin te doen wegvallen.

Art. 57 en 58. — Te doen wegvallen.

Art. 59. — De woorden «en plaatsvervangende rechters» te doen wegvallen.

Art. 60. — Te doen wegvallen.

Art. 63 en 66. — Te doen wegvallen.

Art. 186, lid 2. — De woorden «referendarissen en adjunct-referendarissen» te doen wegvallen.

Lid 3. — Te lezen : «Zoo de rechters kooplieden zulks vragen».

Art. 231. — De woorden «van referendarissen eener rechtbank van koophandel» te doen wegvallen.

Art. 239. — De woorden «van den referendaris» te doen wegvallen.

Artikel 4.

De wet van 25 October 1919 tot tijdelijke wijziging van de rechterlijke inrichting en de rechtspleging voor de hoven en rechtbanken houdt op van kracht te zijn

in zooverre zij de instelling van den alleensprekenden rechter in de rechtbanken van koophandel voorziet.

Het nummer XIV dezer wet wordt ingetrokken.

Artikel 5.

De woorden «referendarissen of» vallen weg uit de artikelen 7 en 8 der wet van 30 Mei 1924, houdende instelling van het handelsregister.

Artikel 6.

Overgangsbepalingen.

1° De voorzitters, ondervoorzitters en titelvoerende rechters in de rechtbanken van koophandel, in functie bij het van kracht worden dezer wet worden aangezien als hebbende de vereischte ancienniteit voor het bekomen van de eere teekens waarop zij aanspraak konden maken;

2° De referendarissen, eerste adjunct-referendarissen, adjunct referendarissen en plaatsvervangende adjunct-referendarissen in functie bij het van kracht worden dezer wet worden van rechtswege bekleed met onderscheidenlijk den titel en het ambt van voorzitter, ondervoorzitter, rechter-referendaris en plaatsvervangend rechter-referendaris.

De titel van hoofdgriffier komt van rechtswege toe aan den oudst benoemden der griffiers in functie in de rechtbanken der eerste klasse.

Artikel 7.

De artikelen 2, 3, 12 en 13 der wet van 25 Juli 1867 betreffende de ontslagverleening aan de magistraten worden gewijzigd als volgt :

Art. 2, lid 2 en art. 3, lid 1. — Na de woorden «van eersten aanleg» in te voegen : «de beroepsmagistraten der rechtbanken van koophandel».

Art. 12. — De woorden «de referendarissen en adjunct-referendarissen der rechtbanken van koophandel» te doen wegvallen.

Art. 13. — De woorden «aan de referendarissen en adjunct-referendarissen der rechtbanken van koophandel» te doen wegvallen.

Artikel 8.

De woorden «referendarissen en adjunct-referendarissen» voorkomend in artikel 95 van het kieswetboek vallen weg.

Artikel 9.

De woorden «referendarissen en adjunct-referendarissen» voorkomend in artikel 10 der wet op de gemeenteverkiezingen samengeschaakel bij koninklijk besluit van 4 Augustus 1932 vallen weg.

P.-M. Orban, R. Gillon, Edmond Van Dieren, Pierre Nothomb, H. Disiere, V. Van Hoestenbergh.

ONTWERP VAN WET betreffende de verantwoordelijkheid in zake verkeersongevallen, en de verplichte verzekering van de houders van nummerplaten van motorvoertuigen.

MEMORIE VAN TOELICHTING

Mevrouwen, Mijne Heeren,

Het vast Comité van den Raad voor wetgeving heeft een grondige studie gewijd aan de verschillende kwesties in verband met de wijzigingen welke dienen toegebracht aan het thans bestaande stelsel van burgerlijke verantwoordelijkheid in zake auto-

ongevallen en de daarmee samenhangende vraagstukken (verplichte verzekering, invoering van het rijbewijs. Zijn beraadslagingen hebben enerzijds, wat betreft de burgerlijke verantwoordelijkheid inzake ongevallen welke veroorzaakt worden door motorvoertuigen, geleid tot een tekst waarbij titel IV van boek III van het Burgerlijk Wetboek wordt aangevuld door een artikel 1385bis, en anderzijds, wat de er bij behorende vraagstukken betreft, tot twee teksten, waarbij de wet van 1 Augustus 1899 op de politie van het vervoer wordt gewijzigd en aangevuld.

Bedoelde teksten vormen het hier als bijlage toegevoegd ontwerp van wet, dat de Regeering de eer heeft u ter bespreking voor te leggen. De art. 2 tot 4 behandelen den inhoud van het ontwerp van wet betreffende het wegverkeer, dat thans bij de Kamer aanhanging is — (Ontwerp overgemaakt door den Senaat — Bescheiden n^{rs} 149 van 26 Februari 1932 en 274 van 18 Juli 1934).

Hierna volgt de uiteenzetting van de beweegredenen op grond waarvan het Vast Comité er toe besloten heeft den tekst voor te stellen, welke het hierbijgaand ontwerp van wet uitmaakt.

HOOFDSTUK I.

Burgerlijke verantwoordelijkheid van de bestuurders van motorvoertuigen.

I. — Het Vast Comité heeft vooreerst de stelling overwogen, volgens welke, om aan de slachtoffers van verkeersongevallen met meer zekerheid en spoediger een vergoeding te verzekeren, aan den eenen kant de burgerlijke verantwoordelijkheid van de bestuurders van motorrijtuigen moet worden verzwaard, en aan den anderen kant het toepassingsveld der art. 418-420 van het Wetboek van Strafrecht moet worden beperkt, terwijl de tweede oplossing mogelijk wordt gemaakt door de aanneming van de eerste.

Het ligt voor de hand dat een strenger burgerlijke verantwoordelijkheid van de bestuurders van motorvoertuigen, de parketten meer vrijheid van handelen zou laten waar het gaat om over de wenschelijkheid te oordeelen of er op grond van de artt. 418-420 van het Wetboek van Strafrecht vervolgingen moeten ingesteld worden. Zoodra de burgerlijke schadeloosstelling beter gewaarborgd is, kunnen de strafvervolgingen beperkt worden tot de enkele gevallen, waarin de sociale orde werkelijk in het gedrang wordt gebracht, terwijl tot nu toe de parketten, dikwijls vervolgingen instellen omdat zij over midelen beschikken, welke, vergeleken bij die van de private personen, zekerder en doeltreffender zijn tot vaststelling van de schuld van dengene die het ongeval veroorzaakt heeft. Op die wijze komen zij de slachtoffers ter hulp en die praktijk is wettelijk, vermits de bij de artt. 418-420 van het Wetboek van Strafrecht voorziene schuld dezelfde is als die bepaald bij de artt. 1382-1383 van het Burgerlijk Wetboek.

Het Vast Comité is evenwel niet van meening dat het verzwaren van de burgerlijke verantwoordelijkheid van den automobilist noodzakelijk de verplichting medebrengt om het toepassingsveld der artt. 418-420 van het Wetboek van Strafrecht in te krimpen. Die inkrumping zal van-zelf geschieden. Zij behoeft echter niet door een tekst te worden opgelegd. Niet dat het Vast Comité van oordeel is dat de burgerlijke schuld en de strafrechterlijke schuld noodzakelijk

en altijd dezelfde zijn, doch wel omdat het hem uiterst delicaat zoo niet onmogelijk toeschijnt een zeker en nauwkeurig criterium te bepalen om de burgerlijke schuld en de strafrechterlijke schuld uiteen te houden.

Onder het nieuwe stelsel van de verzwaarde burgerlijke verantwoordelijkheid der automobilisten, zullen de parketten van-zelf de vervolgingen beperken tot de enkele gevallen waarin zij met het oog op de sociale orde noodig blijkt. Naar gelang van de omstandigheden der zaak, kan de sociale orde trouwens zoowel ingeval van lichte als van zware schuld het instellen van vervolgingen vorderen.

II. — In het wetsvoorstel Sinzot (1) wordt de verzwaarde burgerlijke verantwoordelijkheid der automobielbestuurders bevestigd in een reeks teksten, welke een *afzonderlijke* wet moesten uitmaken.

Het Vast Comité achtte het verkieslijk het nieuw beginsel in het Burgerlijk Wetboek in te voegen en het aan artikel 1385 vast te hechten, waar het op zijn plaats blijkt te zijn. Het komt inderdaad logisch voor in zake het verkeer met motorrijtuigen in de XXe eeuw wetten uit te vaardigen op dezelfde wijze als men het in 1804 heeft gedaan nopens de voertuigen met paarden (art. 1385 van het Burgerlijk Wetboek). Het kwam niet raadzaam voor het nieuw beginsel aan artikel 1384 vast te hechten, vooreerst omdat, blijkens de voorbereidende werkzaamheden die tot het Burgerlijk Wetboek aanleiding geven, art. 1384, 1^e alinea, in de bedoeling van den toenmaligen wetgever, geen bijzondere beteekenis had, doch slechts de eenvoudige aankondiging was van de daaropvolgende bepalingen, die alleen regelen in zake verantwoordelijkheid zouden huldigen (zie Mazeaud, Boekdeel I, n^{rs} 88, 1014, 1015, 1075 en 1144; Planiol en Ripert, Boekdeel VI, n° 612; nota Esmein, Cass. Fr. 25 Maart 1908, Sirey 1910, 1.14; zie ook conclusiën van O. M., Belg. Cass. 26 Mei 1904, Pas. 1904-1-246, inzonderheid blz. 247, kol. 1); vervolgens omdat dit «stuk artikel» — zooals het genoemd werd — in Frankrijk en België tot gansch verschillende stelsels heeft geleid en derhalve geen voldoende veiligen grondslag kan bieden voor een nieuwe uitbreiding van de verantwoordelijkheid (in elk geval niet in België, waar de verantwoordelijkheid wegens de bewaking van sommige zaken, volgens de rechtspraak verband houdt met het gebrek der zaak).

Daar evenwel, zooals hier verder zal worden aange-toond, de vermoedens van schuld voorvloeiende uit de daad van het dier en uit het besturen van een motorvoertuig verschillen, werd het wenschelijk geacht een artikel 1385bis in te lassen ten einde het hierbedoelde geval te regelen.

III. — Het wetsvoorstel Sinzot beperkt het nieuw beginsel van de verzwaarde verantwoordelijkheid tot den bestuurder van een *motorrijtuig*. Hierdoor vallen de motorfietsen buiten zijn toepassing, hetgeen te betreuren is, aangezien deze vervoertuigen veel gevaarlijker blijken dan de motorrijtuigen. Het Vast Comité stelt dan ook voor een wet uit te vaardigen voor de *motorvoertuigen* d. i. voor den aard en niet voor de soort.

In verband met de bepaling van het woord «motorvoertuig» en dienvolgens met de omschrijving van het toepassingsveld der wet, was het Vast Comité van oordeel dat er grond is om zich aan artikel 3, § 5, van het Koninklijk besluit van 1 Februari 1934 te houden. Buiten de op rails loopende voertuigen, zijn dus ook

noodzakelijk de motorbooten en de vliegtuigen uitgesloten.

IV. — In de toelichting van het wetsvoorstel Sinzot leest men dat de nieuwe wet gegrond is op het *risico*, hetwelk evenwel door het bewijs van de vreemde oorzaak *gematigd wordt* (bladz. 13).

Het Vast Comité kon met dergelijken grondslag van de nieuwe wet geen vrede nemen en wel om veelvuldige redenen, waarvan de voornaamste hierna worden aangegeven:

a) Men kan zich bezwaarlijk een theorie van het risico indenken, volgens welke het risico door het bevrijdend bewijs van de vreemde oorzaak *«gematigd»* wordt. Uiteraard verbindt het risico de verplichting tot vergoeding aan het voordeel en ziet het niet *als regel* een grond tot ontheffing in de vreemde oorzaak; toeval of schuld van den getroffene (bijvoorbeeld: de werkgevers zijn burgerlijk verantwoordelijk voor de schade veroorzaakt naar aanleiding van een vechtpartij onder de werklieden, of van een misbruik van de bediening; de bedrijfshoofden zijn, ten aanzien van hun werklieden, gehouden de veiligheid te verzekeren, zelfs indien er zich een bij het bedrijf behorend toeval voordoet: ontploffing van een ketel, zonder dat eenige schuld kan worden aangemerkt; zij zijn evenmin ontheven door de schuld van het slachtoffer, zij het dan ook een zware schuld, met uitzondering van de *opzettelijke* schuld).

b) De theorie van het risico behelst bijna altijd een vermindering van het bedrag der schadevergoeding (forfaitaire vergoeding in zake arbeidsongevallen). In verband met het stelsel van de verantwoordelijkheid wordt de verplichting tot vergoeding aangenomen, *hoe de toedracht van de zaak ook zij*, doch men verzacht die zeer strenge verplichting door het *bedrag* van de vergoeding te beperken. De zekerheid van de vergoeding is aldus een vergelding voor de vermindering van haar bedrag.

Niets dergelijks vindt men in zake auto-ongevallen.

c) Het risico is onafscheidbaar aan het *voordeel* verbonden. Er is geen sprake meer van «verantwoordelijkheid», in het risico, doch van een verplichting tot vergoeding welke vergolden en verantwoord wordt door het voordeel. Het risico moet dus *noodzakelijk* gedragen worden door dengene die het voordeel geniet, d.i. den eigenaar of den exploitant. In het voorstel Sinzot, nu, rust het «risico» op den «bestuurder van het motorrijtuig» (art. I) en de eigenaar of vruchtgebruiker is burgerlijk aansprakelijk voor den bestuurder (art. 2). Dat is een mengsel van moeilijk overeen te brengen begrippen.

Het Vast Comité is van oordeel dat de nieuwe wet trouw moet blijven aan het stelsel van de schuld, dat, thans nog, de grondslag van onze wetgeving blijft.

V. — Wijders behooren nog de technische modaliteiten te worden vastgesteld, volgens welke een verzwaarde verantwoordelijkheid ten laste van de gebruikers van motorvoertuigen in het traditioneel stelsel van de schuld zal worden opgenomen.

Er zijn voorzeker termen voorhanden om hun verantwoordelijkheid te verzwaren en om, te dezer zake, te handelen zooals thans in de meeste Europeesche landen gehandeld wordt. Dit moet geschieden door het invoeren van een vermoeden van schuld te hunnen laste.

Doch moet men slechts een bloot vermoeden, *juris tantum*, aannemen of wel een onwraakbaar vermoeden, *juris et de jure*, naar het tegenwoordig artikel

1385 van het Burgerlijk Wetboek, zooals het door de rechtspraak verklaard wordt?

Het bloot vermoeden laat het tegenbewijs toe van de schuld, welke door de wet ondersteld wordt bij dengene tegen wien zij een dergelijk vermoeden opert. Het vermoeden *juris et de jure* laat dat tegenbewijs van de vermoedelijke schuld niet toe. De wet beschouwt die schuld *als zoodanig zeker dat zij verbiedt* te bewijzen dat zij niet werd begaan en dat zij aan den persoon, die als verantwoordelijke dader van de schade wordt aangezien, niet toelaat zich vrij te maken tenzij door het bewijs van de tusschenkomst van een vreemde oorzaak. Bovendien moet de tusschenkomst van de vreemde oorzaak alsdan in de verwezenlijking van de schade algeheel zijn, daar elke verdeling van verantwoordelijkheid uitgesloten is.

Welke zijn de onderscheidenlijke voordeelen van deze twee soorten van vermoedens?

Aan dengene op wien het rust, laat het bloot vermoeden toe zijn verantwoordelijkheid te bevrijden door te bewijzen dat de schuld, waarvan hij door de wet vermoed wordt, hem niet kan worden ten laste gelegd.

In het hier bedoelde geval zal de automobilbestuurder kunnen bewijzen dat hij zich als voorzichtige bestuurder gedragen heeft, dat hij al de voorschriften betreffende het verkeer heeft nageleefd, dat hij, in verband met de omstandigheden van de zaak, alles gedaan heeft wat men van een normaal zorgzaam man kon verwachten, terwijl dit alles niet noodzakelijk in ruimen zin beoordeeld wordt (algemeen bewijs dat men zich gewoonlijk als voorzichtig bestuurder gedraagt), maar *in concreto*, in verband met de bijzondere omstandigheden van de zaak. Bij het onwraakbaar vermoeden daarentegen is dat tegenbewijs van de door de wet vermoede schuld ontoereikend. Degene, tegen wien het vermoeden aangevoerd wordt, moet *positief* bewijzen niet dat hij aan de schade volkomen vreemd is, maar dat die schade *voor het geheel* aan een ander oorzaak: «de vreemde oorzaak» moet worden toegeschreven (toeval, overmacht, noodtoestand, maatregel van hoogerhand, schuld van den getroffene, enz.).

In de meeste gevallen, — die waarin aanwijzingen omtrent de oorzaken van de schade aanwezig zijn (getuigenissen, bevindingen, enz.) — is het verschil tusschen de twee vermoedens practisch niet groot. Dit verschil verkrijgt eerst zijn volle gewicht wanneer de werkelijke oorzaken van de schade onbekend blijven. In dat geval laat het bloot vermoeden nog eenigermate aan den als aansprakelijk beschouwden persoon de mogelijkheid om aan de verantwoordelijkheid te ontsnappen, door te bewijzen dat zijn houding onberispelijk was en er dus aanleiding is om daaruit *af te leiden* dat de schade aan een ander oorzaak moet worden toegeschreven.

Het onwraakbaar vermoeden, daarentegen, laat de verantwoordelijkheid voortbestaan ten aanzien van den persoon, die vermoed wordt in gebreke te zijn, omdat het tot het wezen van dat vermoeden behoort voort te bestaan zoolang het *positief* bewijs van de vreemde oorzaak niet geleverd wordt. Het vermoeden zal dus niet omgekeerd worden in de onderstelling dat het ongeval zonder getuigen is voorgekomen. Het *kan* omgekeerd worden, indien er slechts bloot vermoeden bestaat.

Deze beginselen moesten in herinnering gebracht worden om uit te leggen waarom het Vast Comité er toe besloten heeft zich aan het bloot vermoeden te houden.

Deze oplossing wordt door tweeërlei beschouwing verantwoord :

a) Het is overdreven toegeschenen den automobilist steeds de verantwoordelijkheid te doen dragen van een buiten de aanwezigheid van getuigen voorgekomen ongeval, dat feitelijk uitsluitend door de schuld van den getroffenene kan veroorzaakt zijn (een wielrijder buiten de stad, die onverwacht uitwijkt op het oogenblik dat een auto aankomt; onvoorzichtig — of dronken — voetganger die in dezelfde omstandigheden den openbaren weg oversteekt).

b) Een tweede, nog meer afdoende reden dient te worden aangehaald. Een wettelijk vermoeden is en moet steeds gegrond zijn op de werkelijkheid, op hetgeen de feiten leeren. Het is omdat uit de ervaring gebleken is dat, in geval van schade veroorzaakt door een minderjarig kind, er bijna altijd gebrek aan toezicht of verkeerde opvoeding vanwege de ouders wordt vastgesteld, dat de wet «vermoedt» dat de ouders verantwoordelijk zijn. Zoo ook wat betreft de schade, toegebracht door het dier dat men onder zijn bewaking heeft, of door de instorting van een gebouw, waarvan de oorzaak aan een verzuim in het onderhoud moet worden toegeschreven. Kan men *in feite*, in de concrete werkelijkheid, hetzelfde beweren wanneer een schade door een motorvoertuig inzonderheid aan een voetganger wordt toegebracht? Het Vast Comité was niet van die meening, omdat onze wetgeving, sinds enkele jaren, aan de voetgangers strenge verplichtingen in zake verkeer heeft opgelegd (zie inzonderheid Koninklijk besluit van 17 Februari 1936), verplichtingen waaruit over het algemeen blijkt dat een voetganger, die zich *op den rijweg* bevindt, *principieel* niet op de plaats is waar hij moet zijn (de voetgangers hebben het recht niet den rijweg over te steken, wanneer zij, door hun aanwezigheid, de andere weggebruikers kunnen verhandelen, dus wanneer laatstbedoelden naderen : Koninklijk besluit van 17 Januari 1936, artikel 3, 3°; zij mogen den rijweg niet meer volgen wanneer er een trottoir of een verhoogde berm bestaat; zij mogen den rijweg niet meer oversteken dan loodrecht op de weg, of wanneer het verkeer volgens de reglementen verboden is in de richting waarin zij oversteken, enz.) en waar *hij* dan ook, door het enkel feit van de plaats waar hij zich bevindt, moet vermoed worden in gebreke te zijn in geval er zich een ongeval voordoet. Kan het vermoeden *juris et de jure* ten laste van den automobilist, in dergelijke gevallen — welke zeer dikwijls voorkomen — nog redelijkerwijze worden aangenomen? Vooral met het gevolg dat dit vermoeden zal blijven bestaan indien de automobilist geen getuige noch aanwijzingen heeft om de schuld van den voetganger aan te toonen. Het Vast Comité heeft dat niet gemeend. Het was van oordeel dat, in verband met de thans bestaande wetten op het verkeer, in de zoo talrijke gevallen waarin een voetganger op de rijbaan wordt aangereden, het onwraakbaar vermoeden ten laste van den automobilist op geenerlei wijze meer kan worden verantwoord, dat het *in rechte* noch *in feite* geen ernstigen steun kan vinden in de werkelijkheid. Dit is de reden waarom het Vast Comité dat vermoeden heeft afgewezen, om slechts het bloot vermoeden te handhaven, dat in zeer vele gevallen meer dan volstaat, doch minder streng is en in de uiterste gevallen minder onrechtvaardig.

Er dient bovendien te worden opgemerkt dat het tegenbewijs van de schuld, dat bij den automobilist berust, *in concreto* niet zoo gemakkelijk zal kunnen geleverd worden als men bij den eersten indruk zou veronderstellen. Evenals in zake gebrek aan toezicht

in het vermoeden van schuld dat op de ouders rust, zal er moeten bewezen worden dat in feite, en gelet op de concrete omstandigheden, alle voorzorgen genomen werden. Ter zake van verantwoordelijkheid der ouders is het slechts het tegenbewijs van de *verkeerde opvoeding* die in ruimen zin kan geleverd worden, aangezien het niet mogelijk is de goede opvoeding anders dan in groote trekken aan te toonen. Maar dat is te wijten aan den *bijzonderen aard* van de door de wet vermoede *schuld*. Men mag zeggen dat dit in zake verkeersongevallen niet het geval zal zijn, omdat het bewijs van een doorgaans voorzichtig en normaal bestuur niet noodzakelijk als bewijs zal gelden dat dergelijk bestuur op het oogenblik van het ongeval bestond.

Het Vast Comité was evenwel van meening dat het bloot vermoeden, dat op den bestuurder van een motorvoertuig zal rusten, op één punt behoorde te worden verzwaaard, door hem te verplichten het risico voorspruitende uit het gebrek in de werking of in den bouw te dragen, wanneer uit de omstandigheden blijkt dat dit gebrek redelijker wijze als een mogelijke oorzaak van het ongeval kan worden beschouwd. In het gemeen recht (overeenkomstig de tegenwoordige uitlegging, door de rechtsspraak, van artikel 1384, alinea 1) is het gebrek van de bewaakte zaak, verre van een grond tot ontheffing te zijn, *een schuld*. Doch het gebrek van de zaak moet, om een vermoeden van verantwoordelijkheid te doen ontstaan, door den getroffenene bewezen worden. Welnu, het leveren van dergelijk bewijs kan uiterst moeilijk blijken. Het kan inzonderheid een deskundig onderzoek noodzakelijk maken en daardoor den getroffenene in een lastige positie doen verkeerren. Het kwam billijker voor den bestuurder van een motorrijtuig te verplichten het risico voortspruitende uit het gebrek in de werking of den bouw van het voertuig op zich te nemen, wanneer naar de omstandigheden, dergelijke oorzaak van de schade ernstig kan worden aangenomen. Dit is de betekenis van de woorden «desgevallend» welke in den nieuwen tekst voorkomen. Het gaat immers niet op van den automobilist het positief bewijs te vorderen dat het voertuig in behoorlijken staat is, wanneer, blijkens de omstandigheden van het feit, redelijkerwijze niet toelaat te veronderstellen dat een gebrek in den bouw of in de werking de oorzaak van het ongeval kan zijn. Vandaar de bepaling hieromtrent in artikel 1385bis : de persoon, die vermoed wordt aansprakelijk te zijn, zal zich niet altijd kunnen bevrijden door te bewijzen dat hij geen schuld heeft, maar bovendien zal hij *desgevallend* moeten bewijzen dat de schade niet aan een gebrek in het voertuig te wijten is. Laatstgenoemd bewijs kan, desvoorkomend, uit vermoedens en niet uitsluitend uit een technisch onderzoek voortvloeien.

Er dient bovendien te worden opgemerkt dat de bestuurder van een motorvoertuig, om zich te bevrijden, *zelf* niet zou kunnen aanvoeren dat het gebrek in de werking of in den bouw hem niet ten laste worden gelegd (verborgen gebrek, zorgvuldig gekozen hersteller, die niettemin sommige stukken slecht in-eengestoken heeft) want, door het gebrek in te roepen zou hij daardoor zelf, ingevolge andere wetsbepalingen (art. 1384, al. 1; zie hieromtrent ook art. 1386), zijn schuld bewijzen. Het op zich nemen door den persoon die vermoedelijk verantwoordelijk is voor het risico dat uit het gebrek der zaak voortvloeit, heeft voor den getroffenene alleen belang wegens het feit dat de oorzaak van het ongeval onbekend of niet bepaalbaar kan blijven (gebrek aan vaststelling te bekwamer tijd, verplaatsing van het voertuig, enz.) terwijl die oor-

zaak feitelijk in het gebrek in den bouw of in de werking van het voertuig besloten ligt.

VII. — Ten einde duidelijk te bepalen dat het vermoeden, dat op den bestuurder van een motorvoertuig zal rusten, een bloot vermoeden is, werd alinea 3 van artikel 1385bis in dezelfde bewoordingen gesteld als artikel 1384, laatste alinea, waarbij eveneens een bloot vermoeden wordt voorzien. Op die wijze kan de beteekenis van de nieuwe bepaling in de rechtspraak geen twijfel doen ontstaan. Dit is te meer noodig daar artikel 1385, dat den nieuwen tekst onmiddellijk voorafgaat, in het tegenwoordig stelsel der rechtspraak een onwraakbaar vermoeden voorziet.

VIII. — Het Vast Comité meent dat de mogelijkheid van een verdeelde verantwoordelijkheid blijft bestaan, ingeval van schuld vanwege het slachtoffer, die slechts een gedeeltelijke oorzakelijkheid in het tot stand komen van de schade heeft teweeggebracht. In de rechtsleer wordt trouwens aangenomen dat het bloot vermoeden de mogelijkheid van een verdeelde verantwoordelijkheid open laat. De tegenovergestelde oplossing dringt zich slechts op in zake onwraakbaar vermoeden.

Deze verdeelde verantwoordelijkheid, echter, zal slechts van toepassing zijn ingeval van schuld vanwege den *getroffene*. Bestaat er, in het tot stand komen van de schade, samenloop tusschen het vermoeden van schuld, dat op den bestuurder rust, en de schuld van een derde, dan zal het vermoeden van schuld ten aanzien van den getroffene blijven bestaan voor het geheel, behoudens het recht voor den persoon, die er mede belast blijft, tegen den derde zulk verhaal te nemen als geraden is.

Die oplossing, waarover in het stelsel van gemeen recht van de bewezen schuld kan worden geredetwist, dringt zich op ter zake van vermoedelijke verantwoordelijkheid.

IX. — De aandacht van het Vast Comité werd er eveneens op gevestigd dat het van belang zou zijn de kwestie van de *stoffelijke oorzakelijkheid* der schade in den nieuwen tekst te regelen, welke kwestie vóór die van de *verantwoordelijkheid* oprijst. Eerst en vooral toch (zelfs bij vermoedens van schuld welke als zoodanig noodzakelijk het vermoeden van oorzakelijkheid tusschen de *schuld* en de *schade* medebrenge(n), dient er te worden vastgesteld dat de schade wel degelijk aan de daad van den mensch of van de zaak en niet aan de daad van het slachtoffer of eenige andere oorzaak moet worden toegeschreven. Het Vast Comité was evenwel van oordeel dat deze bijzondere kwestie slechts merkbaar opgerezen was sedert het opkomen van een nieuwe theorie over de verantwoordelijkheid, zooals zij voortvloeit uit de artt. 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek (zie Concl. O. M. Verbr., 4 Juli 1929, P. 1929, I. 261, en het arrest zelf) en dat zij vroeger in de rechtspraak nooit eenige moeilijkheid had opgeleverd. Men loste ze op door het gezond begrip van de zichtbare oorzakelijkheid en, in het hierbedoelde geval nam men aan, dat die stoffelijke *oorzakelijkheid* voortvloeide uit het enkel feit van de door het voertuig teweeggebrachte schade. Hierop ontstond onmiddellijk het debat over de *verantwoordelijkheid*. In deze voorwaarden lijkt het nutteloos deze zeer bijzondere kwestie in een wettekst te beslechten. Voor zoover noodig, wordt evenwel door het vast Comité in herinnering gebracht dat, in den tegenwoordigen tekst van art. 1385bis, het vermoeden van verantwoordelijkheid onderstelt dat de stoffelijke oorzakelijkheid aan den automobilist wordt toegeschreven en dat deze oorzakelijkheid voortvloeit uit het enkel

feit dat de schade door het voertuig werd teweeggebracht.

X. — Het Vast Comité is van oordeel dat, ingeval van botsing tusschen twee motorvoertuigen, de vermoedens van schuld blijven voortbestaan niet alleen ten aanzien van derden — hetgeen van zelf spreekt — doch tusschen de bestuurders. Die oplossing werd principieel door de Zwitsersche wet van 15 Maart 1932 aangenomen en zij is logisch. De twee vermoedens zullen dus elkander niet vernielen zooals in de toelichting van het wetsvoorstel Sinzot wordt aangegeven. Zij blijven behouden. Elk vermoeden zal zijn eigen weg volgen en bijaldien zij definitief blijven voortbestaan, zal de eindregeling geschieden door schuldvergelijking tot behoorlijk bedrag.

XI. — Het ligt voor de hand dat artikel 1385bis niet kan worden ingeroepen wanneer er een *arbeidscontract* bestaat tusschen het slachtoffer en den dader van het ongeval, of den persoon die voor dezen instaat, en wanneer de samengeschatte wetten betreffende de vergoeding van de schade voortspruitende uit arbeidsongevallen van toepassing zijn. Luidens artikel 19 van bedoelde samengeschatte wetten (en behoudens de uitzondering voorzien bij alinea I van bedoeld artikel), geven de arbeidsongevallen, ten laste van het hoofd der onderneming en ten voordeele van het slachtoffer of van zijn rechtverkrijgenden, geen aanleiding tot vergoedingen *ander dan* de forfaitaire vergoedingen. Het gemeen recht betreffende de verantwoordelijkheid is dus uitgesloten, op grond van het beroepsrisico dat de *zekerheid* van een vergoeding van een forfaitair bedrag waarborgt.

De kwestie is duidelijk en het nieuw artikel 1385bis laat ze ongewijzigd. Zoo ook was het ten andere, voor wat het tegenwoordig artikel 1385 betreft, na het in werking treden der wet van 24 December 1903 betreffende de vergoeding der arbeidsongevallen: wanneer er schade is, welke door een dier aan den aangestelde van den eigenaar van dat dier veroorzaakt werd, vindt artikel 1385 (dat *in principe* kan worden ingeroepen, zie Verbr. 16 October 1902, P. 1902 I. 350) geen toepassing meer, indien de aangestelde het voordeel van de wet op de arbeidsongevallen geniet.

Hieruit volgt dat, *wat hun werklieden betreft*, de hoofden van een onderneming de schadevergoeding, welke bij de wet van 24 December 1903 geregeld wordt, niet behoeven te doen dekken door het contract van verplichte verzekering, voorzien bij artikel 3 van hierbijgaand ontwerp.

XII. — Evenals in het voorstel Sinzot, dient het beginsel van de verantwoordelijkheid van den bestuurder van een motorvoertuig (hetwelk overeenkomt met het stelsel van persoonlijkheid van de schuld, dat aan onze wetgeving tot grondslag strekt) te worden aangevuld met de verantwoordelijkheid van den houder der nummerplaat, die «burgerlijk verantwoordelijk» zal zijn voor de door den bestuurder van het voertuig toegebrachte schade. Het geldt hier dus een *verantwoordelijkheid voor anderen*, doch van een *nieuw type*. Deze verantwoordelijkheid is immers opgevat naar die van de werkgevers (art. 1384, al. 3), doch gaat verder met het oog op de bijzondere noodwendigheden in zake automobiilverkeer. Dat is het *beginfel*; de bijzonderheden omtrent de toepassing er van zullen hierna onderzocht worden. Dit beginsel is te meer noodzakelijk, daar in een systeem van verplichte verzekering, de verplichting om zich te laten verzekeren slechts kan rusten op dengene die het bestendig voordeel heeft van het voertuig (d. w. z. over het algemeen op den houder van de plaat) en niet op den bestuurder.

a) De verantwoordelijkheid voor de daad van den bestuurder moet niet op den eigenaar of den vruchtgebruiker (stelsel Sinzot) rusten, doch op den houder van de nummerplaat, de eenige die feitelijk het bestendig gebruik van het voertuig heeft. Men moet immers al de rechtskundige mogelijkheden voorzien, welke in de praktijk kunnen voorkomen (verkoop op afbetaling, namelijk wanneer de gebruiker van het voertuig geen eigenaar doch bloote houder is, indien de eigendom wordt voorbehouden) en dit was het dan ook dat het Vast Comité tot de meening bracht dat het criterium dat op het afleveren van de nummerplaat is gegrond, hier beter past dan het criterium dat uit den eigendom of het vruchtgebruik voortvloeit (criteria aangenomen in het voorstel Sinzot).

Aan den houder van de nummerplaat behoort evenwel, *bij zijn ontstentenis*, de eigenaar of de vruchtgebruiker te worden toegevoegd. Deze bepaling beoogt het geval waarin die personen een voertuig in gebruik stellen zonder dat zij van een nummerplaat zijn voorzien.

b) De houder van de nummerplaat (of bij ontstentenis van dezen, de eigenaar of de vruchtgebruiker) moet verantwoordelijk zijn niet alleen voor de daad van zijn aangestelde of zijn minderjarige kinderen (gemeen recht) doch *in ruimer mate* voor elken persoon die, met zijn uitdrukkelijke of stilzwijgende toestemming, het voertuig bestuurt. Op die wijze zal hij verantwoordelijk zijn voor den huurder, den ontleener, den vriend, aan wien hij zijn rijtuig heeft toevertrouwd. Het Vast Comité was zelfs van oordeel dat hij de verantwoordelijkheid moest dragen voor de daad van elken bestuurder, den dief medebegrepen, wanneer de diefstal mogelijk gemaakt werd door zijn nalatigheid (niet gesloten rijtuig, dat men op den openbaren weg laat staan of in een openstaande privaat bergplaats, of zelfs bij den houder van een bergplaats — behoudens, in laatstbedoeld geval, verhaal tegen den houder van de bergplaats). Alleen de diefstallen met braak, beklimming, valsche sleutels of geweldddaden dienen te worden uitgezonderd (gelijkaardige oplossing in artikel 1954 van het Burgerlijk Wetboek: verantwoordelijkheid van de hotelhouders).

c) De schuld van den houder der nummerplaat, welke door de wet vermoed wordt en aan deze nieuwe verantwoordelijkheid voor anderen tot grondslag strekt, ligt besloten in het feit dat het voertuig door hem werd toevertrouwd aan den persoon, die een ongeval veroorzaakt heeft en die zich niet heeft kunnen bevrijden van het op hem rustend vermoeden van schuld (aan een slechten bestuurder dus) of dat hij door zijn nalatigheid de mogelijkheid heeft doen ontstaan dat men zich van het voertuig meester gemaakt heeft.

d) Het op den houder van de nummerplaat rustend vermoeden van schuld is, evenals dit betreffende de werkgevers, daarin verschillend met datgene dat op den bestuurder rust, *juris et de jure* onwraakbaar. De persoon, aan wien de schuld ten laste gelegd wordt, zal dus niet kunnen bewijzen dat hij geen fout heeft gepleegd. Hij zal zich, evenals de werkgevers, slechts kunnen bevrijden door het bewijs van een vreemde oorzaak *in het tot stand komen van de schade*.

Met andere woorden, de houder der nummerplaat is automatisch verantwoordelijk zoodra de bestuurder verantwoordelijk bevonden wordt. Dit is, wij herhalen het, het stelsel, zij het dan ook streng, dat aan de verantwoordelijkheid van de werkgevers ten grondslag ligt.

XIII. — Ten slotte meent het Vast Comité er te moeten op wijzen dat, in verband met het door hem voorgedragen stelsel niet kan worden tegengeworpen

dat het aantal processen in zake verantwoordelijkheid geenszins zal verminderen, terwijl die vermindering veel aanzienlijker zou zijn onder het stelsel van het onwraakbaar vermoeden. Het Vast Comité meent dat, wat laatstgenoemd stelsel betreft, het een ijdele hoop zou zijn op een aanzienlijke vermindering van het aantal processen in zake verantwoordelijkheid te rekenen. Waarom? Omdat in dergelijk stelsel het bewijs van de schuld van het slachtoffer als grond tot ontheffing behouden blijft.

Welnu, in de meeste gevallen zullen de automobilisten zeker trachten de zeer zware verantwoordelijkheid, die op hen zal rusten, van zich af te werpen, door het leveren van bedoeld bewijs. In elk geval, zullen zij het *beproeven* en veelal zullen zij gelijk hebben dit te doen, want de ervaring leert dat meermalen de schuld — ten minste gedeeltelijk — aan het slachtoffer moet worden toegeschreven.

Om met de processen in zake verantwoordelijkheid gedaan te maken, zou men tot het uiterste moeten gaan en de theorie van het risico aannemen met al haar logische gevolgtrekkingen, waaronder het op zich nemen van de schuld van het slachtoffer — ten minste de niet-opzettelijke schuld — en van het toeval, zooals in zake arbeidsongevallen of verantwoordelijkheid der werkgevers (misbruik van bediening).

HOOFDSTUK II.

Het invoeren van een rijbewijs.

Na rijp beraad, was het Vast Comité van oordeel dat er geen termen aanwezig zijn om het rijbewijs in te voeren. Behalve de moeilijkheden wat de inrichting betreft (aanstelling van bevoegde en onpartijdige examinatoren, hooger beroep tegen de beslissingen, enz.), bestaat er nog deze afdoende beweegreden: hoe kan men geloof hechten aan een examen, waarbij natuurlijk de candidaat steeds van oplettendheid en voorbeeldige omzichtigheid zal laten blijken, wat niet belet dat hij zich, zoodra hij in het bezit is van de akte van bekwaamheid, weer aan waaghalzerij of karakterloosheid zal kunnen overgeven?

In den grond zal het instellen van een rijbewijs geen wezenlijke veiligheid medebrengen terwijl het aanleiding kan geven tot vele misbruiken.

Indien er van dergelijke nieuwe regeling moet worden afgezien, toch kunnen pogingen in het werk gesteld worden in een andere richting, namelijk die van de verscherping van de vervallenverklaring van het recht van besturen.

Het Vast Comité stelt voor den tegenwoordigen tekst van artikel 2 der wet van 1 Augustus 1924 te vervangen door den tekst, die als bijlage hierbij gevoegd is en waarbij de kwestie veel strenger dan vroeger geregeld wordt, strengheid die de bestuurders van motorvoertuigen tot meer omzichtigheid zal aansporen.

Uit dien tekst blijkt dat de verschillende maatregelen tot vervallenverklaring naar een juiste proportie worden bepaald.

De wijze waarop de kwestie hier ter behandeling is genomen doet blijken dat het aan de feiten is dat het vermogen om te besturen zal getoetst worden.

Dit schijnt wel *practisch* de eenige methode te zijn, die kan worden aangenomen. Zoolang de technische regeling van het «voorafgaande» rijbewijs geen afdoenden waarborg schept, dat hij, die het bekomt, geen ongeval zal veroorzaken, moet met zich noodzakelijk op de proef der feiten verlaten, maar dan ook met de

grootste strengheid optreden indien die proef ten nadeele van den bestuurder uitvalt.

HOOFDSTUK III.

Verplichte verzekering.

Het Vast Comité was van oordeel dat het *beginsel* van de verplichte verzekering gezond en nuttig was en bijgevolg verdiende door de wet bekrachtigd te worden.

Het meent dat de idee van verplichte verzekering nochtans niet onafscheidbaar aan het begrip van het risico dient verbonden, zooals dat in het voorstel Sinzot geschiedt. De verplichte verzekering heeft geen ander gevolg dan aan het slachtoffer de zekerheid van de solvabiliteit van hem die het ongeval veroorzaakt, te geven, in de maat dat een *verplichting tot vergoeden op hem rust*. Het komt er weinig op aan of die verplichting tot vergoeding, in technisch opzicht, op schuld of risico steunt. Het begrip verzekering staat buiten den grondslag van de verplichting tot vergoeding. Het volgt ze, welke zij ook weze. Het dekt ze, in al de gevallen en zoo volledig in het eene zoowel als in het andere geval, afgezien van de *uitbreiding* welke de wet in het gemeen recht, aan de verplichting tot vergoeden heeft.

De *technische inrichting* van de verplichte verzekering blijft nog vast te stellen. En in dat stadium van het vraagstuk doen zich ernstige moeilijkheden voor.

Het komt er op aan ze in de passende orde te onderzoeken.

I. — Wie is verzekeringsplichtig?

Het voorstel Sinzot legt die verplichting op den eigenaar van het voertuig. In hoofdstuk I van dit verslag werd uiteenzet waarom de houder van de nummerplaat in de plaats moest komen van den eigenaar of den vruchtgebruiker van het voertuig. Het ligt voor de hand dat de verzekeringsplicht in overeenstemming moet zijn met de bij artikel 1385bis van het Burgerlijk Wetboek voorziene verantwoordelijkheid, en daar die verantwoordelijkheid, welke bij terugslag meer in het bijzonder den benadeelden derde (verantwoordelijkheid door de daad van den bestuurder: art. 1385bis, § 2) aanbelangt, op den houder van de nummerplaat rust, moet logischer wijze, deze laatste er toe verplicht worden zich te verzekeren.

Het is overbodig die verplichting insgelijks te doen rusten op den eigenaar of op den vruchtgebruiker van het voertuig, bij ontstentenis van den houder van de nummerplaat. Inderdaad, indien er in dit trouwens uitzonderlijk geval nog een *verantwoordelijkheid* moet bestaan (zie art. 1385bis B. W.), geldt dit niet voor de *verzekering*, want het is zeker dat hij die een motorvoertuig in gebruik stelt zonder een nummerplaat aan te vragen, daardoor zelf ontsnapt aan elken doelmatigen controlemaatregel wat de verzekering betreft. Het ontwerp van wet stelt inderdaad de aflevering van de nummerplaat afhankelijk van het bestaan van een verzekeringscontract, dat overeenkomstig de wet werd afgesloten, hetgeen een middel uitmaakt om de naleving van de wet, om zoo te zeggen automatisch te verzekeren.

De inhoud van het contract van verplichte verzekering hoeft niet nader omschreven, indien men voorschrijft dat de bij artikel 1385bis van Burgerlijk Wetboek bedoelde verantwoordelijkheid, met al haar gevolgen, het voorwerp van de verzekering moet zijn. Anderzijds, door het beginsel van de onmogelijkheid

om de exceptiën in te roepen, waarover hierna zal gehandeld worden, wordt de benadeelde derde gevrijwaard voor al de «verrassingen» die kunnen ontstaan uit een verzekeringscontract dat onvolledig of onvoldoende is of wel waarbij een te ruim voordeel aan den verzekeraar wordt gelaten (inzonderheid bedingen van vervallenverklaring).

Een punt evenwel moet door de wet nader bepaald worden, namelijk het bedrag van de te verzekeren schade. Wil men aan de slachtoffers een volledige bescherming waarborgen, dat moet men een verzekering met onbeperkt bedrag wat de schade betreft, opleggen. De Zwitserse wet van 15 Maart 1932 heeft dat stelsel niet gevolgd. Er dient echter opgemerkt, afgezien van de pas omschreven hoofdrekenen, dat tusschen de verzekering voor een voldoende bedrag (welke, zooals uit de Zwitserse wet blijkt — artikel 52 — aanleiding geeft tot menigvuldige uiteraard kiesche onderscheidingen) en de onbeperkte verzekering, het verschil van premie niet aanzienlijk is.

Men ziet dienvolgens niet in waarom men de onbeperkte verzekering van de hand zou wijzen. Er dient echter een uitzondering gemaakt wat de stoffelijke schade betreft. Inderdaad, uit de ingewonnen inlichtingen blijkt dat de op dat gebied onbeperkte verzekering, het gevaar zou opleveren dat zij een merkelijke vermeerdering van de premieën zou teweegbrengen, hetgeen moet worden voorkomen (zie ook hierboven § 1).

Het bedrag van 500.000 frank voor stoffelijke schade, lijkt in de meeste gevallen, voldoende.

II. — Het wetsvoorstel Sinzot laat, in elken stand van zaken, een bedrag van 5 t. h. der schade ten laste van den verzekerde. Op zichzelf, verdient die opvatting aanbeveling. Zij steunt op den wensch den dader van het ongeval niet te ontslaan van elk aandeel in de verplichting tot schadevergoeding en, diensgevolge hem tot voorzichtigheid aan te sporen. Anderzijds voorziet zij in een ander bezwaar, dat thans door de praktijk aan het licht wordt gesteld, nl. de verstandhouding tusschen den verzekerde en het slachtoffer ten nadeele van de belangen van den verzekeraar. Maar in het ontwerp Sinzot wordt de *praktische* doeltreffendheid van het stelsel te niet gedaan door de *hoofdelijke verplichting* voorzien tusschen verzekeraar en verzekerde tegenover het slachtoffer; het ligt inderdaad voor de hand dat het slachtoffer slechts den verzekeraar zal aanspreken en dat deze zal afzien van zijn verhaal op den verzekerde, indien de solvabiliteit van dezen twijfelachtig is, of indien het te verhalen bedrag niet aanzienlijk is. Die tegenwerping, ontstaan uit de hoofdelijke verplichting, valt weg in het stelsel van het Vast Comité (waarvan de grondslag hierna zal worden uiteengezet) omdat, in bedoeld stelsel, de hoofdelijke verplichting niet meer dient ingeroepen om te voorkomen dat het slachtoffer slechts gedeeltelijk zou vergoed worden. Inderdaad, te zijnen aanzien is de verzekeraar voor het geheel gehouden. Anderzijds is het verhaal op den verzekerde verplichtend. Aldus vervallen al de bezwaren van *technischen aard* tegen de opvatting, billijk op zich zelf, om een bepaald deel der schade door hem die het ongeval heeft veroorzaakt, te doen dragen, ten einde hem tot voorzichtigheid aan te sporen, en niets verzet er zich nog tegen dat die idee in de wet wordt opgenomen. Om haar evenwel alle mogelijke doeltreffendheid te geven, moet bovendien, aan den aanrichter van de schade worden verboden zich door een nieuwe verzekering tegen het risico te dekken. Het Vast Comité stelt voor het te doen. Er dient nog aan toegevoegd dat uit ingewonnen inlichtingen blijkt dat de verzekeringspremieën — *in de eerste plaats* rekening gehouden met het feit dat de nieuwe wet niet

het beginsel van het risico huldigt, doch slechts een vermoeden van schuld *juris tantum* invoert. — niet merkkelijk zouden stijgen indien één twintigste van de schade (met een maximum van 5.000 fr.) ten laste van den verzekerde werd gelaten. Die beiderlei beschouwing (gemakkelijke verwezenlijking in technisch opzicht en gematigde eventuele opvoering van de premie) heeft het Vast Comité doen besluiten het beginsel aan te nemen dat op zichzelf ontegensprekelijk oordeelkundig is, en dat er toe strekt een bepaald bedrag van de schade in elken stand van zaken, door den verzekerde te doen dragen.

III. — Terecht, voert het wetsvoorstel Sinzot, in dezen, twee grondbeginselen in, welke beide gewichtige en grondige afwijkingen van het gemeen recht uitmaken: eenerzijds de rechtstreeksche rechtsoverdracht van den benadeelden derde tegen den verzekeraar en anderzijds de onmogelijkheid om aan den benadeelden derde exceptiën en vervallenverklaringen tegen te werpen welke uit het verzekeringscontract voortvloeien. Wij zeggen «terecht», want niettegenstaande de uiterst kiesche technische constructies, welke die twee grondbeginselen veronderstellen, is het niet te ontkennen dat, indien men aan de slachtoffers van verkeersongevallen een niet twijfelachtige vergoeding wil verzekeren, met andere woorden indien men niet wil dat de verzekering, welke met dat doel «verplichtend» wordt gesteld, ten slotte een fopperij zou worden, moet men tot dergelijke uitslagen op rechtsgebied komen, al moest men zich dan ook op nieuwe technische beginselen beroepen om ze te rechtvaardigen. Er dient trouwens opgemerkt dat, per slot van rekening, geen van beide grondbeginselen in onze wetgeving nieuw zijn.

De wet van 24 December 1903 op de arbeidsongevallen heeft ze reeds, in een weliswaar meer bijzondere zaak, bekrachtigd (art. 25, 2de al. en art. 15, 4de al. van de bij Koninklijk Besluit van 28 September 1931 samengevoegde wetten). Anderzijds, in de vergelijkende wetgeving, zijn thans die twee principes insgelijks aangenomen of nagenoeg. De Zwitsersche wet aanvaardt de rechtstreeksche vordering en het beginsel van de onmogelijkheid om exceptiën in te roepen, dit laatste in een zoo ruim mogelijke mate; de Franche wet (wet van 13 Juli 1930, art. 53) neemt de rechtstreeksche vordering aan, doch niet de onmogelijkheid om exceptiën tegen te werpen, althans niet op volstrekte wijze. Die onmogelijkheid om exceptiën in te roepen werd slechts erkend eenerzijds door de rechtsleer en de rechtspraak als natuurlijk gevolg van de rechtstreeksche vordering en anderzijds, enkel voor de vervallenverklaringen na het schadelijk feit (zie Planiol en Ripert, D. VII, n° 1365, en Colin en Capitant, D. II, n° 879).

Dat stelsel blijft ontegensprekelijk meer in de lijn van het gemeen recht maar het blijkt daarentegen veel minder gunstig voor de slachtoffers te zijn.

Wegens den zeer kieschen aard van de kwestie en anderzijds, in verband met de nieuwe rechtsconstructie, die door het Vast Comité werd aangenomen, komt het gewenscht voor de beginselen van het gemeen recht in herinnering te brengen.

A. — De rechtstreeksche vordering van den benadeelden derde tegen den verzekeraar.

Laten wij in herinnering brengen dat in het gemeen recht — behalve in het geval van beding voor anderen, voorzien in de polis, wat feitelijk uiterst zeldzaam is — geen rechtsverband tusschen het slachtoffer en den

verzekeraar bestaat. Het slachtoffer heeft verhaal tegen den dader van de schade, en deze heeft verhaal tegen zijn verzekeraar. Het slachtoffer kan, desgevallend, slechts de onrechtstreeksche vordering artikel 1166, d. w. z. de vordering van zijn schuldenaar en geen eigen vordering tegen den verzekeraar instellen. Daaruit volgt in de beide gevallen, dat de schuldvordering van het slachtoffer aan de wet op de samenloop van schuldvorderingen onderworpen is. De vergoeding door den verzekeraar aan den verzekerde en uitsluitend aan dezen verschuldigd, treedt in het vermogen van dezen laatste en is het pand van al zijn schuldeischers. Bovendien kan feitelijk de verzekerde die de vergoeding ontvangt, deze verkwisten, indien het slachtoffer er niet voor gezorgd heeft in handen van den verzekeraar beslag onder derden te leggen. Met andere woorden is het slachtoffer als onbevoegdrecht schuldeischer aan de goede of de kwade trouw van zijn schuldenaar overgeleverd. Die ongelukkige uitslagen worden voorkomen door een «rechtstreeksche» vordering tusschen het slachtoffer en den verzekeraar te scheppen wat de te betalen vergoeding betreft, een rechtsband tusschen personen, die in het gemeen recht, aan elkander vreemd blijven.

Men moet niet ontveinzen dat in de rechtstechniek, de rechtstreeksche vordering een uiterst kiesch opzet is (zie Solus, *L'Action directe*, proefschrift, Parijs 1924; Demogue, *Obligations*, D. VII, n° 989 tot 1029; Josserand, D. II, n° 673 e. v.; en in het Belgisch recht: De Page, *Traité élémentaire de Droit civil*, D. II, n° 712 tot 724). De rechtstreeksche vordering veronderstelt over het algemeen het volgende schema: A is schuldeischer van B; B, schuldenaar van A, heeft verhaal op C. Met het doel dat wij nader zullen bepalen schept de wet geen rechtstreekschen rechtsband *omisso medio* tusschen A en C.

Waarom? Omdat, in de gevallen waar de rechtstreeksche rechtsoverdracht bestaat, men van oordeel is ofwel dat nuttelooze omwegen in de rechtspleging dienen vermeden (zie conclusie van het Openbaar Ministerie, Verbr. 8 Juli 1886 P. 1886, I. 300), of dat er indeplaatsstelling bestaat, of nog dat er bedongen of wettelijke overdracht van rechten en rechtsoverdrachten is (art. 1615 van het Burgerlijk Wetboek voor de rechtstreeksche rechtsoverdracht tot vrijwaring van den tweeden verkrijger tegen den oorspronkelijken verkoper) of ten slotte — en dat is voornamelijk het geval in zake verzekering — omdat men een *voorrecht* ten bate van de schuldvordering van A op B wil scheppen, en dat men *ten einde dat voorrecht te verzekeren*, A toelaat, *zonder af te wachten dat de schuldvordering van B op C overgaat in het vermogen van B*, hem rechtstreeks te bereiken bij C. Dit is inzonderheid de grondslag van de rechtstreeksche rechtsoverdracht in de Franche wetgeving op de verzekeringen (wet van 13 Juli 1930; zie Colin en Capitant, D. II, n° 879 en 1123). Er dient, inderdaad, opgemerkt dat de verschillende gevallen waarin, volgens de wet of de rechtspraak, de rechtstreeksche rechtsoverdracht in het Belgisch recht toegelaten, eigenlijk zeer van elkander verschillen.

Uit het voorgaande blijkt dat in werkelijkheid, de rechtstreeksche rechtsoverdracht slechts een woord is dat den uitslag kenmerkt van een onderliggende technische constructie die verschillend is volgens de gevallen waarin de rechtstreeksche rechtsoverdracht toegelaten wordt.

Moet de wet die technische constructie nader omschrijven, of er zich bij bepalen den uitslag dien zij bereiken wil, uit te vaardigen, terwijl zij het aan de

rechtsleer overlaat de technische uitlegging te geven waarop het verschijnsel berust?

Ofschoon in theorie de bevestigende oplossing verkieslijk voorkomt, schijnt men er zich van te kunnen onthouden ze in het Belgisch recht te volgen, omdat de rechtstreeksche rechtsoverdracht in zake verzekering reeds door de vroegere wetgeving in sommige bepaalde gevallen werd toegelaten (zie art. 38 der wet van 11 Juni 1874, art. 3, alinea 5, en 25, alinea 2, van het Koninklijk besluit tot samenordering van de wetten op de arbeidsongevallen; zie ook voor lichtelijk verschillende gevallen, de wet van 18 November 1862, betreffende de warrants, artikel 20, en artikel 30 der wet van 11 Juni 1874).

In den grond zijn die oplossingen te verklaren door den wensch, het slachtoffer op volstrekte wijze de betaling te waarborgen van een vergoeding welke, naar de opvatting van den verzekerde zelf, voor hem is bestemd.

Om dien uitslag te bereiken, schept men stilzwijgend een voorrecht ten bate van de schuldverdraging van het slachtoffer tegen den dader van de schade, en om bedoeld voorrecht beter te verzekeren, voorziet men bovendien voor het slachtoffer het recht datgene wat hem verschuldigd is van den verzekerde te vorderen, d. w. z. vooraleer zelfs de vergoeding in het patrimonium van den verzekerde is overgegaan. Aldus ontwijkt men de wet op den samenloop van schuldverdragingen en voorkomt men tevens dat de vergoeding door den verzekerde zou kunnen verspilld worden. Tegelijkertijd wordt het slachtoffer er van vrijgesteld eventueel zijn toevlucht tot een beslaglegging onder derden te nemen. Die verschillende uitslagen worden bereikt door het slachtoffer in de gelegenheid te stellen rechtstreeks op het vermogen van den verzekerde, en voordat de vergoeding in het vermogen van den verzekerde is getreden, zijn rechten te doen gelden betreffende bedragen die, wegens zoowel als krachtens de bedoeling van de partijen, voor hem zijn bestemd.

Het geldt hier, zooals men ziet, een technische constructie welke ingewikkeld, doch niet van twijfelachtigen aard is, en welke bovendien, reeds in ons recht wordt toegepast.

Dan blijven nog de wettelijke bewoordingen te bepalen waarin «de rechtstreeksche rechtsoverdracht» zal omkleed worden.

De nagestreefde uitslag, zooals hij pas werd bepaald, kan op twee wijzen bereikt worden:

1° Door middel van een wettelijk bindend beding voor anderen.

Dat stelsel is onafhankelijk van elk begrip van voorrecht, en schept voor het slachtoffer (derde wien het beding tot voordeel strekt) de mogelijkheid om een rechtstreeksch recht tegen den verzekerde te genieten.

Maar het gemeenrechtelijk beding ten behoeve van anderen moet gewijzigd worden wat betreft het recht van herroeping van de bedingende partij, zoolang de derde betrokkene het te zijnen behoeve gemaakte beding niet heeft aanvaard. Bovendien, en overeenkomstig hetgeen hierna zal gezegd worden, moeten de exceptiën en verweermiddelen ontstaan uit het hoofcontract, — exceptiën welke, in het gemeen recht, de belovende partij tegen den derde kan invoeren —, niet meer kunnen tegengeworpen worden tegen het slachtoffer, op gevaar af zijn recht op de vergoeding, zooals men het scheppen wil, ernstig bedreigd te zien.

Ten slotte, zal het hier blijkbaar een beding ten behoeve van anderen gelden, dat met betrekking tot het gemeen recht, grondig is vervormd.

2° Men kan er zich ook bij bepalen, in den tekst, het resultaat te vermelden dat de wet wil bereiken.

Er dient echter opgemerkt dat bedoeld resultaat noch de rechtstreeksche rechtsoverdracht (welke slechts een woord is), noch het voorrecht is (want, zooals wij zeiden, ligt er meer in de instelling besloten), doch wel het vastleggen in handen van den verzekerde, en uitsluitend ten behoeve van het slachtoffer, van de eventueel verschuldigde vergoeding. De tekst zou dan luiden: «De verzekerde kan het bedrag van de verschuldigde vergoeding niet uit zijn handen geven, tenzij in handen van het slachtoffer van het ongeval of van zijn rechthebbenden die, te dien einde, een rechtstreeksche vordering tegen den verzekerde hebben». Aldus zouden tegelijk en de wet betreffende den samenloop van schuldverdragingen, en het voorrecht, en de verplichting voor het slachtoffer zijn toevlucht te nemen tot beslagleggingen onder derden of andere, ter vrijwaring van zijn rechten, ontweken worden. Dat is inzonderheid het stelsel aangenomen door de Fransche wet van 13 Juli 1930, waarvan de tekst van artikel 53 in den grond overeenkomst met den tekst welke zooeven werd aangegeven. De Zwitsersche wet van 15 Maart 1932 bepaalt er zich bij «de rechtstreeksche rechtsoverdracht» in te voeren, zonder eenige verklaring te geven.

B. — Onmogelijkheid om exceptiën tegen te werpen.

Dat beginsel vult het beginsel van de rechtstreeksche rechtsoverdracht aan en geeft er, om zoo te zeggen gansch haar kracht en haar beteekenis aan. Het ligt voor de hand, inderdaad, dat indien de benadeelde derde, die de rechtstreeksche rechtsoverdracht heeft, het lot van het contract moet volgen waaruit hij zijn recht verkrijgt, zijn toestand zeer onzeker dreigt te worden. Al de vervallenverklaringen van het verzekeringscontract zouden hem principieel kunnen tegengeworpen worden, en vooral al de exceptiën, zelfs die welke vóór het schadelijke feit bestonden inzonderheid de nietigheid (wegens bedrog, verzwijging, enz.). Weliswaar kunnen een groot aantal vervallenverklaringen worden voorkomen door den inhoud van het verzekeringscontract wettelijk te bepalen en door dergelijke bedingen nietig te verklaren. Maar, afgezien van het feit dat ze maar moeilijk allen kunnen voorzien worden, lijkt het wel onmogelijk de exceptiën bestaande op het oogenblik van het tot stand komen van het contract, die al evenzoo gevaarlijk voor het slachtoffer zijn, over het hoofd te zien. Om die reden is men reeds in 1903 in zake arbeidsongevallen gekomen tot de onmogelijkheid de exceptiën tegen te werpen.

Men moet zich evenwel niet ontveinzen dat de oplossing erg is. Zoo zij naar de logica normaal is, voor de na het feit dat de schade heeft veroorzaakt, ontstane exceptiën (zie Planiol en Ripert, D. VII, n° 1365), dient er anderzijds opgemerkt dat in zake verzekering betreffende de verkeersongevallen de nieuwe oplossing met een pennetrek een einde maakt aan artikel 16 der wet van 11 Juni 1874 (vervallenverklaring voortvloeiend uit de zware schuld van den verzekerde: dronkenschap, vervoer van personen boven het toegelaten aantal, enz.), die een organieke bepaling in zake verzekering is. Anderzijds, in geval van exceptiën die ten tijde van het opmaken van het contract bestaan (de nietigheid namelijk) zal men komen te staan voor een recht (dat van den benadeelden derde) dat blijft voortbestaan niettegenstaande het tenietgaan van het juridisch feit waaruit het is ontstaan. En nochtans blijkt dat resultaat, dat de beginselen, welke aan het gemeen recht ten grondslag liggen, onderste boven werpt, noodzakelijk zoodra men aan het slachtoffer een zekere en vaste bescherming wenscht te verleen. Dit

heeft het Vast Comité er toe gebracht een gansch nieuwe rechtsconstructie voor te stellen: het op zich nemen door den verzekeraar, tegenover het slachtoffer, van het risico in verband met de afgifte van het attest waardoor het mogelijk zal zijn een nummerplaat te verkrijgen.

Aldus begrijpt men, door het feit zelf, dat de voorgaande verklaringen, ofschoon breedvoerig, noodzakelijk waren voor het gezond begrip van het nieuw beginsel.

C. — Uiteenzetting van het stelsel voorgesteld door het Vast Comité.

Ten overstaan van de kiesche rechtsconstructies in verband met de rechtstreeksche rechtsvordering en de onmogelijkheid om exceptiën in te roepen, constructies welke maar lastig, zoo niet onmogelijk, aan het gemeen recht vast te knoopen zijn, heeft het Vast Comité gemeend dat er zonder aarzelen, een nieuw beginsel moest in het leven worden geroepen waarbij tegelijker tijd werden in overweging genomen en verantwoord de beide principes welke voor de invoering van de verplichte verzekering onontbeerlijk zijn.

Het heeft dus de twee moeilijkheden samengesmolten in de bekrachtiging van één principe: de verantwoordelijkheid welke de verzekeraar ten aanzien van de benadeelde derden op zich neemt door het attest af te leveren waardoor het mogelijk zal zijn een nummerplaat te verkrijgen. Door die afgifte welke het bestaan van het verzekeringscontract in zich sluit, en welke een voorwaarde is om een motorvoertuig in gebruik te stellen, waarborgt de verzekeraar, ten aanzien van benadeelde derden, die niet zijn bepaald, maar bepaald kunnen worden, dat het door hem gesloten contract geldig is en hem tegen elk bij de wet voorziene risico dekt. Aldus is de rechtsband tusschen den verzekeraar en de benadeelde derden geschapen.

Waar de verzekeraar aan derden de verzekering geeft dat zij beschermd zijn op de wijze zooals bij de wet bepaald, verbindt hij er zich toe, ze tegen dat risico te dekken, ondanks de gebreken van het contract, welke voortaan nog slechts van belang zijn voor de betrekkingen tusschen verzekeraar en verzekerde.

Daaruit volgt tegelijk dat de benadeelde derden een rechtstreeksche rechtsvordering tegen den verzekeraar kunnen instellen, en dat deze hun de exceptiën niet kan tegenwerpen welke hij tegen den verzekerde kan inroepen.

Die theorie is niet alleen juridisch, echter ook billijk, want, wegens de verplichte verzekering zullen de verzekeringsondernemingen haar bedrijvigheid zien toenemen. Het is, dienvolgens, normaal hun den last van sommige wisselvalligheden op te leggen.

Dat is het stelsel, ongetwijfeld nieuw, maar één in zijn opvatting en zijn samenhang, waarbij het vast Comité gemeend heeft al de moeilijkheden te kunnen oplossen. Het werd inzonderheid *opgedrongen* door de onmogelijkheid om de exceptie van *nietigheid* in te roepen. Het verantwoordt insgelijks de rechtstreeksche rechtsvordering, daar de verzekeringsmaatschappijen, door het attest af te leveren waarbij de nummerplaat kan worden bekomen, in een stelsel van verplichte verzekering een initiatief ten aanzien van derden nemen, voor hetwelk zij door dezen ter verantwoording kunnen opgeroepen worden.

Men zal wellicht de bedenking maken dat in dergelijk stelsel, artikel 8 (nieuw) der wet van 1 Augustus 1899 overbodig is, althans voor de *schorsing* van het verzekeringscontract (*exceptio non adimpleti contractus*), daar het hier een exceptie geldt welke niet kan tegengeworpen worden. Er dient opgemerkt dat,

in ieder geval, bedoeld artikel noodig is met het oog op het eindigen en het ophouden van het contract. Anderzijds is het voor de schorsing van het contract wenschelijk, omdat, in het meest voortkomend geval van schorsing (niet betalen van de premies), de toestand voor den verzekeraar al de bezwarend zou worden.

IV. — Het wetsvorstel Sinzot voorziet dat het einde of de opschorsing van elke verzekering door den verzekeraar moet ter kennis gebracht worden van den Gouverneur die de noodige maatregelen zal nemen om de intrekking van de nummerplaat uit te lokken (art. 7 van het ontwerp Sinzot). Die bepaling is volkomen gepast. Zij wordt door strafmaatregelen bekrachtigd.

Zij dient nochtans aangevuld en aan ieder officier van gerechtelijke politie moet de bevoegdheid verleend worden om het voertuig in beslag te nemen, zoodra de Gouverneur den Procureur des Konings heeft bericht dat de betrokkene der nummerplaat van dat voertuig niet heeft ingeleverd of wanneer het voertuig in gebruik wordt gesteld zonder dat een nummerplaat werd afgeleverd. Die beslaglegging is noodzakelijk om te voorkomen dat men met een voertuig zou rijden zonder dat een verzekering werd aangegaan, of na den termijn van 15 dagen na verloop waarvan de verzekeraar geen verplichtingen meer heeft.

Het is ook nuttig voorgekomen te bepalen in welke voorwaarden het voertuig, waarop beslag werd gelegd, kan worden verkocht, indien de eigenaar van dat voertuig er in zou volharden zich niet in regel te stellen, dat wil zeggen, indien hij, volgens het geval, niet zou doen blijken van de aflevering van een nummerplaat of van een attest van een verzekeraar.

De verkoop geschiedt door het Bestuur der domeinen op vordering van het Openbaar Ministerie.

De daartoe bevoegde ambtenaar van het Openbaar Ministerie is de Procureur des Konings, indien hij een opsporingsonderzoek instelt of een onderzoek heeft gevorderd en indien, als de verkoop wordt gevorderd, het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek niet beëindigd zijn, of nog indien de verdachte hooger beroep heeft ingesteld. In de andere gevallen is de bevoegde magistraat de ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij de politierechtbank.

De Staat houdt van den verkoopprijs het bedrag af van de kosten van inbeslagneming en van bewaring van het voertuig. Bovendien, is in den tekst bepaald, dat de Staat « *desgevallend en onverminderd de rechten van derden* » het bedrag van de kosten en boeten tot dewelke de dader van het misdrijf werd veroordeeld » afhoudt.

Desgevallend... dat wil zeggen dat die afhouding niet kan geschieden dan onder de dubbele voorwaarde dat een definitieve veroordeeling reeds werd uitgesproken en dat de verkoopprijs moet overhandigd worden aan den veroordeelden persoon of aan een persoon « burgerlijk verantwoordelijk voor de kosten en boeten » overeenkomstig artikel 12 (art. 6 oud) der wet op de politie van het vervoer.

« Onverminderd de rechten van derden » : Die woorden beteekenen dat voor de invordering van de geldboeten en van de kosten van de strafrechtspleging buiten de kosten van inbeslagneming en van bewaring van het voertuig, de Staat geen voorrecht heeft op het bedrag van den netto-verkoopprijs.

V. — De wetsbepalingen betreffende de verplichte verzekering vinden uiteraard hun plaats in de organieke wet op het rijverkeer.

Het Vast Comité stelt voor ze op te nemen in be-

doelde wet waarvan zij, volgens artikel 3 van het ontwerp, de artikelen 6 tot 11 zullen uitmaken.

VII. — Het past dat overgangsmaatregelen worden genomen om al de eigenaars van voertuigen die *thans houder zijn* van een nummerplaat, er toe te verplichten het bewijs van de door de wet opgelegde verzekering te leveren. Het Vast Comité meent dat het meest praktische middel te dien einde is: de wet slechts den 15en Februari van het jaar 1938 in werking te doen treden, en dat jaar de aflevering van het fiscaal kenteken afhankelijk te stellen van het overleggen van de bewijsstukken welke ter verkrijging van de nummerplaat opgelegd zijn.

VIII. — Het in gebruik stellen van een motorvoertuig, zonder de nummerplaat te hebben verkregen, wordt, in de nieuwe wetsbepalingen, een erger feit dan onder de vroegere wet (art. 11 van het Koninklijk besluit van 1 Februari 1934) daar de dader er van, zich aldus feitelijk aan den verzekeringsplicht kan onttrekken. Het is de reden waarom het ontwerp van het Vast Comité voortaan op dat misdrijf strenger straffen stelt dan die voorzien bij artikel 2 der wet van 1 Augustus 1899. Laatstbedoelde straffen blijven evenwel van toepassing op het in gebruik stellen van een voertuig dat niet voorzien is van een nummerplaat, ofschoon deze werd verkregen.

IX. — De toepassing van artikel 1385bis nieuw — van het Burgerlijk Wetboek op de bestuurders en houders van nummerplaten van *buitenlandsche voertuigen* is zeker, en zij levert niet de minste moeilijkheid op. Dit kan niet gezegd worden van de verplichte verzekering. De technische regeling van die verzekering (welke moet aangegaan worden, of waarvan men behoorlijk moet doen blijken bij het binnenkomen in het land) gaat met talrijke moeilijkheden gepaard. Ook dient er rekening gehouden met de internationale overeenkomsten betreffende het verkeer, tot dewelke België reeds toegetreden is en met die waarover op dit oogenblik onderhandeld wordt. Het komt dus gewenscht voor die kwestie voor te behouden en den Koning machtiging te geven om den dag en de modaliteiten te bepalen waarop dit gedeelte van de wet op de buitenlandse voertuigen van toepassing zal zijn.

X. — Er dient insgelijks opgemerkt dat de vrederechter bevoegd zal zijn om kennis te nemen van al de misdrijven voorzien bij de wet van 1 Augustus 1899, zooals het Vast Comité voorstelt ze te wijzigen. De straffen, gesteld op de misdrijven tegen de ter uitvoering van die wet genomen Koninklijke besluiten, zullen die zijn welke bij in artikel 2 van bedoelde wet zijn voorzien. Evenwel zullen de misdrijven tegen de voorschriften van het Koninklijk besluit, waarbij de bepalingen tot verplichte verzekering op de buitenlandse voertuigen toepasselijk worden gemaakt, gestraft worden overeenkomstig artikel 9 der wet van 1 Augustus 1899, zooals het bij het ontwerp van het Vast Comité wordt bepaald.

XI. — Het Vast Comité is van oordeel dat de nieuwe wet op de *exploitanten van openbare autobus- en autocardiensten* van toepassing is. Men weet dat de onlangs ter zake genomen beschikkingen (Koninklijke besluiten van 12 Juli 1933, 19 Maart 1934 en 30 April 1934) reeds de verplichte verzekering hebben ingevoerd en den toestand van den getroffene verbeterd (vestiging van een rechtstreeksch recht, ontstaan uit een *beding ten behoeve van anderen*, doch zonder radicale onmogelijkheid om excepties tegen te werpen). Nochtans worden bij die bepalingen de rechtstreeksche vordering en de onmogelijkheid om sommige excepties tegen te werpen, zelfs in een begrensde toepassingsveld niet *de plano* in

ons recht ingevoerd, doch zij ontstaan alleen door de onafhankelijkheid van den wil der contracteerende partijen (exploitant en verzekeraar) op verzoek der administratieve overheid, die de concessie weigert indien bedoelde bedingen in de verzekeringspolis niet zijn voorzien. Door het stelsel van de nieuwe wet worden de de eigenlijke rechtstreeksche vordering en de onmogelijkheid om excepties tegen te werpen (een en ander bovendien, in ruimer mate dan onder de regeling van de hoogergemelde Koninklijke besluiten) *in het gemeen recht* ingevoerd. Het is dus natuurlijk dat de exploitanten van openbare autobus- en autocardiensten er aan onderworpen zijn, daar de nieuwe wetsbepalingen de oude in zich opnemen en ze bijgevolg in dit opzicht overbodig maken.

Hieruit volgt dat de Koninklijke besluiten, welke ter voldoening aan de wet van 21 Maart 1932 moeten genomen worden, nog slechts de verzekering van de uit het *vervoercontract* voortvloeiende verantwoordelijkheid kunnen regelen, en desvoorkomend de wetsbepalingen betreffende de verzekering van de bij artikel 1385bis van het Burgerlijk Wetboek voorziene verantwoordelijkheid *versterken*.

XII. — Een ontwerp van wet (dat voor den Senaat aanhangig is op het oogenblik dat dit verslag wordt opgemaakt, Bescheid Zitting 1935-1936, Senaat, n° 144) vult artikel 20 der wet van 16 December 1851 aan, door ten behoeve van de door een ongeval getroffen personen een voorrecht te scheppen. Dat voorrecht geldt tegen den *verzekeraar* en niet tegen den schuldenaar van den getroffene, volgens het gemeen recht. Hier gaat het dus om een gemengd mysterie tusschen het thans bestaande gemeen recht en de rechtstreeksche vordering (zie hierboven, § III).

Indien dit ontwerp tot wet wordt verheven, dient er te worden opgemerkt:

a) Dat, aangezien het ten behoeve van de slachtoffers van ongevallen, zonder uitzondering, werd ingevoerd, het stelsel van toepassing zal blijven voor al de ongevallen ander dan die veroorzaakt door een motorvoertuig;

b) Dat, wat de door een motorvoertuig veroorzaakte schade betreft, het stelsel van het voorrecht overbodig wordt, aangezien de rechtstreeksche vordering in het gemeen recht is ingevoerd.

HOOFDSTUK IV.

Aanvullende beschouwingen.

Het Vast Comité meent hier te moeten aan toevoegen dat zijn aandacht gevestigd werd op de volgende punten:

I. — *Verhooging van het bedrag der verzekeringspremies*. — Die verhooging is, op zich zelf, onvermijdelijk zoodra men de beginselen van de nieuwe wet aanneemt, inzonderheid het beginsel van de onmogelijkheid om excepties tegen te werpen. Ook in Zwitserland deed een dergelijke verhooging zich voor.

Feitelijk zal zij in België *merklijk* verzacht worden, door de omstandigheid dat aan de nieuwe wet geen risico ten grondslag ligt (hetgeen de premies *aanzienlijk* zou doen verhoogen) doch slechts een vermoedelijke verantwoordelijkheid — *juris tantum* — en bovendien door het feit dat het verhaal van den verzekeraar op den verzekerde, tot beloop van een twintigste van het bedrag der schade open staat, niettegenstaande elke daarmee strijdige overeenkomst (zie hoofdstuk III, § II).

II. — *Monopolie van de verzekeraars*. — In verband

met het in het nieuw artikel 7 der wet van 1 Augustus 1899 aangenomen stelsel, zullen de verzekeraars, die ten aanzien van den benadeelden derde voor hun verzekeren moeten instaan, wellicht voorzichtiger zijn bij het sluiten van verzekeringscontracten.

Zij zullen inzonderheid rekening houden met de solvabiliteit van hun verzekerden en met het vertrouwen dat deze verdienen. Wellicht zal worden vastgesteld dat een grooter aantal voorstellen tot verzekering geweigerd worden. Dit zal voor gevolg kunnen hebben dat een persoon, door het toedoen van den verzekeraar, in de onmogelijkheid gesteld zal worden om aan autorijden te doen. Dat gevaar, al bestaat het ook, moet niet overdreven worden. De bezwaren er van zullen eenigszins verholpen worden door de mededinging onder de verzekeringsmaatschappijen of door de eventuele bijpremie. Bovendien zal de Koning, ingeval van misbruik, den maatregel van de intrekking van toelating kunnen toepassen (artikel 10). Met dat doel is het onder meer dat bedoelde intrekking werd voorzien.

III. — In het door het Vast Comité voorgedragen stelsel, zal de benadeelde derde op den verzekeraar geen verhaal hebben, in drie gevallen :

1° In geval van diefstal van het voertuig, met braak, beklimming, valsche sleutels of gewelddaden;

2° In geval het voertuig van den verzekerde, wiens contract geschorst of verstreken is, niettegenstaande de aanmaning van den Gouverneur of de tusschenkomst van het parket, in het verkeer blijft zonder dat men er in gelukt het in beslag te nemen;

3° In geval een persoon een motorvoertuig in gebruik stelt zonder een verzoek tot het bekomen van een nummerplaat in te dienen.

Dit zijn *uitzonderingsgevallen* en het lijkt dan ook overbodig dat wetsbepalingen ze regelen.

In Zwitserland heeft men gepoogd sommige van die leemten in het stelsel van de verplichte verzekering aan te vullen, namelijk wat den dief betreft, en men heeft den Staat verplicht zich tegen dat risico te laten verzekeren ten voordeele van de slachtoffers. Naar uit de bekomen inlichtingen blijkt, was het gevolg daarvan dat de Bondsstaat, gedurende twee jaar, 130.000 Zwitsersche frank premien betaalde voor schade welke niet meer dan 5,500 frank bedroeg. Bewijst dit niet dat het overbodig is wetsbepalingen te voorzien voor gevallen die zich zoo zelden voordoen?

WETSONTWERP

Leopold, III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Op de voordracht van Onze Ministers van Justitie, van Openbare Werken en Werkverschaffing, en van Arbeid en Sociale Voorzorg.

Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Onze Ministers van Justitie, van Openbare Werken en Werkverschaffing, en van Arbeid en Sociale Voorzorg zijn gelast, in Onzen naam, bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet aan te bieden waarvan de inhoud volgt :

Eerste artikel.

In titel IV van boek III van het Burgerlijk Wetboek, wordt, na artikel 1385, een artikel 1385bis ingevoegd, luidend als volgt :

« § 1. De bestuurder van een motorvoertuig is verantwoordelijk voor de schade door dat voertuig veroorzaakt.

» Die verantwoordelijkheid bestaat niet meer wanneer de bestuurder bewijst dat hij het feit, dat er aanleiding toe heeft gegeven, niet heeft kunnen beletten en, desgevallend, dat de schade niet aan een gebrek van het voertuig te wijten is.

» Zij bestaat nog slechts in een door den rechter te bepalen verhouding, indien gebleken is dat de schade gedeeltelijk door de schuld van het slachtoffer werd veroorzaakt.

» § 2. De houder van de nummerplaat of, bij dezes ontstentenis, de eigenaar of hij die het vruchtgebruik heeft van het voertuig zijn verantwoordelijk voor de daad van den bestuurder, tenzij deze het voertuig met braak, inklimming, valsche sleutels, of met geweld heeft weggenomen.

» § 3. Wordt beschouwd als motorvoertuig, ieder voertuig met wielen dat voorzien is van een mechanischen drijfmotor en niet uiteraard op spoorstaven loopt. »

Artikel 2.

Artikel 2 der wet van 1 Augustus 1899, houdende herziening van de wetgeving en de reglementen op de politie van het vervoer, gewijzigd bij de wet van 1 Augustus 1924, wordt vervangen door de volgende bepalingen :

« § 1. De misdrijven tegen de ter voldoening aan deze wet uitgevaardigde verordeningen, worden gestraft met gevangenisstraf van één dag tot acht dagen en met geldboete van 5 frank tot 200 frank of met een van die straffen alleen. In geval er verzachtende omstandigheden bestaan, kan de geldboete worden verminderd, zonder dat zij nochtans minder dan één frank kan bedragen.

» De straffen bedragen het dubbel :

» 1° In geval van herhaling binnen één jaar te rekenen van den dag waarop een vroeger vonnis tot veroordeeling, dat in kracht van gewijsde is gegaan, verleend werd;

» 2° Indien de misdrijven bij nacht werden gepleegd.

» § 2. Daarenboven kunnen de rechtbanken, bij het veroordeelen wegens een misdrijf tegen de politie op het rijverkeer of wegens een verkeersongeval — op voorwaarde dat het misdrijf of het ongeval te wijten is aan de persoonlijke daad van den dader er van — de vervallenverklaring van het recht een motorvoertuig te besturen, uitspreken :

» a) Indien de veroordeeling wordt opgelegd ter zake van doodging of verwonding;

» b) Indien de schuldige, in den loop van drie jaar vóór het misdrijf, vijfmaal werd veroordeeld wegens welk misdrijf ook tegen de reglementen op het rijverkeer.

» Zij zijn verplicht die vervallenverklaring uit te spreken :

» a) Bij de tweede veroordeeling ter zake van doodging, welke de datum ook weze waarop de feiten werden gepleegd;

» b) Bij de derde veroordeeling terzake van doodging of verwonding, welke de datum ook weze waarop de feiten werden gepleegd;

» c) Indien de veroordeeling opgelegd wordt terzake van doodging of verwonding en de schuldige zich in staat van dronkenschap bevond op het oogenblik van het misdrijf;

» d) Indien de schuldige lichamelijk onbekwaam wordt erkend om een motorvoertuig te besturen.

» De vervallenverklaring is, volgens de beschikking van den rechter, definitief of tijdelijk; in dit laatste geval mag echter de vervallenverklaring voor niet minder dan zes maanden uitgesproken worden indien zij

facultatief is, en voor niet minder dan een jaar indien zij verplichtend is.

» Artikel 9 der wet van 31 Mei 1888 is niet van toepassing op de vervallenverklaring van het recht om een motorvoertuig te besturen.

» Melding van het vonnis waarbij de vervallenverklaring en de duur er van wordt uitgesproken, zal gemaakt worden op de indentiteitskaart, ingesteld bij Koninklijk besluit van 6 Februari 1919, of op een ander stuk af te leveren in de voorwaarden die door de Regëering zullen vastgesteld worden; de bestuurders van voertuigen zullen moeten drager er van zijn op straffe zooals voorzien bij § 1 van dit artikel.

» Onmiddellijke tenuitvoerlegging van de beschikking, waarbij de vervallenverklaring wordt uitgesproken, kan worden bevolen.

» Werd zij niet bevolen, dan gaat de vervallenverklaring in met den dag waarop de vermelding van het vonnis op een van hoogerbedoelde stukken werd aangebracht, of indien zij niet kon worden aangebracht, met ingang van den vijftien dag na dien waarop de veroordeelde verzocht werd het stuk over te leggen om er die vermelding op aan te brengen.

» § 3. Met gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaar en met geldboete van 500 frank tot 5,000 frank wordt gestraft, hij die, ondanks de tegen hem uitgesproken vervallenverklaring, een motorvoertuig bestuurt. Daarenboven wordt de vervallenverklaring, indien zij voor een bepaalden tijd werd uitgesproken, definitief. De rechter spreekt de tijdelijke of definitieve verbeurdverklaring van het voertuig uit, indien het de eigendom is van den dader van het misdrijf of van dengene die, wetens en willens, zijn voertuig heeft toevertrouwd aan een van het recht om een motorvoertuig te besturen vervallen verklaard persoon terwijl die vervallenverklaring van kracht was.

» In geval van tijdelijke verbeurdverklaring, wijst de rechter de bergplaats aan waarin het voertuig aan de ketting zal worden gelegd, op kosten en risico van den dader van het misdrijf.

» § 4. Buiten het bij de vorige paragraaf voorziene geval, is de eerste alinea van artikel 43 van het Wetboek van Strafrecht niet van toepassing op de bij dit artikel voorziene misdrijven. Al de overige bepalingen van boek I van het Wetboek van Strafrecht, met inbegrip van hoofdstuk VII en artikel 85, zijn er van toepassing op.»

Artikel 3.

De art. 6, 7 en 8 der wet van 1 Augustus 1899, houdende herziening van de wetten en de reglementen op de politie van het vervoer worden respectievelijk vernummerd tot artikel 12, artikel 13 en artikel 14.

Na artikel 5 van bedoelde wet worden de volgende bepalingen ingevoegd :

« Art. 6. — De verzekering van de verantwoordelijkheid voorzien bij artikel 1385bis van het Burgerlijk Wetboek is verplichtend voor ieder houder van een nummerplaat van een motorvoertuig, behalve wat betreft de schade veroorzaakt aan den echtgenoot, de nakomelingen en bloedverwanten in de opgaande linie van dien houder, of van den bestuurder van het voertuig.

» Zij mag slechts bij een bij Koninklijk besluit toegelaten verzekeraar worden aangegaan en moet, wat betreft het bedrag der aan personen veroorzaakte schade, onbepaald zijn en, ten opzichte van het bedrag der aan goederen veroorzaakte schade, vijfhonderd duizend frank ten minste beloopt.

» De nummerplaat wordt slechts afgeleverd mits

voorlegging van een attest vanwege den verzekeraar, dat de bij de wet voorgeschreven verzekering werd aangegaan door den persoon die de aflevering van de plaat aanvraagt.

Art. 7. — § 1. Door het feit alleen dat de verzekeraar het in het vorige artikel vermelde attest heeft afgeleverd, is hij ten aanzien van benadeelde derden, rechtstreeks gehouden tot alle bij het verzekeringscontract voorziene vergoedingen.

» Elke nietigheid van het contract, en elke exceptie of vervallenverklaring welke uit dat contract voortvloeit, gelden niet ten aanzien van derden, behoudens het verhaal van den verzekeraar op den verzekerde.

» § 2. De verzekeraar heeft verhaal op den verzekerde tot een twintigste van het bedrag der schade, met een maximum van vijf duizend frank.

» Dat verhaal is verplichtend en kan vanwege den verzekerde tot geen nieuwe verzekering aanleiding geven.

» § 3. Ieder afwijking van de bepalingen van dit artikel is nietig.

» Art. 8. — Zoodra het verzekeringscontract verstrekken is, eindigt of geschorst wordt, moet de verzekeraar zulks onmiddellijk ter kennis brengen van den Gouverneur der provincie, waar de inschrijving is geschied.

» De bij artikel 7 omschreven verplichting van den verzekeraar ten aanzien van den benadeelden derde houdt slechts op bij het verstrijken van den vijftienden dag na de ontvangst van het bericht door den Gouverneur.

» Bij de ontvangst van het bericht, vordert laatstbedoelde de inlevering van de nummerplaat, welke hem binnen drie dagen moet teruggezonden worden.

» Werd die inlevering niet binnen den voorgeschreven tijd gedaan, dan geeft de Gouverneur onmiddellijk kennis van het feit aan den Procureur des Konings.

» Art. 9. — Met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en geldboete van 100 tot 1,000 fr. wordt gestraft :

» 1° Hij die een motorvoertuig in gebruik stelt zonder een nummerplaat te hebben verkregen;

» 2° Hij die, na de bij artikel 8 voorziene opvordering vanwege den Gouverneur, de nummerplaat niet binnen den voorgeschreven termijn inlevert of het motorvoertuig in het verkeer laat.

» In ieder van die gevallen wordt, door welken officier van gerechtelijke politie ook, het voertuig in beslag genomen. Het blijft in beslag genomen, zelfs na uitspraak van het vonnis, en op risico van den eigenaar, zolang niet is gebleken dat door een verzekeraar overeenkomstig artikel 6 een attest werd verleend, dat een nummerplaat werd afgeleverd en dat de kosten voortvloeiende uit de inbeslagneming en de bewaring van het voertuig werden betaald.

» Indien echter het beslag langer dan een maand duurt of indien, zelfs vóór het verstrijken van dien tijd, de eigenaar van het voertuig er in toestemt, kan door het bestuur der domeinen, op vordering van het Openbaar Ministerie, het voertuig te koop gesteld worden. Van het netto-bedrag van den verkoopprijs wordt door den Staat het bedrag afgehouden van de kosten van beslaglegging op en bewaring van het voertuig, alsmede, desgevallend, en onverminderd de rechten van derden, het bedrag van de kosten en geldboeten waartoe de dader van het misdrijf werd veroordeeld.

» De bepalingen van boek I van het Wetboek van Strafrecht, met inbegrip van Hoofdstuk VII en artikel 85, maar met uitzondering van artikel 43, alinea I, zijn op de bij dit artikel voorziene misdrijven van toepassing.

» Art. 10. — De Koning kan de openbare besturen of sommige onder hen, evenals de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, van den verzekeringsplicht vrijstellen.

» Zullen, onverminderd de andere uitvoeringsmaatregelen, bij Koninklijk besluit nader worden omschreven :

» a) De voorwaarden in zake toelating van en controle op de verzekeraars met het oog op de toepassing van deze wet, alsmede die in zake intrekking van toelating;

b) De maatregelen noodig opdat een algemeen repertorium van de motorvoertuigen en motorrijwielen in het Rijk, alsmede het inschrijvingsbewijs, den naam van den verzekeraar van ieder houder van een nummerplaat zouden vermelden. Ieder belanghebbende zal kunnen kennis krijgen van de vermeldingen welke in dat repertorium voorkomen;

» c) De formaliteiten welke de houders van nummerplaten, bij verandering van verzekeraar, moeten in acht nemen.

» Art. 11. — De artt. 6, 7, 8 en 9 zijn niet van toepassing op de vreemde voertuigen die in België zonder Belgische nummerplaat mogen rijden; de verplichtingen van de bestuurders, eigenaars en vruchtgebruikers van die voertuigen kunnen door den Koning worden geregeld.

» De misdrijven tegen de ter voldoening aan de vorige alinea genomen Koninklijke besluiten worden gestraft met de straffen welke bij artikel 9 voorzien zijn. »

Artikel 4.

Deze wet treedt in werking den 15en Februari 1938. Het fiscaal kwijtschrift voor het jaar 1938 wordt aan de personen die reeds een nummerplaat bezitten slechts afgeleverd mits voorlegging van het attest dat bij artikel 6 der wet van 1en Augustus 1899, door deze wet gewijzigd en aangevuld, voorgeschreven wordt.

Hij die, na 15 Februari 1938, een motorvoertuig in gebruik stelt zonder bedoeld attest te hebben voorgelegd, wordt gestraft met de straffen welke bij artikel 9 der wet van 1en Augustus 1899, door deze wet gewijzigd en aangevuld, voorzien zijn.

Gegeven te Brussel, den 24en November 1936.

BALIELEVEN

EEN ZEER BELANGRIJKE BESLISSING VAN DEN TUCHTRAAD DER BALIE VAN BRUSSEL

Een van de meest verblijdende gevolgen van de wet van 15 Juli 1935 op het gebruik der talen in Gerechtszaken is voorzeker — naast de officieele vernederlandsching van het gerechtelijk apparaat in Vlaanderen — en gedeeltelijk ook te Brussel — de steeds toenemende belangstelling en medewerking van de leden der Vlaamsche Balies aan het vernederlandschingsproces dat zich automatisch in het Balieleven zelf doorzet en ontwikkelt.

In verband met deze vaststelling mogen wij

voorzeker de aandacht trekken op een der jongste beslissingen van den Tuchtraad der Balie bij het Hof van Beroep te Brussel, welke genomen werd op initiatief van het Vlaamsch Pleitgenootschap van de hoofdstad.

In zijn zitting van 26 October 1936 heeft de Tuchtraad hiernavolgende resoluties aangenomen :

1° De mededeelingen, omzendbrieven, oproepingen, enz., bestemd voor de leden der Balie in het algemeen, zullen opgesteld worden in de twee talen.

2° De mededeelingen, gericht tot de advocaten, ten persoonlijken titel, zullen gedaan worden in de taal naar hun keuze.

Te dien einde zal er een omzendbrief gezonden worden aan de leden der Balie, opdat ze zouden laten weten welke taal zij wenschen te gebruiken voor hunne betrekkingen met den Raad der Orde.

3° De jaarlijksche samenvattingen der beradslagingen van den Raad zullen bekend gemaakt worden in de twee talen.

Met rechtmatige vreugde zullen de Vlaamsche leden der Brusselsche Balie deze beslissingen begroeten.

Voor de Balies van het Vlaamsche land is dit gebaar een schoone aanmoediging.

Den Tuchtraad van de Brusselsche Balie strekt het tot eer!

VLAAMSCH PLEITGENOOTSCHAP DER BALIE VAN BRUSSEL

VOORDRACHT VAN CYRIEL VERSCHAEVE

Op Dinsdag, 19 dezer, beleefde het Vlaamsche Pleitgenootschap bij de balie te Brussel een van de prachtigste triomfen die het ooit heeft gekend. Het bestuur had de gelukkige gedachte opgevat priester Cyriel Verschaeve, den grooten letterkundige en grooten Vlaming uit te noodigen om een voordracht te houden in de Assisenzaal van het Gerechtshof. Het prestige van dezen uitzonderlijk begaafden man is zoo groot en de liefde die hem wordt toegedragen door alle Vlaamsche harten is zoo sterk dat de wijde zaal van het Brusselsch assisenhof veel te klein was om het reusachtig aantal belangstellenden te bevatten.

Wanneer de spreker zijn intrede deed in de zaal werd hij door een eindeloze ovatie begroet. Men bemerkte in de vergadering talrijke vooraanstaande vertegenwoordigers van het Vlaamsch geestesleven. Naast Mr Theelen, voorzitter van het Vlaamsch Pleitgenootschap hadden plaats genomen : de heer Minister De Schrijver, de Heer Van de Kelder, voorzitter van het Krijgshof; de Heer Procureur-Generaal Hayoit de Termicourt, de heer Baron Gilson, voorzitter der Rechtbank van Brussel; de Heer Gaashof van der Meersch, Pro-

curieur des Konings, en talrijke hoogwaardigheidsbekleeders.

In een prachtige rede leidde Mr Theelen den spreker in en schilderde in uitstekende bewoordingen den nederigen kapelaan van Alveringhem die tevens een van Vlaanderens rijkstbegaafde kunstenaars is.

Toen stond Cyriel Verschaeve recht en de denkende dichter wist gedurende gansch de spreekbeurt zijn auditorium werkelijk te betooveren. Uit het fijn gesneden gelaat onder de artistieke zilveren haarvlecht, uit de levendige oogen achter de groote brilglazen straalt een goedge beminlijkheid en tevens een verheven wijding. Men voelt het dadelijk aan dat deze mensch voortdurend verkeert in de sfeer der geniaalste kunstwerken.

Spreker had het over het « Proces der Eumeniden in de Oresteia van Aischulos ». Een betoog dat zwaar was en diep, doch dat werd aanhoord met religieuze aandacht.

Dit kort verslag leent zich geenszins tot een samenvatting van dit stuk verheven denken, waarin ook de hoogste vraagstukken der rechtsphilosophie in al hun tragie intens werden doordacht.

De voordracht werd door het verrukt publiek stormachtig toegejuicht. Zelden had er te Brussel een dusdanig festijn plaats van Vlaamsch hooger geestelijk leven.

Deze heerlijke manifestatie is een teeken des tijds ! Ook te Brussel herleeft volop de belangstelling voor de Vlaamsche cultuur. Het bestuur van het Vlaamsch Pleitgenootschap weze van harte gelukgewenscht voor het prachtig initiatief en het heerlijk welslagen !

VLAAMSCHER CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

De laatste vergadering der Vlaamsche Conferentie werd geheel in beslag genomen door een zeer belangrijke voordracht die gehouden werd door Mr Maurits Langohr, over « Recht en Ras in het nieuwe Duitschland ».

Een eerste deel van de lezing werd gewijd aan de Duitsche rechtshernieuwing. Deze richt zich hoofdzakelijk tegen twee ontaarende en vervreemde invloeden : het starre abstrakte materialistische formalisme van het dekadente volksvreemde Romeinsch recht en het ontbindende vervlakkende liberalisme van levensbeschouwing en recht der Fransche omwenteling. Daar tegenover wil het nationaal-socialisme een hernieuwing naar inhoud en naar vorm.

Het nieuw recht moet een nationaal recht zijn : slechts op grond van zijn nationale eigenaard kan een kultuurgoed, en hieronder allermee het recht, zich in waarheid en vruchtbaarheid ontwikkelen. Dat recht moet naar zijn positieve inhoud een volksrecht zijn : een recht gegroeid uit het volk en zijn levens rechtsbewustzijn, en recht dat het volk en al zijn levensbelangen in alle opzichten dient. De diepste en ware grond van het volksche in het recht zal zijn rasgebedenheid zijn (waarover verder). En ten slotte zullen twee hoofdmomenten in het nieuwe recht, ontdaan van materialistische en formalistische levensvreemdheid, zijn : de eer van mensch, volksgenoot en volk, en de organische levende band der trouw tusschen volksgenooten en jegens de gemeenschap en haar eigengoed.

Naar de vorm zal het recht vooreerst zijn innerlijke gestalte alleen krijgen in de gestadige dragende ont-

wikkeling door het volksche rechtsbewustzijn; de wording van het recht zal meer uitgaan van het « konkrete orde-denken » dan van positief « decisionisme » of abstrakt « normativisme »; het zal zijn het levend recht van het volk zelf, synthetisch uitgedrukt door de leider van het volk : ver van zijn volmaaktheid na te streven in een zoo uitvoerig en volledig mogelijk in alle kasuistische onderdeelen uitgewerkt kodifikatiestelsel, zal de levende waarborg van degelijkheid en waarheid liggen een stelsel van algemeene clausulen en van novellen; en de taak van den rechter zal dan meer gericht zijn op het spreken van het konkrete recht uit het eigene volksche rechtsbewustzijn van den rechter, dan wel op het prangen van een stuk levende werkelijkheid in het raam van een uitgestippeld normenstelsel.

Doch de diepste levenswerkelijkheid van het nieuwe recht ligt in de rassische beginselen van de nationaal-socialistische wereldbeschouwing.

Die rassische beginselen steunen op de wetenschappelijke vaststellingen der moderne anthropologie en der biologische erfelijkheidsleer; ze zijn gericht op de beveiliging en versterking van de rassische aanlegverwantschap der volksgemeenschap naar fysische en psychische eigenschappen. De algemeene richtlijnen van raspolitiek passen uiteraard op de bestrevingen van de hooger geschetste rechtspolitik die naar levende, eigene volkswaarde in het recht zoeken.

De groote beginselen der nationaal-socialistische raspolitiek kunnen dan samenvattend voorgesteld worden als volgt : naar buiten : de raszuiverheid : afweer van onteigening en verbastering door rasvreemde bloed- en kultuurvermenging : uitdrukkelijk stelt zich dit praktisch beginsel op de eerste plaats tegen het meest dreigende gevaar : dat der Joodsche doorwoeking van eigen bloed en aard; naar binnen : quantitatief : de volksvruchtbaarheid, versterking van de eigen bloed- en kultuurstroom door een krachtdadige geboortepolitiek met als eerste methode versterking en bescherming van de volksche levenscel, het huwelijk; en ten slotte kwalitatief naar binnen : rasgezondheid, gericht op veredeling, verbetering, gezondmaking van het volkslichaam, door een onverbiddelijke strijd tegen de erfelijke rampen die de levensstroom der gemeenschap vergeven : de erfelijke en aanstekelijke ziekten allereerste : de hoofdmiddelen van dit laatste beginsel liggen in de onvruchtbaarmaking en huwelijkscontrole.

Zeër bondig wordt dan ter illustratie een overzicht gegeven van de vier organische wetten door die nieuwe raspolitiek ingegeven : de wet op de onvruchtbaarmaking, de wet over het Rijksburgerschap, de wet over de rasgemengde huwelijken, en de wet over huwelijksgezondheid.

In een kritisch overzicht onderzoekt spreker de verschillende bezwaren die tegen de nationaal-socialistische rechts- en rasbeginselen onder verschillend opzicht worden voorgestaan : hij is van oordeel dat de meeste dier bezwaren van allen grond ontbloeit zijn.

Zijn besluit is dan ook dat de lessen van het nieuwe Duitschland voor de jurist, ook in dit land, die waarlijk zijn volk door zijn vak wil dienen, niet mogen verloren gaan; en dat de studie van de noodzakelijkheid en de middelen eener rechtshernieuwing, met inachtnaam van de beginselen der rassische volksgebedenheid, onverwijld dient aangevat.

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

STAATSBEMOEIING, FACTOR TOT VERBETERING VAN HET VERZEKERINGSRECHT ?

Openingsles van den Nederlandschen cursus van Verzekeringsrecht, gegeven aan de Universiteit te Brussel door den Heer Marcel ROOST, advocaat, assistent aan de Universiteit.

Kan overheidsinmenging verbetering brengen in de juridische regeling van het kontrakt? Alvorens die vraag te bestudeeren, moet men uitmaken, waaraan een wetswijziging getoetst kan worden, om te weten of ze wel degelijk een verbetering verwezenlijkt.

Kontrakten zijn het rechtskundig materiaal, waarmede het economisch ruilverkeer verwezenlijkt wordt. Het juridisch begrip van elk kontrakt zal dus zooveel mogelijk moeten overeenstemmen met het economisch begrip van de verrichting, welke ermede in verband staat.

Om een voorbeeld te geven noem ik : koop en verkoop, het meest gebruikelijk middel om zaken over te dragen. Wie koopt heeft als oogmerk den eigendom van de gekochte zaak te verwerven, mits betaling van eene somme gelds.

In het Romeinsch Recht was de verkooper er echter niet toe gehouden den eigendom te verschaffen, maar enkel het ongehinderde bezit (*vacua possessio*), dat zich door verjaring (*usucapio*) in eigendom kon omzetten.

Thans is het koopkontrakt daarentegen een middel geworden om den eigendom zelf over te dragen, en deze eigendomsoverdracht is nog veiliger geworden voor den kooper, dank aan

den regel dat met betrekking tot roerende goederen het bezit als volkomen titel geldt (artikel 2279 B. W.) en, voor onroerende goederen, omdat tegenover derden de levering slechts door de overschrijving van de akten ten hypotheekkantore geschiedt. De rol van de verjaring, die vroeger doorslaggevend was, is nu nog slechts van ondergeschikt belang.

De overeenkomst van koop en verkoop bereikt nu rechtstreeks en op veilige wijze het doel, dat in het oude recht slechts langs den omweg van de verjaring, en niet met dezelfde rechtszekerheid, werd bekomen.

Men mag zeggen dat er een verbetering is ingetreden; dat de regeling van het kontrakt is gelouterd, veredeld. (1)

* * *

Alvorens na te gaan of staatsinmenging tot ontwikkeling van het verzekeringsrecht kan bijdragen, dient eerst nagegaan, welke verplichtingen aan de partijen zouden moeten opgelegd worden om het verzekeringskontrakt zoo dicht mogelijk te brengen bij zijn economische functie. Aan dit ideaal juridisch begrip zullen wij

dan de beschikkingen der wet van 1874 op het verzekeringskontraakt toetsen.

Zonder een bepaling te willen geven, kan men zeggen dat er verzekering is, wanneer verschillende mensen, die aan eenzelfde gevaar blootgesteld zijn, zich vereenigen om de schade, welke hen mocht treffen, gezamenlijk te dragen. Dit verwezenlijken ze door voorafgaandelijke schatting van de waarschijnlijke totale schade, die ze onder elkander omslagen; de aldus berekende bijdragen brengen zij bijeen in een fonds, waaruit de vergoedingen aan de geteisterden worden uitgekeerd.

Het doel van de verzekering kan ook zijn niet de vergoeding van schade, maar de uitbetaling van een op voorhand vastgesteld kapitaal of rente, betaalbaar bij het voorkomen van zekere voorvallen, b.v. bij overlijden, het bereiken van een bepaalden leeftijd, enz.

In de praktijk kan dit alles ook gebeuren door tusschenkomst van een verzekeraar, die de bijdragen, in dit geval premiën genoemd, van de verzekeringsnemers ontvangt en, uit het aldus gevormde fonds, vergoedingen, kapitalen of renten betaalt. Daar deze premiënverzekering de voornaamste plaats inneemt in de wettelijke regeling, laat ik hier, duidelijkheidshalve, de onderlinge verzekering buiten beschouwing.

De aanwezigheid van den verzekeraar is trouwens economisch gesproken zonder overwegend belang en de geheele verrichting blijft in beide gevallen wezenlijk dezelfde. Hare kenmerken zijn de volgende :

1° Verzekering is in de eerste plaats : het samenbrengen van talrijke gelijkaardige belangen.

2° Doel is het verschaffen van zekere prestatieën : vergoeding van schade, uitbetaling van kapitaal, enz.

3° Aanleiding daartoe zijn bepaalde onzekere voorvallen : brand, overlijden, enz.

4° Het middel tot het bereiken van het doel is het bijeenbrengen van een fonds.

5° Dit fonds wordt gevoed door de bijdragen of premiën, die ieder aangeslotene betaalt of zich tenminste verbindt te betalen.

6° Voorwaarde tot het bereiken van het doel is, dat de bijdrage van elkeen derwijze vastgesteld is, dat het fonds volstaat, terwijl de billijkheid bovendien gebiedt, dat de bijdrage van ieder aangeslotene berekend worde in verhouding tot den omvang van het gevaar, waaraan hij blootgesteld is.

Wil men deze reeks van kenmerken in een juridischen vorm gieten, dan bemerkt men terstond dat waar, economisch, de gemeenschap van de verzekerden op den voorgrond treedt, men, juridisch, slechts kan gewagen van de onmiddellijke verhouding van den verzekeraar tot elken verzekerde afzonderlijk; inderdaad bestaat er niet het minste rechtsverband tusschen de leden der gemeenschap van verzekerden en is het kontraakt van elk hunner res inter alios acta voor al de andere leden dezer gemeenschap.

Dit lijkt, voorwaar, een paradoxale gemeenschap!

Maar juist de feitelijke ineenstrengeling van de belangen van al deze verzekerden, die als vreemden naast elkaar staan, maakt een zeer bijzondere regeling van het kontraakt noodzakelijk.

Om zich zoo dicht mogelijk bij het economisch begrip aan te sluiten, zou de verzekeringsovereenkomst volgende verplichtingen moeten medebrengen :

1° Voor den verzekeringsnemer : eene premie te betalen.

2° Voor den verzekeraar :

a) de premie met andere premiën, voortkomende van gelijkaardige verrichtingen, in een fonds samen te brengen;

b) dit fonds te bestemmen tot het betalen van sommen bij verwezenlijking van onzekere voorvallen, in de polissen voorzien;

c) dit fonds op het noodige peil te brengen en te houden door eene gepaste schatting van het gevaar, een doelmatige berekening van de bijdragen van elkeen en door een zorgvuldig beheer van de hem toevertrouwde gelden;

d) aan den verzekerde een prestatie te leveren zoo hij wordt getroffen door de gebeurtenis, waartegen verzekerd is.

Er bestaat een onderlinge overeenstemming tusschen deze reeks van verbintenissen, en de vroeger opgesomde kenmerken van de economische verrichting. Nochtans vinden wij de vereischte, dat er een vereeniging van meerdere personen moet zijn, onder de juridische gevolgen van het kontraakt niet terug.

Het blijft echter noodzakelijk dat de verzekeraar zich niet bij het afsluiten van één enkel kontraakt bepale, daar de verplichting, met talrijke premiën een fonds op te richten, vanzelf het voeren van een bedrijf oplegt.

Het ligt voor de hand dat, zoo de verzekeraar

aan sommige van deze verplichtingen te kort komt, bijvoorbeeld door een gebrekkige berekening van de gevaarskansen slechts een onvoldoende som bijeenbrengt, ofwel het fonds verspilt, verwaarloost of aan een ander doel besteedt, hij het doel van het kontrakt onmogelijk zal kunnen bereiken.

Vergelijken wij nu deze reeks van verbintenissen welke, zooals wij het gezien hebben, noodzakelijk zijn om het juridisch begrip nader te brengen tot de economische functie van de verzekering, met de verbintenissen welke voortspuiten uit de wettelijke regeling van het kontrakt.

Hier vinden wij, in den hoofde van den verzekerde, eveneens één enkele verplichting: de betaling van de premiën.

De verzekeraar moet het overeengekomen bedrag betalen, zoo de gebeurtenis, waartegen verzekerd is, zich voordoet. Dat is de eenige verplichting ten laste van den verzekeraar, welke bij de wet is geregeld; de verzekerde heeft geen vorderingsrecht om de naleving van de andere verplichtingen te eischen: en dit zijn nochtans juist die plichten, welke zekerheid geven dat de verzekeringssom zal worden uitbetaald en wier nakoming voor de behoorlijke uitvoering van het verzekeringskontrakt onontbeerlijk is. Wat het privaatrecht tot nog toe niet vermocht, tracht men door administratieve maatregelen te verwezenlijken.

Wat kan daarvan worden verwacht?

* * *

Het ligt in mijn bedoeling eerst samen met u na te gaan of in het verleden staatsinmenging voor het verzekeringskontrakt iets heeft vermogen te doen.

Daarna zullen wij onderzoeken of de laatste wettelijke maatregelen in België aangaande het verzekeringsrecht getroffen, van aard zijn om vooruitgang te brengen in de voorschriften aangaande deze stof; ik denk namelijk aan het staatstoezicht op de verzekering tegen de gevolgen van de arbeidsongevallen (samengeordende wetten, Koninklijk Besluit van 28 September 1931), op het levensverzekeringsbedrijf (wet van 25 Juni 1930) en op de verzekering van de burgerlijke aansprakelijkheid van de eigenaars van autobussen (wet van 21 Maart 1932 en Koninklijk Besluit van 30 April 1934). Zullen deze maatregelen, elk op zijn gebied, het

verzekeringskontrakt nader brengen bij zijn economisch doel, zullen zij het veredelen?

En eindelijk, nog een laatste vraag: is dit staatstoezicht voldoende om de partijen de gewenschte rechtszekerheid te verschaffen?

* * *

Een merkwaardig feit is het voorwaar, dat de verzekeringen, welke thans aanleiding geven tot zoodanig doortastend ingrijpen van staatswege, van haar ontstaan af het voorwerp zijn geweest van overheidsbemoeiing, ofschoon het openbaar gezag zich in dien tijd niet zoozeer als nu inliet met private aangelegenheden.

Deze overheidsmaatregelen waren in vroeger tijden bijna uitsluitend tegen de verzekerden gericht. Zelfs de verbintenis de premie te betalen, wier nakoming thans, zooals alle andere geldbeloften, voldoende gewaarborgd is door het privaatrecht, heeft in den beginne maatregelen van dwingend recht uitgelokt, om te voorkomen dat de verzekerden zich op het woekerverbod beriepen om aan de betaling te ontsnappen. Ik kom daar later nog even op terug.

Op den verzekerde rust echter nog een tweede verplichting, die uiteraard is begrepen in de bepaling, dat de betaling van de verzekerde som van een onzeker voorval afhankelijk is gesteld: het is de negatieve verplichting zich er van te onthouden de verwezenlijking van die gebeurtenis opzettelijk te bewerkstellingen. Het is duidelijk, dat het kontrakt niet is berekend om betaling te verschaffen in geval de verzekerde zelf de schade veroorzaakt door brandstichting of door opzettelijk het schip te doen zinken... Er bestaat daar een gevaar dat voor de verzekeraars niet denkbeeldig is, en waartegen zij van in de vroegste tijden moesten worden beschermd. En juist deze strijd heeft een vereischte verwekt, die gedurende eeuwen als het hoofdkenmerk van de verzekering heeft gegolden; de regel, namelijk, dat het verzekeringskontrakt een schadevergoedingskontrakt is. De verzekerde moet een belang kunnen aanwijzen, dat tot voorwerp van de verzekering strekt; anders is er geen verzekering meer, doch louter spel, een weddenschap. Deze vereischte is tot heden toe bewaard voor vermogensverzekering, ook wel schadeverzekering genoemd; bij personen- of sommenverzekering komt zij niet te pas. Daarom wordt zij hierboven niet onder de kenmerken van ons kontrakt genoemd.

Waarschijnlijk is zij nooit een wezenlijke noodzakelijkheid geweest en had de verzekerings-overeenkomst zich theoretisch ook zonder haar kunnen ontwikkelen; op het oogenblik toen deze leer van het schadevergoedingskontraakt ontstond, was weddenschap een volkomen geldig kontraakt, met alle civiele gevolgen; namelijk bracht het verbintenissen voort, die langs gerechtelijken weg opvorderbaar waren, zoodat in dit opzicht een onderscheid tusschen deze beide overeenkomsten zonder nut was.

Praktisch is het beginsel nochtans van het grootste belang geweest, daar het toeliet het opzettelijk tot stand brengen van de schade door den verzekerde te bestrijden. Verzekering had zich inderdaad nooit vermogen in stand te houden, zoo haar dit middel had ontbroken.

Indien de verzekerde heelemaal geen belang heeft aan het bestaan van het verzekerings-object ofwel het verzekerde bedrag de waarde van het object overtreft, ligt het voor de hand dat de bekoring wel zeer sterk zal zijn zelf het onheil te veroorzaken of ten minste om de verliezen minder zorgvuldig te beperken. De bestrijding van deze misbruiken was reeds als een behoefte gevoeld vóórdat de verzekering haar tegenwoordige gedaante had verkregen en zij zal wel niet vreemd gebleven zijn aan de omvorming van het kontraakt in de vroegste tijden.

Een der eerst gekende vormen van verzekering is in Genua rond 1350 te vinden; een voorgewende geldleening heette aan den verzekeraar te zijn verstrekt en deze zou de som binnen zekeren tijd zoogezegd terugbetalen, onder het beding nochtans, dat zijne verplichting verviel in geval van behouden aankomst van een bepaald schip of van bepaalde goederen. (2)

De verbintenis van den verzekeraar bestond dus gansch abstract, zonder eenig verband met het gevaarsobject, zoodat zij in geen deele nietig was, indien de verzekerde niet eigenaar van het schip of van de goederen was, en de verzekeraar ook in dat geval moest betalen.

Het woekerdogma werd echter tegen deze overeenkomst uitgespeeld en gaf aanleiding tot den oudsten wettelijken maatregel ter zake van verzekering; het statuut van Genua van 22 October 1369 « contra allegantes quod cambia et assecuramenta, facta quoviscunque, cum scriptura vel sine, sint illicita vel usuraria. » (3)

Deze verordening schijnt echter nog geen einde te hebben gesteld aan de betwistingen, want rondom hetzelfde tijdstip heeft de praktijk

een nieuw middel moeten uitdenken; en de verzekeringen werden toen gesloten in den vorm van een koopovereenkomst, waarbij de koper, de verzekeraar, zich verbindt binnen een bepaalden termijn den prijs te betalen onder beding dat de overeenkomst vervalt bijaldien de verkochte zaken intusschen ter bestemmingsplaats aankomen. (4)

Deze koopovereenkomst deed weliswaar krachtens het oude recht niet den eigendom, maar wel het risico op den koper overgaan, zoodat in feite de gewenschte uitslag werd bekomen; zij had, boven de voorgewende geldleening, het voordeel de verbintenis van den verzekeraar samen te knopen aan het bestaan van een eigendomsrecht ten behoeve van den verzekerde.

Nu was, weliswaar, de verkoop van eens anders goed geldig (5), en was dus de verzekering niet nietig indien de verzekerde geen belang bij de reis had, doch kon de koper krachtens de actio empti reeds vóór alle uitwinning tegen den verkooper optreden (6), indien deze ten tijde van de overeenkomst wist dat de zaak niet zijn eigendom was.

Aldus was, hoe gebrekkig ook, een verband geschapen tusschen de verzekering en het recht op de verzekerde zaak, en tevens een onderscheid gemaakt tusschen verzekering en weddenschap.

Deze vooruitgang bleek onvoldoende, daar weddenschap nog steeds mogelijk bleef, indien beide partijen het eens waren om ze af te sluiten. En in tijden van speculatiekoorts werd daar gretig gebruik van gemaakt; « ledige schepen werden verzekerd als vol geladen, en het oude als nieuw » (7), met het onvermijdelijk gevolg dat schepen opzettelijk tot zinken gebracht werden en menschenlevens aldus verloren gingen.

Nu stond niet enkel meer het belang van de verzekeraars op het spel; de openbare orde was gestoord en de weddenschappen onder vorm van verzekeringen, werden door talrijke verordeningen verboden; ordonnantiën van Barcelona van 1435, 1458 en 1484; dekreet van Genua van 1475; en, in onze landen, de plakaten van 1563 en 1571, welke gelijkaardige verbodsbeschikkingen uitvaardigden « om te verhoeden, heet het in de toenmalige rechtstaal, » die abuysenfraulden, bedrogh, ende crymen » die ghecommitteert zijn gheweest inde assurancien ende versekerynghen ... op wed-

» dyngen van reysen oft voyagien, ende dier-
» gelycke inventien. » (8)

Maar het euvel duurde voort en, naast wan-
hoopsmiddelen, zooals een algeheel verbod der
verzekering, dat in 1569 en 1570 in de Spaan-
sche Nederlanden in voege was (9), trachtte
men bijna overal het roekeloos optreden van
de verzekerden te keer te gaan, met ze te ver-
plichten zelf een deel van het gevaar te dragen;
de ordonnantie van Barcelona van 1435 gaf het
voorbeeld met haar verbod van verzekering
boven 7/8 van de waarde; in geval van vreem-
delingen, niet boven 3/4. Met weglating ge-
woonlijk van het onderscheid tusschen land-
genooten en vreemdelingen en met verschillende
maxima-bedragen, werd die maatregel algemeen
nagebootst, totdat de Fransche « Ordonnance
de la Marine » van 1681 beschikte, dat 1/10
van het risico voor rekening van den verzekerde
moest blijven, doch tevens de mogelijkheid open-
stelde, dat de verzekeraars van deze bescher-
ming konden afzien. (10) Zulke afwijking van
het wettelijk voorschrift werd spoedig gebruike-
lijk, zoodat de huidige kenteekens van schade-
verzekering vastgelegd waren :

1° Het kontrakt is slechts geldig in de mate
van het belang dat de verzekerde heeft bij de
onzekere gebeurtenis.

2° Dit belang kan echter voor de volle waarde
worden verzekerd.

Ofschoon deze schadevergoedingsbeginselen,
nu zij niet meer bij alle verzekeringen worden
gehuldigd, geen wezenlijk kenmerk van ons kon-
trakt kunnen worden genoemd, heb ik toch
over hun ontstaan uitgewijd, omdat het aan-
toont hoezeer de wordingsgeschiedenis van de
verzekering door maatregelen van openbare
orde is beïnvloed.

Reeds vroeg kwam men op het denkbeeld een
stap verder te gaan en toezicht uit te oefenen
op elke afzonderlijke verzekering. Dit toezicht
is soms voorafgaandelijk, om te voorkomen dat
de zaak verzekerd worde voor meer dan hare
waarde. Het Eeuwig Edict van 31 October 1563
schrijft in de Spaansche Nederlanden voor, dat
« een yeghelick, die sal willen asseureren het
» kiel ofte hol van zijnen Schepe oft oock ghe-
» schut, cruyt, ende clooten daartoe dienende,
» deselve sal gehouden zijn 't selve voor zijnen
» vertrecke al te doen estimeeren, bij lieden
» hemlieden dies verstaende, welcke estimatie
» nochtans int cas van periclitatie, niet en sal
» prejudiciëren den assureurs in soo verre zij

» connen betoonen, die voorseyde estimatie
» hoogher ghedaen te zyne bij faveur, simula-
» tie, collusie, oft andere quade practijke dan
» 't behoort. » (11)

In vele landen van Duitschland bestond zelfs
tot in 1902 de verplichting brandverzekeringen,
voor zij definitief werden gesloten, over te leg-
gen bij de politie, die de waarde van de ver-
zekerde goederen liet schatten, om overver-
zekering te voorkomen.

Dit is het voorafgaandelijk toezicht, « Präven-
tivkontrolle », welke thans is afgeschaft. (12)

Een andere vorm van toezicht geschiedt na-
derhand, na het voorvallen van de gebeurtenis
waartegen verzekerd is en gewoonlijk vóór be-
taling van de vergoeding. De politie gaat dan
na of deze vergoeding wel overeenkomt met de
geleden schade. Dergelijke « Nachkontrolle »
bestaat nu nog in sommige deelen van het Duit-
sche rijk. (13)

Dit is, zeer beknopt uiteengezet, de wijze
waarop tot in onze tijden de overheid heeft
getracht er voor te zorgen dat de verzekerden
geen misbruik van het kontrakt zouden maken.
Meer en meer vindt de opvatting ingang, dat de
partijen zelf voldoende gewapend zijn om de
kwade trouw te ontmaskeren, zoodat de alge-
heele afschaffing van de « Nachkontrolle »
meestal wordt bepleit, zelfs daar waar ze nog
in voege is. (14)

* * *

Ten opzichte van de verbintenissen van den
verzekeraar heeft zich in vroeger eeuwen de
overheidsbemoeiing veel minder laten gelden.

Op één punt nochtans hebben de oude wetten
eenigen invloed uitgeoefend, en wel op den tekst
van de polissen zelf.

In het begin werden de bepalingen van de
overeenkomst door de partijen voor elk afzon-
derlijk geval besproken en opgesteld. Maar la-
ter werden modelpolissen opgelegd, b.v. in de
Nederlanden bij plakaten van 1563 en 1570,
naar het heet « om te verhoeden alle occasiën
» van processen ». « Ende... om te voorsien
» dat bij compacten van particuliere personen
» niet ghepreiudicieert en worde der politie-
» regel ende orden », werd een commissaris be-
noemd « om... zorghe ende toezicht te ne-
» men... ende... te dien einde te registre-
» ren... alle contracten ende instrumenten van
» dezelve verzekerynghen... » (15)

De polissen zijn nietig bij gemis van registra-

tie binnen de 6 dagen of indien haar inhoud niet in orde bevonden is.

Gelijkaardige modelpolissen werden in de meeste handelsplaatsen voorgeschreven en sommige hunner bepalingen zijn in de hedendaagsche kontrakten nog terug te vinden. (16)

* * *

In de 19e eeuw werden de algemeene voorwaarden van de kontrakten meestal vastgesteld na ruggespraak tusschen de verzekeraars, eenerzijds, en de verzekeringsmakelaars, welke de belangen van hunne cliënten, de verzekeringsnemers, aan de andere zijde, vertegenwoordigden. Op de meeste gebieden werden aldus aannemelijke, in vele gevallen zelfs gunstige resultaten bereikt, maar voor sommige takken van verzekering werden de polissen eenzijdig door de maatschappijen opgesteld en werden er clausules ingelascht, welke voor den verzekeringsnemer zeer nadeelig waren. Daarom werden in talrijke landen wetten uitgevaardigd met een heele reeks dwingende voorschriften, om te voorkomen, dat er ten nadeele van den verzekerde inbreuk zou gemaakt worden op de billijkheid. Aldus b.v. in Zwitserland (wet van 1908), Duitschland (1908), Oostenrijk (1915), Zweden (1927), Noorwegen en Denemarken (1930), en ook, sedert 1930, in Frankrijk. In België laat de wet van 1874 nog steeds de volle vrijheid toe.

Maar zelfs in die landen, waar voorschriften van dwingend recht bestaan, bleken verdere maatregelen noodzakelijk om zekerheid te verschaffen aangaande de wijze waarop de verzekeraars hun bedrijf voeren.

Een eerste wijze waarop in dien zin wordt gehandeld, is bekend onder den naam van publiciteitsstelsel. Dit wordt in Engeland toegepast. De Staat komt maar enkel tusschen om een heele reeks gegevens aangaande den toestand van de maatschappijen bekend te maken.

De verzekeraars moeten periodisch staten inleveren, welke door deskundigen, « chartered accountants », worden onderzocht. De bevindingen van deze toezichters staan ter beschikking van het publiek, waaraan aldus de mogelijkheid is verschaft zich een beeld te vormen van de betrouwbaarheid van de verschillende maatschappijen. (17)

Toen onze wetgevende Kamers een beslissing te nemen hadden aangaande het invoeren van een controle over de levensverzekering in Bel-

gië, oordeelde de Commissie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, dat de publiciteit volstrekt onvoldoende was omdat zij toch nooit degenen kan bereiken die zij moet beschermen en anderzijds omdat « de vakman zelf zich geen » rekenschap kan geven van de juistheid der » hem voorgelegde gegevens. Wat zal hij doen » om klaar te zien in een toestand, die zoo ge- » makkelijk kan vervalscht worden met sommi- » ge rekenkundige « bedrogmiddeltjes », welke » in zekere mate mogelijk blijven? ... Om daar » een einde aan te maken, zou eender welke » bekendmaking, zelfs met verplicht gebruik » van modelformules, niet het gewenschte doel » bereiken. » (18)

En nochtans moet de verzekeringsnemer beveiligd worden tegen het gevaar zich tot een maatschappij te wenden, welke ab initio in een slechten toestand verkeert, of daarin om welke reden ook geraakt.

In België werd dan ook op levensverzekering niet het publiciteitsstelsel toegepast, doch het staatstoezicht ongeveer zooals het voor alle verzekeringstakken in Duitschland bestaat sedert 1901 en in Zwitserland sedert 1885, en voor de levensverzekering in Frankrijk sedert 1905 en in Nederland sedert 1922. De Belgische wetgeving kent ook sedert 1903 de controle op de arbeidsongevallenverzekering.

* * *

Waarin bestaan de waarborgen welke deze nieuwe regeling aan den verzekerde verschaft?

De algemeene opzet is, dat geen onderneming verzekeringen kan afsluiten zonder daartoe, bij Koninklijk Besluit, toelating bekomen te hebben en aan een gedurige staatscontrole onderworpen te blijven.

Voordat de toelating wordt verstrekt, moeten de verzekeraars bewijzen, dat hunne onderneming aan zekere voorwaarden voldoet, namelijk:

1° dat zij als vennootschap op aandelen of als onderlinge verzekeringsvereniging is tot stand gebracht;

2° dat haar geldelijke inrichting en de grondslagen harer verrichtingen met de beginselen van de verzekeringstechniek overeenstemmen;

3° dat de bepalingen van de verzekeringskontrakten het evenwicht tusschen de betaalde premieën en de voordeelen van de verzekering niet in gevaar brengen.

Daarenboven zijn de ondernemingen er toe gehouden bij het bevoegd Ministerie jaarlijks

een verslag over haar bedrijf in te leveren met verschillende staten, waarin de financieele toestand uiteengezet wordt. Zij mogen slechts verzekeringen afsluiten op grond van de technische gegevens, welke door het Koninklijk Besluit van toelating of een later Koninklijk Besluit goedgekeurd zijn. De maatschappijen zijn ook verplicht wiskundige reserves aan te leggen en de bedragen daarvan te plaatsen volgens voorschrift van het Koninklijk Besluit.

Bij niet-naleving van de wettelijke verplichtingen worden in de ergste gevallen — diegenen die aan het wezen zelf van de controle afbreuk maken — boeten of gevangenisstraffen opgelegd, terwijl voor de kleinere overtredingen een fiscale boete van fr. 50,— per dag is voorzien. Deze fiscale boete wordt geheven gelijk in zake registratierechten door dwangbevel, met recht tot eventueel verzet vanwege de maatschappij vóór de burgerlijke rechtbank.

Om deze zeer algemeene lijnen eenigszins te volledigen, moet er nog aangestipt worden dat de wet het stellen van een borgsom eischt en dat aan de verzekerden een voorrecht is toegekend, zoowel op deze borgsom als op de waarden, welke de reserves vertegenwoordigen.

De verzekerde heeft voorts het recht, wanneer hij ophoudt zijn premieën te betalen, de afkoopwaarde der overeenkomst of de vermindering der verzekering te eischen, althans vanaf het derde jaar na het afsluiten van de verzekering.

* * *

Voorziet deze regeling, waarvan ik u slechts een zeer algemeen beeld heb kunnen geven, in de vereischten welke, naar wij gezien hebben, noodzakelijk zijn om de behoorlijke uitvoering van het levensverzekeringskontraat te waarborgen?

Laat ons die verschillende punten een voor een nagaan.

1° Vooreerst is er een aantal verzekerden vereischt, dus moet de verzekeraar een bedrijf voeren: de wet voorziet, dat enkel vennootschappen op aandeelen of onderlinge verzekeringsverenigingen toelating kunnen bekomen, omdat, in geval van natuurlijke personen, het onmogelijk is zich er van te overtuigen of de verzekeringsverrichtingen niet in gevaar worden gebracht door de private verbintenissen van den verzekeraar.

De wet bepaalt voorts een minimum kapitaal

om te waarborgen dat de stichters een ernstig bedrijf in het oog hebben. De statuten moeten overgelegd worden en indien de maatschappij reeds verzekeringsverrichtingen heeft gedaan, moet ze ook haren geldelijken toestand laten kennen.

Er wordt beoogd aldus slechts aan levensvatbare ondernemingen vergunning te geven.

2° Wij hebben hooger gezien, dat de verzekeraar de premieën in een fonds moet storten. Zulks is bij levensverzekeringen nog meer dan anders geboden, daar de mogelijkheid voor den verzekeraar om zijn verbintenissen gestand te blijven, volledig afhangt van het vormen van de wiskundige reserves, welke daarin bestaan dat gedurende de eerste jaren van het kontraat de premie-overschotten opzij worden gelegd om de premie-tekorten van het laatste tijdperk van de verzekering aan te vullen. Deze reserves moeten krachtens de wet worden aangelegd en geplaatst in voorwaarden, voorgeschreven bij Koninklijk Besluit.

3° Opdat de belanghebbenden zekerheid zouden hebben dat de reserves wel bestemd blijven tot uitbetaling van de verzekeringssommen, verkrijgen zij, buiten de veiligheid die reeds uit het staatstoezicht voortvloeit, een voorrecht op de waarden, waarin zij zijn geplaatst.

Bovendien is bij de wet vastgesteld dat de afkoopwaarde niet minder mag bedragen dan 85 % van de theoretische afkoopwaarde.

4° De verrichtingen moeten op grond van juiste wiskundige berekeningen gebeuren. Hiervoor zorgt de bepaling, dat de maatschappijen de grondslagen van hare verrichtingen moeten laten kennen en dat de polissen enkel op basis van het goedgekeurd tarief mogen afgesloten worden.

De wet had, om den goeden gang van de zaak te waarborgen en om aldus de belangen van de gemeenschap van verzekerden te beveiligen, kunnen volstaan met te eischen dat de premieën niet lager zouden zijn dan het minimum-tarief. Men is echter verder gegaan en om de belangen van elken verzekerde afzonderlijk te beschermen, heeft de nieuwe wetgeving het opnemen van sommige clausules in de polissen voorgeschreven en ook verboden ten nadeele van de verzekerden van het tarief af te wijken.

Om een behoorlijke controle mogelijk te maken moeten de maatschappijen, welke verschillende takken van verzekering beoefenen, voor

hun levensverzekeringsbedrijf een afzonderlijk bestuur en een bijzondere boekhouding hebben.

5° Eindelijk gaat de verzekeraar de verbintenis aan een prestatie te leveren. Het bekomen van die prestatie kan op de gewone wijze langs gerechtelijken weg gevorderd worden.

Samenvattend kunnen wij vaststellen, dat het staatstoezicht van aard is om de behoorlijke uitvoering van het kontrakt te waarborgen, doordien het waakt over de nakoming van sommige verplichtingen van de verzekeraars, waarvoor het in den huidige stand van het recht moeilijk voorkomt aan elken verzekerde afzonderlijk een vorderingsrecht te geven. Ware zulks zelfs mogelijk, dan nog diende het erkend dat het staatstoezicht oneindig beter gewapend is dan de enkeling om de tekortkomingen op te sporen.

Er is dus vooruitgang, verbetering, veredeling van het verzekeringsrecht.

* * *

Maar is de gedane stap voldoende? Dient de privaatrechtelijke regeling van het kontrakt niet aangevuld en in overeenstemming gebracht met het administratief recht, ofwel werkt deze wet op zichzelf reeds voldoende in op de rechtsverhouding tusschen verzekeraar en verzekerde?

In Duitschland wordt de wet op het staats-toezicht opgevat als een eenvoudige politie-maatregel, welke in het algemeen zonder invloed blijft op het verzekeringskontrakt. De overtredingen worden door de toezichtscommissie beteugeld. (19)

Voor een volkomen gelijkaardigen algemeenen opzet van de wet neemt men daarentegen in Frankrijk aan, dat het kontrakt, dat bij een niet-geregistreerde maatschappij is aangegaan, nietig is; volgens een zekere rechtsleer zou de verzekerde zelfs het kontrakt mogen verbreken zoo de reserves niet overeenkomstig de wet zijn aangelegd.

In België heerscht er een groote onzekerheid aangaande de terugwerking van de toezichtswet op de privaatrechtelijke verhouding.

Een aantal beschikkingen mogen ongetwijfeld door den verzekerde ingeroepen worden: diegene b.v. die een voorrecht op de reserves instellen, die den verzekerde het recht op de afkoopwaarde van het kontrakt geven en die deze afkoopwaarde op minimum 85 % van de theoretische afkoopwaarde vaststellen.

Deze beschikkingen regelen rechtstreeks de kontraktueele verhouding.

Een reeks andere artikelen zijn daarentegen enkel tot de verzekeraars gericht en vormen het recht van het levensverzekeringsbedrijf in tegenstelling tot het recht van het verzekeringskontrakt.

In hoeverre wordt het kontrakt beïnvloed door een overtreding van een der beschikkingen aangaande het bedrijf? Welk is het gevolg van een niet toegelaten afwijking van het tarief b.v. of van een slecht beheer van de reserves?

Speciaal in dit laatste geval kan de administratie, na intrekking van de toelating, de noodige maatregelen opleggen om het recht der verzekeringsnemers te vrijwaren. Zou men buitendien aan deze verzekeringsnemers het recht moeten toekennen afzonderlijk op te treden, hetgeen ontegensprekelijk aanleiding zou geven tot verwarring?

Deze talrijke en moeilijke vragen welke zich in verband met de toezichtswetten stellen, verdienen een zorgvuldig onderzoek. Dit belangwekkend werk gaat echter het bestek van deze les te buiten.

De onzekerheid welke aangaande deze vragen heerscht, doet reeds een wijziging van de wet op het verzekeringskontrakt zelf als een noodzakelijkheid voelen.

En zoo is het recht in gedurige wording. Zijne ontwikkeling is niet op alle gebieden even gemakkelijk waarneembaar als thans juist in het verzekeringsrecht. Daar staan we bij de branding zelf, waar het gewoel van het economisch leven de rechtsinstellingen omvormt naar de steeds wisselende behoeften.

Dit vooruitstrevend karakter van het verzekeringsrecht zal ik trachten in den loop van den leergang nader toe te lichten.

(1) De regeling van het kontrakt voldoet echter thans niet meer aan alle vereischten van het gewijzigd economisch verkeer, b.v. in geval van koop op afbetaling. Hierin is door sommige buitenlandsche wetgevingen voorzien, o. m. Zwitsersche Burgerl. Weth., V^e deel, art. 226/228.

(2) Molengraaff, de Overeenkomst van Verzekering, in R. M. 1882, 410 v.

(3) Molengraaff, Leidraad bij de Beoefening van het Ned. Handelsrecht, II, 775.

(4) Molengraaff, *ibid.*, blz. 767.

(5) D. 18,1,28.

(6) D. 19,1,30 § 1; Girard, Manuel de Droit Romain, 582 (2) en 585 (3); — Perziesius, in Diges XXV Digestorum Libros, uitg. 1669, blz. 313.

(7) Pipia, Trattato delle assicurazioni terrestri, n° 4.

(8) 2^e Placcaetboek van Vlaanderen, Rubr. I, art. 32.

(9) Dorhout-Mees, Verzekeringsrecht, 43.

(10) Lucien Paris Le Clerc, Le Contrat d'Assurance, sa nature juridique, n° 58, blz. 121.

(11) Ordonnantie op de verzekerynghe oft assureantie,

art. 10, in het 2^e Placcaetboek van Vlaanderen, Rubr. I (Edict van 1563).

(12) Koenige-Petersen, Privatversicherungsgesetz, § 121, 1-3.

(12) *ibid.*, § 121, 4; — Berliner & Fromm, Versicherungs- und Bausparkassen-Aufsichtsgesetz, § 154, 1.

(14) Koenige-Petersen, t. a. p.

(15) Ordonnantie van 1570, art. 7, in het 2e Placcaetboek, Rubr. I.

(16) Dorhout Mees, t. a. p., blz. 47 en aanm. 1.

(17) Sumien, Traite théorique et pratique des Assurances terrestres, n° 555 (4e uitg.).

(18) Parlementaire Bescheiden, Kamer van Volksv., 1923/4, blz. 1189, n° 206.

(19) Berliner & Fromm, t. a. p., § 10, 12 c.; — Koenige-Petersen, t. a. p. § 9, 15.

(20) Lefort, Assurance sur la Vie, II, 501

RECHTSPRAAK

130

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 9 November 1936.

Voorzitter : M. Jouret.

Raadsheeren : MM. Heyvaert en Verbeke.

Ad.-gen. : Mr Lesaffre.

Pleiters : Mrs Herbert t/ Walton.

VERZEKERINGSCONTRACT. — MAKELAAR. — VERPLICHTING TOT OPGAVE DER DOOR HEM GEKENDE ELEMENTEN DIE HET RISICO VERZWAREN. — FOUT.

De makelaar in verzekeringen heeft tot plicht al de door hem gekende elementen die van aard zijn het risico te verzwaren op te geven in het verzekeringsvoorstel. Wanneer hij dit nalaat begaat hij een fout en is hij tegenover den verzekeringsnemer verplicht tot vergoeding van de schade welke deze lijdt tengevolge van het nietig verklaren der polis.

Seghers t/ Smet.

Overwegende dat beroepene Smet de letterlijke, gelijkvormig verklaarde kopij van de kwestige verzekeringsaanvraag heeft voorgebracht; dat deze voorbrenging voldoet aan de vraag van beroeper Seghers, in zijne besluitselen van 18 October 1935 uitgedrukt;

Overwegende dat beroepene erkent de verzekeringsaanvraag, door beroeper Seghers bij de maatschappij «de Bie» ingediend, te hebben opgesteld en geteekend, en dat hij verklaart gehandeld te hebben in zijne hoedanigheid van verzekeringsmakelaar;

Overwegende dat beroeper, in deze laatste hoedanigheid, voor plicht had in de verzekeringsaanvraag samen te brengen en kenbaar te maken alle elementen van het te dekken risico; deze van aard ze te veranderen en deze welke de te onderschrijven polis verplichtend moest bevatten;

Overwegende dat de opgave der vorige brandongevallen, waarvan den verzekeringsnemer slachtoffer was geweest gedurende de tien laatste jaren, in de polis moest opgenomen worden; dat een verzekeringsmakelaar niet onwetend mag zijn dat zulkdanige vaststelling ten huidige dage in alle verzekeringsovereenkomsten betreffende brandgevaar, geëischt wordt; dat beroepene, wanneer hij zich tot de maatschappij «De Bie» richtte om haar eene aanvraag tot brandgevaarverzekering over te maken, wist dat deze maatschappij dergelijke verklaring eischte, hetgeen klaarblijkelijk spruit uit zijne hoedanigheid van vertegenwoordiger dezer maat-

schappij tweemaal aangeduid in de onderschreven polis en insgelijks aangehaald in het kwijtschrift van de eenige door beroeper betaalde premie;

Overwegende dus dat Smet, verzekeringsmakelaar terzelfder tijd als vertegenwoordiger, voor plicht had beroeper te ondervragen over het bestaan van vroegere door hem gelede brandrampen; dat hij het niet doende, eene fout bij nalatigheid beging welke zijnen cliënt blootstelde eene verzekeringsovereenkomst van geener uitwerking af te sluiten;

Overwegende dat, van den anderen kant, beroepene Smet erkent dat hij wist dat beroeper Seghers sedert min dan 10 jaar slachtoffer geweest was van eene brandramp, dat hij dus, en zonder het te moeten opzoeken, kennis had van een der gegevens van aard de draagwijdte van het te dekken risico te veranderen, en dat hij de volstreckte verplichting had dit element in de verzekeringsaanvraag, welke hij op naam van den beroeper opmaakte, aan te stippen;

Overwegende dat de verzekeringsmakelaar, welke zich in de plaats van den verzekeringsnemer stelt om in zijnen naam de vereischte opgaven te doen, eene fout begaat wanneer hij, bij kennis van zaken, in eene verzekeringsaanvraag eene opgave weglaat welke vastbepaald voorgeschreven en van aard is het te dekken risico te veranderen;

Overwegende dat beroepene te vergeefs opwerpt dat hij de verzekeringsaanvraag opgemaakt en geteekend heeft op eene, door de maatschappij «De Bie» geleverde, formulier van vragenlijst; dat deze vragenlijst, bij onderzoek, geene enkele plaats inhield welke voorbehouden was tot het aanduiden van eene of meerdere vroegere brandrampen en dat hij dus de verplichting niet had vroegere brandrampen op te geven, hetgene hem niet werd gevraagd;

Overwegende dat deze bewering onjuist is; dat het inderdaad uit het nazicht van de gelijkvormig verklaarde kopij van de verzekeringsaanvraag, kopij door beroepene zelf voorgebracht, blijkt dat de betwiste formulier geene vragenlijst behelst, maar dat zij een gedrukte formulier van verzekeringsaanvraag daartelt, waarvan zeker blanco gedeelten moeten ingevuld worden door het inschrijven der eerste gegevens der aanvraag; dat op de achterzijde van de formulier er een gansch blad in blanco gelaten is waar de beschrijving van het te dekken risico moet gegeven worden, dat dientengevolge het gansch te dekken risico op het blad moet vermeld worden, met alle veranderingen waaraan het onderhevig is; dat het daarenboven, ten gevolge van het uitgebreide al dan niet bestaan dezer veranderingen,

niet veel nu zou opleveren er eene vragenlijst van op te maken;

Overwegende dat, zoo het waar is dat beroeper de verzekeringspolis onderteekende, — zonder dat deze melding maakte van de opgave betreffende eene brandramp in 1929 voorgevallen —, deze omstandigheid de fout van beroepene niet vermindert; dat beroeper moest of mocht denken dat de verzekeringsmakelaar, welke hij met de verdediging zijner belangen belastte, zijne tegenover hem aangegane verplichtingen met juistheid en nauwkeurigheid vervuld had, des te meer dat hij niet mocht vermoeden dat de verzekeringsovereenkomst, welke hij onderteekende, nietig was bij toepassing van haar art. 10 par. 6, zulks door de vrijwillig begane fout van zijnen lastdrager;

Overwegende dat beroepene instaat voor zijne fout, die de nietigheid van de onderschreven verzekeringsovereenkomst voor gevolg gehad heeft, nietigheid welke beroeper zich heeft zien opwerpen bij zijne aanvraag tot regeling van een brandramp welke de polis zou moeten dekken hebben; dat hij vergelding verschuldigd is voor de schade door zijne fout berokkend; dat deze schade gelijk is aan de geldelijke voordeelen of andere welke de polis aan beroeper zou verschaft hebben in geval deze polis ware geldig geweest.

Overwegende dat deze schade voor den oogenblik niet als voldoende bewezen te aanzien is en dat er dus reden bestaat partijen te verzoeken over dit punt te besluiten;

Om deze redenen :

Het Hof, gezien art. 68 van de wet van 15 Juni 1935;

Ontvangt het beroep, verklaart het gegrond, doet het beroepen vonnis te niet en opnieuw wijzende;

Verklaart den eisch gegrond en alvorens verder te beslissen, legt aan partijen op te besluiten over de vergoeding door beroepene aan beroeper verschuldigd;

Kosten voorbehouden;

Stelt de zaak uit voor voortzetting op de zitting van 30 November e. k.

Bovenstaand arrest hervormt het hieronderstaand vonnis der

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE
31 Januari 1935.

Overwegende dat op 22 September 1931 aanlegger eene verzekering tegen brandgevaaren aanging bij de maatschappij «De Bie»; dat hij op 9 Februari 1932 slachtoffer werd van een brandongeval waarvan de schade tegensprakelijk, en onder alle voorbehoud, werd geschat op 39.692 fr. dat de maatschappij «De Bie» opwerpt dat aanlegger van alle genot van het verzekeringscontract uitgesloten is omdat hij nagelaten heeft aan te geven dat hij slachtoffer geweest was van een vorig brandongeval in April 1929, alhoewel eene uitdrukkelijke clausule van het verzekeringscontract hem daartoe verplicht;

Overwegende dat aanlegger tegenwerpt, dat, zoo het brandongeval van 1929 in de verzekeringspolis niet werd aangegeven, deze nalatigheid moet toegeschreven worden aan den verweerder, verzekeringsagent, tot dewelke hij zich, ongeleerd zijnde, gewend had tot het opmaken der polis, dat hij diensvolgens tegen dezen laatste de terugbetaling vordert van het hoogeropgegeven bedrag van 39.692,— frank;

Overwegende dat verweerder tegenwerpt dat de eisch niet ontvankelijk is omdat het niet bij eene in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing is uitgemaakt dat het ten genoegen van rechte is dat de maatschappij «De Bie» aanlegger vervallen verklaard heeft van alle recht op schadeloosstelling;

Overwegende dat deze tegenwerping niet gegrond is, dat, het rechtsverval ten rechte of ten onrechte door de verzekeringsmaatschappij opgeworpen, aanlegger het recht heeft de vraag aan de rechtbank voor te leggen te weten of het rechtsverval niet werd opgeworpen ten gevolge eener fout van verweerder, en bij bevestiging, de gevolgen dezer fout te doen vaststellen;

Ten gronde :

Overwegende dat het vooraf moet vastgesteld worden in welke hoedanigheid verweerder bij de maatschappij «De Bie» is tusschen gekomen;

Overwegende dat aanlegger verweerder aanduidt met de benaming van «Agent» der maatschappij «De Bie», maar dat deze laatste in werkelijkheid, ingevolge de elementen van het geding geen aangestelde is dezer maatschappij; dat hij alleenlijk een derden persoon is, eenen gewoon makelaar, zich bezighoudende, buiten de uitoefening van zijn beroep van landmeter, verzekeringscontracten in te zamelen voor meer dan eene maatschappij;

Overwegende dat de tusschenkomst van verweerder zich behouden heeft tot het overmaken aan de maatschappij «De Bie» eener «aanvraag» van aanlegger strekkende tot het verzekeren tegen brandgevaaren eener partij wijnen voor het bedrag van 50.000,— fr. en voor een tijdsverloop van zes maanden;

Dat deze aanvraag tot verzekering door verweerder opgesteld enkel het voorwerp van het verzekeringscontract, het te verzekeren bedrag, en het procent en het bedrag der premie, en de hoedanigheid van aanlegger aanduidt; dat zij geen enkel vragenlijst bevat betreffende de door den verzekerde te leveren inlichtingen, vragenlijst aan dewelke verweerder zou nagelaten hebben te antwoorden;

Overwegende dat het zonder twijfel wenschelijk zou geweest zijn dat verweerder, beter ingelicht dan aanlegger wat betreft verzekeringen, de aandacht van deze laatste had getrokken op de verschillende clausules van het verzekeringscontract dat hij zou, te onderschrijven hebben, en wel namelijk op de strenge oorzaken van rechtsverval die er in werden voorzien; dat het nochtans overmoedig zou zijn te beroeren dat, — zonder er zelfs toe uitgenoodigd te zijn door aanlegger — verweerder zelf de verplichting had van uit eigen be-

weging het bestaan van gezegde brandramp, waarvan hij kennis had, aan de verzekeringsmaatschappij kenbaar te maken, en dat hij, bij gebreke zulks te hebben gedaan, moet verantwoordelijk gesteld worden voor de gevolgen van het opgeworpen rechtsverval;

Overwegende verder dat aanlegger, door het teekenen der verzekeringspolis, de echtheid der gegevens en inlichtingen volgens dewelke zij werd opgesteld bevestigd heeft (art. 9 § 1 der verzekeringspolis) dat hij, zulks doende eene fout begaan heeft en dat hij persoonlijk de gevolgen dezer fout moet dragen;

Overwegende dat de bewering, daarenboven onbewezen, als zou aanlegger ongeletterd zijn, zonder invloed is op 't geding; dat het niet geloofwaardig wordt dat het verzekeringscontract voorzien is van zijn handteeken, en dat hij alvorens te teekenen zich op de hoogte moest zetten van den inhoud dezer polis;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere of tegenstrijdige besluitselen verwerpende; evenals ieder aanbod van bewijs als overbodig of benadeelend van de hand wijzende, verklaart den eisch ongegrond, wijst hem af en veroordeelt aanlegger in de kosten op taxaat.

131

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

23 October 1936.

Voorzitter : M. Lagrange.

Pleiters: Mrs Van den Berghe, Delvoye en Van Tyghem

GEWIJSDE. — STRAFVORDERING. — UITGEBREIDHEID.

Het gezag van het gewijsde op correctioneel gebied strekt zich uit tot al de feiten die noodzakelijk beslist worden en in rechtstreeksch verband staan met de beschikking; de redeneering zelf waarop de veroordeeling steunt, die door het Openbaar Ministerie of den betichte werd besproken en waarvan de beslissing afhangt moet aanzien worden als deel uitmakende van het vonnis zelf; ze geniet dus insgelijks de kracht van het vonnis.

Vandermeersch t/ De Jonghe.

Aangezien verweerder in vrijwaring besluit tot het vernietigen van het vonnis voor zooveel dit zijn verantwoordelijkheid heeft aangenomen.

Aangezien het blijkt uit het correctioneel vonnis van 27 April 1932, hetwelk in kracht van gewijsde is gegaan, dat Cyriel Dejonghe beticht werd en vervolgd en veroordeeld uit hoofde van te Rumbeke den 16 December 1931 op den openbaren weg zijn autovoertuig leidende, verzuimd te hebben zijn snelheid derwijze te regelen dat hij voor zich een voldoende vrije ruimte behield om voor een hindernis het voertuig tot stilstand te kunnen brengen.

Aangezien het vaststaat dat die betichting en veroordeeling betrekking heeft op het feit van de botsing van den auto, door Dejonghe gevoerd, tegen

den wegwijzer staande op den rechterkant der baan, richting Roeselaere, dewelke botsing 't ongeval heeft veroorzaakt overkomen aan de eischers Dejonghe Elodie.

Aangezien het spruit uit de redeneering en de beslissing der correctionele rechtbank dat Dejonghe Cyriel zijn verantwoordelijkheid en zijn schuld betwistte, om reden dat hij zou verrast geweest zijn door de onvoorziene en niet aangekondigde beweging van den geleider van den autobus (verweerder in vrijwaring) en links in te slaan en dat hij alzoo verplicht was geweest plotseling zijn auto naar rechts te sturen om de aanrijding op den min of meer reeds gekeerden autobus te vermijden.

Aangezien het correctioneel vonnis deze opwerping en verdediging niet heeft aangenomen; dat het integendeel heeft beslist dat de geleider van den autobus (Vandermeersch) geen fout of onvoorzichtigheid heeft begaan en dat de eenige verantwoordelijkheid voor het gebeurde berust op den betichte die heeft willen voorsteken.

Aangezien het gezag van het gewijsde op correctioneel gebied zich uitstrekt tot al de feiten die noodzakelijk beslist worden en in rechtstreeks verband staan met de beschikking; dat de redeneering zelf waarop de veroordeeling steunt en die ten andere door het Openbaar Ministerie of den betichte werd besproken en waarvan de beslissing afhangt moet aanzien worden als deel makende van het vonnis zelf en dus insgelijks de kracht van het vonnis geniet (Haus, t. II, nr. 1420 en 1424; R. P. D. B., Chose jugée, 79; Pas. 1912, IV, 67).

Aangezien hieruit volgt dat een vonnis dat een deel der verantwoordelijkheid ten laste van verweerder in vrijwaring zou aannemen, rechtstreeks tegenstrijdig zou zijn met het correctioneel vonnis dat Cyriel Dejonghe's volledige plichtigheid heeft uitgesproken en zijn opwerping steunende op de zoogezegde fout van Van der Meersch als ongegrond heeft verworpen des te meer dat de fout, welke aan Van der Meersch was toegeschreven, deze is welke hem in onderhavige zaak is verweten; door geen teekenen zijn beweging links te hebben aangekondigd.

Aangezien het hier ten andere geraadzaam blijkt op te merken dat er geen wettelijke verplichting was voor verweerder in vrijwaring tijdens het ongeval (1931) zijn zwenking door een teekenen aan te kondigen, zooals het besluit van 1934 het nu voorschrijft.

Aangezien het vonnis waartegen dus ten onrechte den verweerder in vrijwaring eene verantwoordelijkheid oplegt voor de pijnlijke gevolgen van het ongeval door eischeres onderstaan, dat dit verzet dus gegrond is en het vonnis dient gewijzigd voor wat die beschikking betreft.

Om deze redenen,

De Rechtbank alle andere besluiten als ongegrond van de hand wijzende.

Veroordeelt verweerder Cyriel Dejonghe te betalen aan Elodie Dejonghe ten titel van schadeloosstelling de som van 19.964,63 fr., verminderd van de som van 2.500 fr., reeds ten provisioneelen titel toegestaan, met de rechterlijke intresten.

En rechtdoende op het verzet door Van der Meersch gedaan tegen het vonnis van 29 Juli 1933 voor zooveel het hem in zekere mate verantwoordelijk verklaart van het ongeval en hem de provisioneel vergoeding oplegt van 2.500 fr.; hervormt het vonnis diensaangaande en ontlast verweerder in vrijwaring van de veroordeeling tegen hem uitgesproken, zegt dat hij niet verantwoordelijk is voor het ongeval.

Veroordeelt Cyriel Dejonghe in al de kosten des gedinges deze der vraag tot vrijwaring inbegrepen.

132

WERKRECHTERSRAAD TE ANTWERPEN

Kamer voor arbeiders

28 October 1936.

Voorzitter : M. Dieltjens.

Rechtsk. Bijzitter : Mr H. Jacob.

Pleiters : Mrs Van Migem en Boucherij.

VERJARING. — ONDERBREKING DOOR DAGVAARDING. ART. 2244. — BEPERKING. — OVEERSTEMMING VAN VORDERING VEREISCHT. — ART. 2246. — EISCH INGELEID VOOR RECHTBANK DIE BEVOEGD WAS OM DE VRAAG TE BESLECHTEN IN DEN VORM WAARIN ZE WAS INGELEID. — NIET TOEPASSELIJK.

Opdat de verjaring door een dagvaarding zou onderbroken worden is het noodzakelijk dat deze dagvaarding geen ander doel zou kunnen hebben dan het bekomen van de erkenning van het recht waarvan men de verjaring wenscht te beletten. Een dagvaarding, hebbende een ander voorwerp, uitgaande van juridische oorzaak en gesteund op andere juridische titels, kan de verjaring van een looneisch, spruitende uit een dienstcontract, niet onderbreken.

Art. 2246 is niet toepasselijk indien de Rechtbank voor dewelke een vraag een eerste maal werd gebracht, gezien de gronden en de beweegredenen op dewelke die eerste vordering gesteund was, bevoegd was om deze vraag te beslechten.

Meeuwens t/ Bastien.

Gehoord de partijen in hunne middelen en besluiten;

Aangezien de poging tot verzoening ter zitting aangewend vruchteloos is gebleven;

Aangezien de eisch van aanlegger voor doel heeft de veroordeeling te bekomen van verweerder tot het betalen van achterstallige loonen die zouden verschuldigd zijn voor diensten gepresteerd gedurende de zomermaanden van de jaren 1934 en 1935;

Aangezien verweerder de verjaring opwerpt;

Aangezien op grond van artikel 6 van de wet van 10 Maart 1900 de vorderingen spruitende uit het arbeidscontract verjaard zijn na 6 maanden;

Aangezien aanlegger erkent dat de loonen die zouden verschuldigd zijn voor het jaar 1934 verjaard zijn;

Aangezien hij integendeel voor wat de loonen die zouden verschuldigd zijn voor het zomerseizoen 1935 betreft staande houdt dat de verjaring zou onder-

broken zijn bij toepassing der artikels 2244, 2246 en 2248 B. W.;

Aangezien aanlegger zodoende ter zitting verklaard heeft dat hij zijn eisch vermindert tot een bedrag van 3.000 fr. voor Louis Meeuwens en 1800 frank voor diens echtgenoot, of in het geheel 4.800 frank;

Aangezien nagegaan dient te worden of de dagvaarding vóór de Rechtbank van Koophandel, betteekend op 4 November 1935, de verjaring onderbroken heeft;

Aangezien uit een kopij der besluiten, neergelegd door verweerder vóór de Rechtbank van Koophandel, blijkt dat de vordering vóór de Handelsrechtbank tot doel had een deel te bekomen van de winsten of van de waarde van het handelsfonds de «Worstepan»; aangezien de juridische oorzaak dezer vordering blijkt te zijn geweest het beweerde bestaan van een feitelijke vennootschap tusschen aanlegger en verweerders; aangezien de Rechtbank van Koophandel ten gronde geoordeeld heeft over deze vraag en haar verworpen heeft;

Aangezien het huidige geding een heel ander voorwerp heeft en gesteund is op een totaal verschillende juridische oorzaak, vermits het tot doel heeft het uitbetalen van loon te bekomen en het gesteund is op een zoogezegd dienstverband;

Aangezien een dagvaarding hebbende een ander voorwerp, uitgaande van een andere juridische oorzaak en gesteund op andere juridische titels de verjaring van een looneisch spruitende uit een dienstcontract niet kan onderbreken; aangezien opdat de verjaring zou onderbroken worden het noodzakelijk is dat de dagvaarding geen ander doel zou kunnen hebben dan het bekomen van de erkenning van het recht waarvan men de verjaring wenscht te beletten; (Répertoire Dalloz V° Prescription civile N° 213);

Aangezien de dagvaarding van 4 November 1935 in geen deele het erkennen van enig recht op loon, verschuldigd op grond van een arbeidscontract, tot doel had, vermits de essentie zelf der door deze dagvaarding ingeleide vordering elke gedachte aan het bestaan van een arbeidscontract uitsloot; aangezien artikel 2244 dus niet van toepassing is; aangezien trouwens, vermits de Rechtbank van Koophandel, ten gronde beslissende, den eisch vervat in de dagvaarding van 4 November 1935 afwees, de onderbreking — indien ze had bestaan — uitgewischt zou zijn door het gevelde vonnis dat kracht van gewijsde verkreeg;

Aangezien aanlegger evenmin artikel 2246 kan inroepen voor zoover dit — verder gaande dan art. 2244 — voorziet dat de dagvaarding vóór een onbevoegde Rechtbank de verjaring onderbreekt; aangezien de Rechtbank van Koophandel bevoegd was om te oordeelen over den eisch, zooals hij vóór haar werd ingeleid en ze trouwens ten gronde over dezen eisch heeft geoordeeld;

Aangezien eindelijk artikel 2248 evenmin kan weerhouden worden daar verweerder steeds heeft geloocend nog iets schuldig te zijn en enkel het bestaan van een dienstverband heeft erkend, erkente-

nis die de verjaring van vorderingen spruitende uit het dienstverband niet kan in den weg staan;

Om deze redenen :

De Werkrechtersraad, alle andere besluiten verwerpende, verklaart den eisch verjaard; wijst aanleggers af en legt de kosten te hunnen laste.

133

VREDEGERECHT. TE NIEUWPOORT

26 Juni 1936.

Vrederechter : Mr D. Depuydt.

Pleiters : Mrs Sabbe en De Spot.

VERHURING. — OPZEG. — SCHADEVERGOEDING.

De opzeg door een hotelier op 't laatste oogenblik gegeven van een appartement dat hij aan een klant had toegezegd, kan aanleiding geven tot stoffelijke en zedelijke schadevergoeding.

Piret t/ Gilbert.

Aangezien het ten genoegen van rechte blijkt uit de mondelinge verklaringen van den verweerder, op 14 Juli en 18 Juli 1935, dat de datum van verhuuring van het appartement in het hotel van den verweerder wel van 10 tot 17 Oogst bepaald was, even als de prijs van 140 frank per dag, voor 2 personen en 3 kinders;

Aangezien verweerder, op 9 Oogst, dus eenige uren voor het gereedmaken ter reis en het vertrek van den eischer en diens familie, zijn aangenomen voorstel heeft ingetrokken bij mondelinge verklaring: «Je ne peux pas vous recevoir avant dimanche, d'autre part je devrai vous donner 2 chambres ou lieu d'une, la chambre du coin est retenue jusqu'au 15»;

Aangezien door zijne lichtzinnige handelwijze, hij dus de mondelinge huurovereenkomst heeft vrijwillig verbroken en bij de eischer in moeilijkheden heeft gebracht, om voor de periode van 10 tot 17 Oogst 1935, het verlot aan zee te Middelkerke mogelijk te maken, daar hij notaris is en schikkingen moest nemen, om zijne studie niet te verwaarlozen;

Aangezien het ten genoegen van rechte blijkt, dat de eischer veel moeilijkheden heeft opgelopen en geen beschikbaar appartement meer heeft gevonden te Middelkerke; dat hij verblijft heeft gevonden in het pensioen «Goodluck» te Den Haan, aan 175 Frank per dag, weze 35 frank per dag meer dan bij den verweerder, of $35 \times 7 = 245$ Frank;

Aangezien verweerder aan den eischer niet de reden liet kennen dat een ziek kind, niet verplaatsbaar, één der kamers bezette, maar wel als reden gaf: «J'exploite l'hotel officiel du charbonnage, c'est le directeur du dit charbonnage qui occupe la chambre, c'est un cas spécial»;

Aangezien de bewering van een ziek kind dus geheel onwaarschijnlijk voorkomt en dat de ziekte van dit kind zelfs niet gemeld wordt in de besluiten

van den verweerder op 16 Maart 1936, maar enkel in de bijvoegende besluiten van 14 April 1936;

Aangezien de eischer geen enkele verplichting had, zich te vergenoegen met andere voorstellen van verweerder, welke deze laatste zelf niet heeft gedaan;

Aangezien voor wat betreft de eisch van moreele schade, deze is zeere gering en bestaat enkel in het feit dat hij de laatste uren heeft moeten op zoek gaan naar nieuwe onvoorziene schikkingen.

Om deze redenen, wij vrederechter, tegensprekelijk recht doende, verklaren den eisch gegrond, veroordeelen verweerder aan eischer te betalen, ten titel van schadevergoeding, 245 frank voor huurprijsvermeerdering, 25 frank voor telegramkosten, en 1 frank voor zedelijke schade, weze samen 271 frank.

Verwijzen verweerder tot de kosten... enz.

BIBLIOGRAPHIE

René DE JONGH. — Codex der Arbeidsongevallen. — Wetten, Koninklijke en Ministerieele besluiten. — «De Sikkel». 1937.

Sinds geruimen tijd reeds was het verschijnen aangekondigd geworden van een uitgebreid commentaar betreffende de wet op de arbeidsongevallen van de hand van Mr. René De Jongh. Al wie de uitzonderlijke bevoegdheid van dezen jurist op dit speciaal gebied kent zag verlangend uit naar het oogenblik waarop dit werk van de pers zou komen. Dit verlangen is thans gedeeltelijk bevredigd door het verschijnen van het eerste gedeelte van het werk, namelijk het «Codex» dat den tekst inhoudt van alle hoegenaamde wetten, koninklijke en ministerieele besluiten betreffende de arbeidsongevallen.

Deze tekstverzameling is een lijvig boekdeel van bijna 300 bladzijden. De practicus die gewoon is zich uitsluitend te bepalen bij de toepassing der teksten van de wet van 1903 met de opeenvolgende wijzigingen, waarvan deze wet het voorwerp was, staat verstoerd wanneer hij in de tekstverzameling van Mr. De Jongh vaststelt welke reusachtige hoeveelheid uitvoeringsbesluiten en omzendbrieven den tekst van de wet zelve volledigen. De inrichting van de gemeenschappelijke verzekeringskassen, de organisatie van het systeem der loonboekjes, de baremas voor het berekenen van de vergoedingen, de medische en pharmaceutische tarieven, de nationale dienst voor kunstmatige leden, het mechanisme van het waarborgfonds, de voorwaarden tot ontslag van het vestigen van rentekapitalen, de instelling der commissie voor arbeidsongevallen, de speciale tegemoetkomingen aan zwaar gekwetsten, de eerste medische hulpmiddelen, de medische inrichtingen, de statistiek, en hoevele andere aangelegenheden nog, zijn het voorwerp geweest van reglementaire bepalingen die men hier methodisch geordend bij elkaar vindt. De betalingen betreffende de arbeidsongevallen overkomen aan schippers en aan zeelieden, alsook, de verschillende internationale overeenkomsten welke door België gesloten werden met vreemde landen, dit alles vindt men hier eveneens, zoodat in de toekomst, zelfs voor het oplossen van de minste detailkwestie geen enkel ander boek of document dan het Codex samengesteld door Mr. De Jongh dient geraadpleegd te worden.

De zeer vele organismen welke dagelijks al deze reglementaire bepalingen dienen toe te passen zullen den samensteller van het werk dankbaar zijn voor den grooten dienst, dien hij hen bewezen heeft.

Wanneer deze Codex dan ook van minder belang is voor de in de praktijk staande juristen en veel meer samengesteld werd met het oog op de administratieve toepassing der wetten en koninklijke besluiten, zal toch ook meenig advocaat bij het raadplegen van dit werk zeer nuttige dingen ontdekken die hem anders vreemd zouden gebleven zijn.

Er weze echter uitdrukkelijk op gewezen dat het verschijnen van deze Codex slechts de inleiding is tot het uitgebreid werk dat Mr. René De Jongh reeds schijnt klaar te hebben en dat het uitvoerigst commentaar zal zijn dat in ons land bestaat betreffende deze zoo belangrijke stof van de arbeidsongevallen.

Mogen schrijver en uitgever er voor zorgen dat dit tweede deel, dat met ongeduld in de rechtswereld verwacht wordt, zeer spoedig het licht zou zien.

R. Victor.

Dr. Jur. Jos. RONDOU. — Het Duitsche «Reichserbhofgesetz» van 29 September 1933.

Elk Vlaamsch Jurist zal met de grootste belangstelling het gewichtig artikel gelezen hebben dat Mr. Rondou onlangs liet verschijnen in het «Rechtkundig Tijdschrift» betreffende het Duitsche «Reichserbhofgesetz». Het is gelukkig dat van die studie thans een afzonderlijke druk is verschenen, daar zonder twijfel dit gewichtig onderwerp in zeer breeden kring belangstelling zal verwekken.

Met groote onderlegdheid ontleedt Mr. Rondou de verschillende bepalingen der zoo gewichtige Duitsche wet van 29 September 1933, doch het geldt hier niet een droog commentaar; de schrijver brengt voortdurend zijn onderwerp in verbinding met de ideologie van het nationaal-socialisme en tevens met de rechtsgeschiedenis en hij komt er aldus toe aan te toonen hoezeer het in Duitschland in voege gekomen «Reichserbhofgesetz» in zekere mate een terugkeer is naar oud-Germaansche rechtsinstellingen.

Geen enkel jurist mag nalaten deze uitstekende uiteenzetting te lezen en er over na te denken.

F. KELLER. — Le contrat de vente C. I. F. — Maison Ferd. Larcier. — Brussel. — 1936.

Schrijver neemt als uitgangspunt in zijn werkje eenige theoretische beschouwingen over den bijzonder aard van het verkoopkontraat CIF en sluit hierbij hoofdzakelijk aan bij de gegevens, welke uitgewerkt werden door Mr. Winkelmolen in zijn uitstekend werk gewijd aan hetzelfde onderwerp. Deze algemeene beschouwingen worden nu door Mr. Keller in het verder verloop van zijn boek vooral getoetst aan de rechtspraak en aan de praktijk van den internationalen handel. Zeer talrijke jurisprudentieele uitspraken worden vermeld om de strekking aan te toonen die zich ten aanzien van het kontraat CIF in de rechtspraak voordoet. De auteur wijdt bijzondere aandacht aan de formules, die door talrijke handelsmiddelen gebezigd worden met betrekking tot den CIF verkoop. Hij betreft het dat al deze clausules zooveel van elkander verschillen en daardoor een betreurenswaardige onzekerheid in de toepassing van dit soort kontraat teweegbrengen.

Het besluit van den schrijver is dat zoo spoedig mogelijk internationale organismen er zich zouden moeten op toeleggen eenheid te verkrijgen in de termen van

de gebezigde kontrakten. De zoo merkwaardige pogingen van rechtsleer en rechtspraak zullen enkel tot het gewenschte resultaat kunnen komen wanneer een internationale unificatie van de termen der kontrakten in belangrijke mate zal verwezenlijkt zijn.

Marcel STRADLING. — Taxen op niet gezette fijne paarden, edelgesteenten en diamanten. — Drukkerij Ratinckx, Antwerpen. — 1936.

De accountant Marcel Stradling heeft reeds door menige publicatie blijk gegeven van zijn zeer bijzondere bevoegdheid op fiscaal gebied. Hij heeft in deze brochure een verklarende uiteenzetting gegeven van een aantal artikelen der algemeene verordening op de met het zegel gelijkgestelde taxen, in zooverre deze het regiem betreffen van niet gezette fijne paarden en edelgesteenten, andere dan diamanten.

De brochure munt uit door duidelijken eenvoud en de mysterieuse inhoud van sommige teksten wordt klaar en begrijpelijk voor elken belangstellende. Het is zonder twijfel dat geen groter lof kan worden gesproken van een werk dat er zich op toelegt de fiscale teksten te verduidelijken.

WETGEVING

VERSLAG uit naam der Commissie van Justitie, belast met het onderzoek van het Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 31 Juli 1920 betreffende de benoeming van de griffiers van vredegericht.

Mevrouwen, Mijne Heeren,

De wet van 18 Juni 1869 op de rechterlijke inrichting bevatte een artikel 11 waarvan het eerste lid vervangen werd door artikel 8 der wet van 31 Juli 1920 op de verhooging van de wedden der leden van de rechterlijke orde.

Het ons voorgelegde ontwerp heeft voor doel de vervanging van dit artikel 8, dat de voorwaarden regelde van de benoeming van de griffiers van vredegericht.

Art. 8. — «In de vredegerichten der eerste en der tweede klasse kan niemand tot griffier worden benoemd, indien hij niet ten volle den ouderdom van 25 jaar heeft bereikt en indien hij geen doctor in de rechten is of indien hij niet gedurende vijf jaar het ambt heeft vervuld van griffier, van toegevoegd griffier, van commies-griffier of van rechtstreeks door de Openbare Schatkist bezoldigd beambte bij een hof, een rechtbank van eersten aanleg of van koophandel of een vredegericht.

» In de vredegerichten der derde en der vierde klasse kan niemand tot griffier worden benoemd, indien hij niet ten volle den ouderdom van 25 jaar heeft bereikt.»

Dus, volgens dezen tekst, verschillen de voorwaarden van benoeming der griffiers volgens de rangschikking der vrede rechter. Dit onderscheid treft men niet aan voor de benoemingen der griffiers bij de rechtbanken.

Dergelijk onderscheid heeft steeds voor gevolg, in de vredegerichten der derde en der vierde klasse, dat griffiers konden worden benoemd zonder eenige bevoegdheid in het beroep, en, in de vredegerichten der eerste en der tweede klasse, dat kandidaten volkomen vertrouwd met het vak werden afgewezen.

Het personeel der griffies heeft steeds verzet aangeteekend tegen deze misbruiken waarvan het het slachtoffer was.

Pas op 31 Maart 1934 werd, om in dezen toestand te voorzien, een wetsontwerp ingediend bij de Kamer der Volksvertegenwoordigers door de heeren Marck, Joris, Delwaide en de Rasquinet.

Wetsvoorstel Marck.

«In de vrederechten kan niemand tot griffier worden benoemd, indien hij niet ten volle den ouderdom van vijf en twintig jaar heeft bereikt en indien hij geen doctor in de rechten is, of indien hij niet gedurende vijf jaar het ambt heeft vervuld van adjunct-griffier of van griffiersklerk rechtstreeks door de Schatkist bezoldigd in een vrederecht.»

»Op dezen regel mag uitzondering worden gemaakt in de vrederechten der derde en der vierde klasse, wanneer er geen kandidaten zijn die aan de hierboven voorgeschreven vereischten voldoen.»

Het ontwerp Marck c. s. wijzigt artikel 8 op de volgende punten:

1. Het vergt dezelfde voorwaarden van leeftijd en bekwaamheid voor al de benoemingen van griffier, welke ook de klasse van het vrederecht weze.

2. Bij uitzondering laat het de benoeming van den griffier *ad libitum* toe, wanneer het een vrederecht van derde en vierde klasse geldt en er geen kandidaat is die aan de gestelde vereischten voldoet.

De nieuwe tekst, met de klassen gelijk te maken, stelt aldus een einde aan de misbruikelijke keuze van klerken, zonder te hebben gearheid, zonder proeftijd noch bekwaamheid, die aldus aan de ware beroeps-candidaten het ambt van griffier ontfutselden.

3. Het ontwerp Marck doet uit artikel 8 het woord «bediende» alsook het woord «griffier» wegvallen dat voorkomt in de opsomming van de ambten waarbij proeftijd mogelijk is: men was van meening dat een griffier die een andere griffie aanvraagt, zijn proeftijd van vijf jaar reeds heeft uitgedaan alvorens zijn eerste benoeming te bekomen.

4. Ten slotte laat het ontwerp nog alleen den proeftijd toe bij een griffier van vrederecht. Het verworpt den proeftijd bij de griffies der hoven van beroep, rechtbanken van eersten aanleg en rechtbanken van koophandel.

De Commissie van Justitie der Kamer heeft het ontwerp Marck, zonder andere wijzigingen aangenomen dan de herinvoering van den proeftijd bij de griffies der hoven en rechtbanken; zij achtte, op het stuk van arbeid en verantwoordelijkheid, de gelijkaardigheid voldoende tusschen de griffies der drie graden van rechtspraak.

De Kamer heeft den tekst harer Commissie van Justitie, in haar vergadering van 5 Maart 1936, goedgekeurd met zich te bepalen bij het invoegen van het woord «griffier».

Het ontwerp der Kamer, aan den Senaat overgemaakt, lokt twee opmerkingen uit:

1. — Het ontwerp vergenoegt zich met het diploma van doctor in de rechten als vereischte van bekwaamheid, zonder naast dit diploma een proeftijd te vergen. Dat werd reeds en ten onrechte door de wet van 1920 voorzien. Want zoo men toegeeft dat vijf jaren regelmatige bezigheid in een griffie aan de griffiersklerken de noodige kennis kunnen geven om griffier te worden, zoo kan dit niet gelden voor het diploma van doctor in de rechten, waarvan het bezit enkel theoretische kennis onderstelt, die vreemd is aan het werk in de griffies. Wij achten nuttig, rechtvaardig, en redelijk tevens, van den doctor in de rechten een proeftijd van

ten minste één jaar in een der griffies vermeld bij artikel 8 te vergen.

II. — Artikel 8 der wet van 1920 luidt: «... Niemand kan tot griffier worden benoemd... indien hij niet... het ambt heeft vervuld... van commis-griffier of van rechtstreeks door de Openbare Schatkist bezoldigd beambte.»

Het vereischte «rechtstreeks door de Openbare Schatkist bezoldigd» te zijn, staat ook in de drie ontwerpen (ontwerp van den heer Marck, van de Commissie en van de Kamer).

Deze voorwaarde is al te volstrekt. Men moet het aantal beroepscandidaturen verruimen.

Men vergeet dat er in de griffies, naast de bedienden, «rechtstreeks door de Openbare Schatkist bezoldigd», bedienden zijn die door den griffier zelf worden betaald op fondsen die de Regeering te zijner beschikking stelt.

Er kunnen ook zoogezegde «vrijwillige» bedienden zijn, al of niet bezoldigd, die bij het Bestuur komen werken om de noodige beroepsbekwaamheid te verwerven, en die er lange jaren blijven met evenveel toewijding voor hun dagelijksche taak als hun collega's.

Geen enkel dezer nederige en verdienstelijke bedienden kan, omdat hij niet «rechtstreeks door de Openbare Schatkist werd bezoldigd», zich kandidaat stellen voor een opengevallen plaats van griffier, hoe lang hij ook regelmatig op de griffie hebbe gewerkt en hoe volmaakt ook de praktische kennissen mogen zijn die hij heeft verworven en waarvan de meest lovende getuigschriften doen blijken.

Wij stellen voor het ontwerp van de Kamer zoo te wijzigen dat, onderscheidenlijk na vijf en tien jaar proeftijd, de bedienden door den griffier bezoldigd als ook de beroepsvrijwilligers kunnen worden benoemd.

WETSONTWERP

EENIG ARTIKEL

Artikel 8 der wet van 31 Juli 1920 wordt door de volgende bepalingen vervangen:

«In de vrederechten kan niemand tot griffier worden benoemd, indien hij niet ten volle den ouderdom van vijf en twintig jaar heeft bereikt en indien hij geen doctor in de rechten is of indien hij niet gedurende vijf jaar het ambt heeft vervuld van griffier, adjunct-griffier, griffiersklerk of van bediende rechtstreeks of onrechtstreeks door de Schatkist bezoldigd in een hof, een rechtbank of in een vrederecht.»

»De proeftijd zal een jaar bedragen voor de doctors in de rechten en tien jaar voor de vrijwillige bedienden, al of niet bezoldigd.»

»Op dezen regel mag uitzondering worden gemaakt in de vrederechten der derde en der vierde klasse, wanneer er geen kandidaten zijn die aan de hierboven voorgeschreven vereischten voldoen.»

TEKST VOORGESTELD DOOR DE COMMISSIE

WETSONTWERP

EENIG ARTIKEL

Artikel 8 der wet van 31 Juli 1920 wordt door de volgende bepalingen vervangen:

« In de vrederechten kan niemand tot griffier worden benoemd, indien hij niet ten volle den ouderdom van vijf en twintig jaar heeft bereikt en indien hij geen doctor in de rechten is of indien hij niet gedurende vijf jaar het ambt heeft vervuld van griffier, adjunct-griffier, griffiersklerk of van bediende rechtstreeks of onrechtstreeks door de Schatkist bezoldigd, in een hof, een rechtbank van eersten aanleg of van koop-handel of in een vrederecht.

» De proeftijd zal een jaar bedragen voor de doctors in de rechten en tien jaar voor de vrijwillige bedienden, al of niet bezoldigd.

» Op dezen regel mag uitzondering worden gemaakt in de vrederechten der derde en der vierde klasse, wanneer er geen kandidaten zijn die aan de hierboven voorgeschreven vereischten voldoen. »

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOKATEN.

Algemeene vergadering van 23 Januari 1937.

Op Zaterdag, 24 Januari 1. 1. had het Verbond der Belgische Advokaten een algemeene vergadering belegd op het Gerechtshof te Brussel. Aan de dagorde stond eerst en vooral de bespreking betreffende de wijziging aan de statuten die principieel beslist was geworden op het laatste congres van het Verbond te Leuven en die thans nog regelmatig dient verwezenlijkt te worden.

De zitting was voorgezeten door den heer Staatsminister Jaspar die de bespreking opende betreffende de wijziging aan de statuten. Deze bespreking liep vooral over de kwestie te weten of de noodige formaliteiten voor de juridische wijziging vervuld waren. Na een eenigszins verward debat werd de beslissing verdaagd tot een volgende vergadering en werd aan het bestuur opdracht gegeven verslag uit te brengen over de kwestie of voldaan werd aan alle vereischten gesteld om tot een verandering van de statuten te kunnen komen.

Als tweede punt stond op de dagorde het belangrijk vraagstuk van de aanwerving der magistratuur, dat zoo actueel is naar aanleiding van het Koninklijk Besluit dat onlangs werd uitgevaardigd en dat het examen voor de kandidaten tot de magistratuur instelde.

De eerste spreker was de heer Stafhouder Demey, die zijn zienswijze uiteenzette in een uitvoerig en uitstekend verslag, waarvan het besluit was, dat de beste oplossing zou zijn het organiseren van de stage voor de magistraten.

Daarna kwam Mr. Emile Janson aan de beurt, die het systeem van het examen verdedigde en er het meest wenschelijke middel in zag om het euvel van de politieke benoemingen te keer te gaan. Mr. Janson weerlegde de verschillende bezwaren welke tegen het examen in de laatste tijden waren opgeworpen.

Als derde verslaggever trad Mr. René Victor op, die zich tegenstander verklaarde van het examen, maar ook van de meening van Mr. Demey, daar hij van oordeel was dat een magistraat niet mocht gevormd worden terwijl hij zijn beroep uitoefent doch dat hij reeds bij zijn benoeming zoo groot mogelijke waarborgen dient te bieden. Het beste middel voor een goede aanwerving leek den verslaggever voorstellingen door de rechtbank en door den tuchtraad

van de balie, daar het er vooral op aankomt, dat diegene, die sinds geruimen tijd de kandidaten uitstekend kennen in hun dagelijksche praktijk, hun meening zouden doen gelden.

Na deze drie verslagen voerden nog verschillende confraters het woord, waarbij zeer uiteenlopende meeningen werden verdedigd. Het bleek niet gemakkelijk zich over een dagorde akkoord te stellen en de vergadering besliste dan ook een commissie te gelasten met de verdere studie van dit gewichtig vraagstuk.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Nr. 3. — 16 Januari 1937. — Mr. W. F. A. Baron van Haersolte, Algemeen verbindend en onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten. — Mr. A. J. Marx, Grenzen der schadevergoeding. — Mr. A. C. J. Mulder, De onrechtmatige daad in het internationaal privaatrecht.

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Nr. 4. — 23 Januari 1937. — Mr. F. P. J. Perquin. — Eenige beschouwingen naar aanleiding van het wetsontwerp op de goudclausules. — Mr. J. Zaaier, Autobussen in 'kort geding.

HET LEVEN OP 'T KANTOOR. — Nr. 3. — Januari 1937. — Actueelste bezorgdheid der boekhouders. — Algemeene vereeniging van accountants. — Belasting der beheerders van aandeelvennootschappen. — Boekbeoordeling. — Dienstcontract. — Door wat wordt reserve vertegenwoordigd? — Douanedocumenten. — Gevaar van schema's en geijkte formules. — Hervorming der wet op de vennootschappen. — Inhoudstafel van handelsrecht. — Leidraad bij de studie van het Belgisch handelsrecht. — Mijnheer Sleur bezoekt de tentoonstelling van het « Moderne Kantoor ». — Overdrachts- of factuurtaxe. — Prijskampen. — Staatsblad. — Taxe der bezoldigde leden van samenwerkende vennootschappen. — Vereffening van een N. V. en inbreng in een andere N. V. — Verlofzegels. — Verzekeringen. — Wissel (studie).

DALLOZ. — RECUEIL HEBDOMADAIRE DE JURISPRUDENCE. — Nr. 2. — 15 Januari 1937. — Notes fiscales : Tantièmes et jetons de présence.

Nr. 3. — 21 janvier 1937. — Chronique : Le mystère de l'article 29 de la loi du 16 octobre 1919 sur l'utilisation de l'énergie hydraulique, par Mr. Achille Mestre.

RECHTSKUNDIG TIJDSCHRIFT. — Nr. 1. — Januari-Februari. — Het recht van vergadering, door Prof. V. Boon. — De dwang in de rechtsorde, door Mr. E. Vlietinck. — De politiek van de Fransche Overheden ten aanzien van de Polders tijdens de periode 1794-1814, door Mr. Ach. Pauwels. — Het Duitsche « Reichserbhofgesetz » van 29 September 1933, door Dr. Jur. Jos Rondou. — Kroniek van Burgerlijk Procesrecht door Prof. Mr. L. Van Bauwel.

ECONOMISCHE TIJDINGEN. — Nr. 2. — 25 Januari 1937. — Klein- en middelmaatbedrijf in Vlaamsch-België. — Fiscale rubriek. — Economisch leven. — Voor onze exporteurs. — Textielrubriek. — Handelsberichten. — Landbouw en Nijverheid. — Wisselmarkt. — Beursrubriek.

De Vlijt, Nationalesir., 46, Antwerpen, A. Somville, best.